

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU23

Straffrättsliga frågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår 13 tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden om straffrättsliga frågor. Förslagen rör i korthet följande frågor (eventuella reservationer anges inom parentes):

- Illegala vägspärrar (s. 18 f.). (S, C, V, MP)
- Skärpta straff för sexualbrott (s. 29 f.). (S, C, V, MP)
- Skärpt straff för våldtäkt (s. 29 f.).
- Grovt sexuellt ofredande (s. 29 f.).
- Köp av sexuell handling av barn (s. 29 f.).
- Skärpt straff för grov stöld (s. 40 f.). (S, V, MP)
- Skärpt straff för våld mot tjänsteman (s. 48 f.). (S, C, V, MP)
- Straffrättsligt skydd för skolpersonal (s. 48 f.). (S, V)
- Skärpta straff för grov organiserad brottslighet (s. 59 f.). (V)
- Skärpt straff för narkotikabrott (s. 59 f.). (V)
- Översyn av bestämmelserna om preskription (s. 73 f.). (S, V, MP)
- Skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet (s. 87 f.). (V)
- Förvaring (s. 93 f.). (S, C, V, MP)

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete.

I betänkandet finns totalt 52 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP). Betänkandet innehåller också sju särskilda yttranden (S, M, SD, C, V, KD, L, MP).

Behandlade förslag

Cirka 280 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet	16
Utskottets överväganden.....	17
Svensk straffrättslig domsrätt	17
Illegala vägspärrar	18
Omvandlingsterapi	20
Fridskränkningssbrott m.m.	21
Hämndporr	24
Kränkande fotografering m.m.	25
Förtal m.m.	27
Sexualbrott	29
Grov stöld.....	40
Rån	42
Befattning med barnpornografi	43
Djurplågeri m.m.	45
Starkt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal m.m.....	48
Starkt straffrättsligt skydd för journalister.....	55
Brott mot tystnadsplikt m.m.	56
Införande av en civilkuragelag	58
Åtgärder mot grov organiserad brottslighet.....	59
Nödvärn.....	67
Narkotikabrott	68
Lagen om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia.....	71
Tortyrbrott	72
Preskription	73
Medgärningsmannaskap.....	79
Försvårande omständigheter.....	81
Förmildrande omständigheter.....	83
Straffmätning vid flerfaldig brottslighet	87
Återfall i brott.....	90
Påföljder	93
Motioner som bereds förenklad.....	97
Reservationer	98
1. Svensk straffrättslig domsrätt, punkt 1 (C).....	98
2. Illegala vägspärrar, punkt 2 (S, C, V, MP)	98
3. Omvandlingsterapi, punkt 3 (C, L).....	99
4. Fridskränkningssbrott m.m., punkt 4 (SD).....	99
5. Fridskränkningssbrott m.m., punkt 4 (C)	100
6. Barnfridsbrott, punkt 5 (M, KD).....	100
7. Hämndporr, punkt 6 (M)	101
8. Förtal m.m., punkt 8 (M)	101
9. Skärpta straff för sexualbrott m.m., punkt 9 (S, C, V, MP)	102
10. Sexualbrott mot barn, punkt 12 (C)	103
11. Köp av sexuell handling av barn mellan 15 och 17 år, punkt 14 (C)..	103
12. Rubricering på köp av sexuell handling av barn, punkt 15 (L).....	104
13. Koppleri, punkt 17 (C, L)	104
14. Sexualbrott på internet, punkt 18 (C).....	105

15. Översyn av bestämmelserna om sexualbrott m.m., punkt 19 (V).....	105
16. Sexsomni, punkt 20 (C).....	106
17. Grov stöld, punkt 21 (S, V, MP).....	107
18. Befattning med barnpornografi, punkt 23 (C, KD).....	107
19. Våld mot tjänsteman, punkt 25 (S, C, V, MP).....	108
20. Grovt våld mot tjänsteman, punkt 26 (L).....	108
21. Hot mot tjänsteman m.m., punkt 27 (SD).....	109
22. Straffrättsligt skydd för vårdpersonal, punkt 28 (M, SD, KD).....	109
23. Straffrättsligt skydd för skolpersonal, punkt 29 (S, V).....	110
24. Hot mot vitala samhällsfunktioner, punkt 30 (KD).....	110
25. Brott mot tystnadsplikt m.m., punkt 32 (SD).....	111
26. Införande av en civilkuragelag, punkt 33 (SD, KD).....	111
27. Skärpta straff m.m. för brott kopplade till grov organiserad brottslighet, punkt 34 (V).....	112
28. Rekrytering av barn till kriminalitet, punkt 35 (SD, C, KD, L).....	113
29. Kriminellas kontakter med minderåriga, punkt 36 (L).....	113
30. Utvisning av gängkriminella, punkt 37 (M, SD).....	114
31. Nödvarn, punkt 39 (M, SD, KD).....	114
32. Narkotikabrott, punkt 40 (V).....	115
33. Lagen om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia, punkt 41 (V, KD).....	116
34. Tortyrbrott, punkt 42 (L).....	116
35. Översyn av bestämmelserna om preskription, punkt 43 (S, V, MP).....	117
36. Preskription av verkställighet av fängelsestraff, punkt 44 (M, SD, KD).....	118
37. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 46 (M, SD).....	118
38. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 46 (C, L).....	119
39. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 46 (KD).....	120
40. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn, punkt 47 (C).....	120
41. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn, punkt 47 (L).....	121
42. Försvårande omständigheter, punkt 49 (C).....	121
43. Försvårande omständigheter, punkt 49 (V).....	122
44. Förmildrande omständigheter m.m., punkt 50 (M, SD, KD).....	123
45. Förmildrande omständigheter m.m., punkt 50 (V).....	123
46. Hänsyn till utvisning som inte kan verkställas, punkt 51 (M, SD, KD).....	124
47. Straffmätning vid flerfaldig brottslighet, punkt 52 (V).....	125
48. Återfall i brott, punkt 53 (M, KD, L).....	125
49. Återfall i brott, punkt 53 (SD).....	126
50. Skyddstillsyn med elektronisk övervakning, punkt 54 (M).....	127
51. Förvaring, punkt 55 (S, C, V, MP).....	127
52. Rättspsykiatrisk vård m.m., punkt 56 (M).....	128
Särskilda yttranden.....	129
1. Omvandlingsterapi, punkt 3 (S, MP).....	129
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 57 (M).....	129
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 57 (SD).....	129
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 57 (C).....	129
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 57 (V).....	130
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 57 (KD).....	130
7. Motioner som bereds förenklat, punkt 57 (L).....	130

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag	131
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	131

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	158
---	-----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Svensk straffrättslig domsrätt

1. Svensk straffrättslig domsrätt

Riksdagen avslår motion

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 40.

Reservation 1 (C)

Illegala vägspärrar

2. Illegala vägspärrar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en kriminalisering av illegala vägspärrar och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2527 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 38,

2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 70 och

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 47.

Reservation 2 (S, C, V, MP)

Omvandlingsterapi

3. Omvandlingsterapi

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2361 av Robert Hannah och Arman Teimouri (båda L) yrkande 1 och

2021/22:3340 av Sultan Kayhan m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 3 (C, L)

Fridskränkning brott m.m.

4. Fridskränkning brott m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 10 i denna del och

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 22.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

5. Barnfridsbrott

Riksdagen avslår motion

2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 16.

Reservation 6 (M, KD)

*Hämndporr***6. Hämndporr**

Riksdagen avslår motion

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5.

*Reservation 7 (M)**Kränkande fotografering m.m.***7. Kränkande fotografering m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:310 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 4,

2021/22:672 av Michael Rubbestad (SD) och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 11.

*Förtal m.m.***8. Förtal m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:552 av Edward Riedl och Josefin Malmqvist (båda M),

2021/22:1093 av Jan Ericson (M),

2021/22:2412 av Hans Rothenberg (M),

2021/22:2443 av Ida Drougge (M),

2021/22:3045 av Boriana Åberg (M),

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 23 och

2021/22:3935 av Markus Wiechel m.fl. (SD).

*Reservation 8 (M)**Sexualbrott***9. Skärpta straff för sexualbrott m.m.**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpta straff för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2527 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 25 och

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 10 i denna del och

bifaller delvis motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 46 och

2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 90.

*Reservation 9 (S, C, V, MP)***10. Skärpt straff för våldtäkt**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straff för våldtäkt och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1,
2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1,
2021/22:4034 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1 och
2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19 och
bifaller delvis motion
2021/22:159 av Edward Riedl (M).

11. Grovt sexuellt ofredande

Riksdagen ställer sig bakom det utskottet anför om grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 47,
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 91,
2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 och
2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2.

12. Sexualbrott mot barn

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2047 av Marlène Lund Kopparklint och Ulrika Karlsson (båda M),
2021/22:3129 av Ann-Sofie Alm och Ann-Sofie Lifvenhage (båda M) yrkande 1,
2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 19 och 30,
2021/22:3489 av Marlène Lund Kopparklint (M),
2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 50,
2021/22:3634 av Ulrika Karlsson och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkandena 1 och 2 samt
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 93.

Reservation 10 (C)

13. Köp av sexuell handling av barn

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om köp av sexuell handling av barn och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:592 av Magdalena Schröder (M),
2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 26,
2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 20,
2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 2 och
2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 22.

14. Köp av sexuell handling av barn mellan 15 och 17 år

Riksdagen avslår motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35.

Reservation 11 (C)

15. Rubricering på köp av sexuell handling av barn

Riksdagen avslår motion

2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 3.

*Reservation 12 (L)***16. Uppsåt vid köp av sexuell handling av barn**

Riksdagen avslår motion

2021/22:3495 av Marléne Lund Kopparklint (M).

17. Koppleri

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 52 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 95.

*Reservation 13 (C, L)***18. Sexualbrott på internet**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2904 av Ann-Sofie Alm (M) och

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 31.

*Reservation 14 (C)***19. Översyn av bestämmelserna om sexualbrott m.m.**

Riksdagen avslår motion

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 11.

*Reservation 15 (V)***20. Sexsomni**

Riksdagen avslår motion

2021/22:2065 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C).

*Reservation 16 (C)**Tillgreppsbrott***21. Grov stöld**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straff för grov stöld och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3758 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 11,

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 27.

*Reservation 17 (S, V, MP)***22. Rån**

Riksdagen avslår motion

2021/22:1508 av Boriana Åberg (M).

*Befattning med barnpornografi***23. Befattning med barnpornografi**

Riksdagen avslår motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 36.

Reservation 18 (C, KD)

*Djurplågeri m.m.***24. Djurplågeri m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:251 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2021/22:388 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:422 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2021/22:799 av Michael Rubbestad (SD) och

2021/22:3003 av Roger Hedlund (SD).

*Stärkt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal m.m.***25. Våld mot tjänsteman**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om våld mot tjänsteman och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3781 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 12 och 13 samt

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 36.

Reservation 19 (S, C, V, MP)

26. Grovt våld mot tjänsteman

Riksdagen avslår motion

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 59.

Reservation 20 (L)

27. Hot mot tjänsteman m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2528 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 34 och

2021/22:3131 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Reservation 21 (SD)

28. Straffrättsligt skydd för vårdpersonal

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1476 av Pia Steensland (KD) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:3698 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4.

Reservation 22 (M, SD, KD)

29. Straffrättsligt skydd för skolpersonal

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om straffrättsligt skydd för skolpersonal och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 32,
2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5 och
2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 37.

Reservation 23 (S, V)

30. Hot mot vitala samhällsfunktioner

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 44 och
2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 37.

Reservation 24 (KD)

Stärkt straffrättsligt skydd för journalister

31. Stärkt straffrättsligt skydd för journalister

Riksdagen avslår motion

2021/22:4003 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 9.

Brott mot tystnadsplikt m.m.

32. Brott mot tystnadsplikt m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1488 av Boriana Åberg (M) yrkande 1,
2021/22:1500 av Boriana Åberg (M) och
2021/22:2540 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 51.

Reservation 25 (SD)

Införande av en civilkuragelag

33. Införande av en civilkuragelag

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:275 av Markus Wiechel m.fl. (SD),
2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 21 och
2021/22:4187 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17.

Reservation 26 (SD, KD)

Åtgärder mot grov organiserad brottslighet

34. Skärpta straff m.m. för brott kopplade till grov organiserad brottslighet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpta straff för grov organiserad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:659 av Patrick Reslow (SD),

2021/22:1135 av John Weinerhall (M) yrkande 5,
2021/22:2248 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 1,
2021/22:2997 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,
2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 3,
2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 61,
2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 43 och 44,
2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1 och
2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 och
avslår motion
2021/22:1135 av John Weinerhall (M) yrkandena 6 och 7.

Reservation 27 (V)

35. Rekrytering av barn till kriminalitet

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 28 och
2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7.

Reservation 28 (SD, C, KD, L)

36. Kriminellas kontakter med minderåriga

Riksdagen avslår motion

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8.

Reservation 29 (L)

37. Utvisning av gängkriminella

Riksdagen avslår motion

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 10.

Reservation 30 (M, SD)

38. Fastighetsägaransvar för kriminalitet

Riksdagen avslår motion

2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 55.

Nödvärn

39. Nödvärn

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 20,
2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13 och
2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 60.

Reservation 31 (M, SD, KD)

Narkotikabrott

40. Narkotikabrott

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straff för försäljning av narkotika och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2021/22:148 av Edward Riedl (M),
 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7,
 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 62,
 2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 23 och
 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8.

Reservation 32 (V)

Lagen om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia

41. Lagen om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia

Riksdagen avslår motion
 2021/22:458 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V).

Reservation 33 (V, KD)

Tortyrbrott

42. Tortyrbrott

Riksdagen avslår motion
 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 68.

Reservation 34 (L)

Preskription

43. Översyn av bestämmelserna om preskription

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av bestämmelserna om preskription och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9,
 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 20,
 2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 och
 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 71.

Reservation 35 (S, V, MP)

44. Preskription av verkställighet av fängelsestraff

Riksdagen avslår motionerna
 2021/22:570 av Jan Ericson (M),
 2021/22:940 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),
 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 10,
 2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12 och
 2021/22:4194 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 22.

Reservation 36 (M, SD, KD)

45. Preskription av mord som begås av unga

Riksdagen avslår motion
 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26.

46. Preskriptionstid för sexualbrott

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 29 i denna del,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 45,

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 89,

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 10,

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 och

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 54.

Reservation 37 (M, SD)

Reservation 38 (C, L)

Reservation 39 (KD)

47. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 29 i denna del,

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4 och

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 72.

Reservation 40 (C)

Reservation 41 (L)

*Medgärningsmannaskap***48. Medgärningsmannaskap**

Riksdagen avslår motion

2021/22:1357 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M).

*Försvårande omständigheter***49. Försvårande omständigheter**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12,

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 25,

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 30 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 71.

Reservation 42 (C)

Reservation 43 (V)

*Förmildrande omständigheter m.m.***50. Förmildrande omständigheter m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2527 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7,

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6,

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5,

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 58 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 44 (M, SD, KD)

Reservation 45 (V)

51. Hänsyn till utvisning som inte kan verkställas

Riksdagen avslår motion

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 15.

Reservation 46 (M, SD, KD)

Straffmätning vid flerfaldig brottslighet

52. Straffmätning vid flerfaldig brottslighet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1392 av Larry Söder (KD),

2021/22:2248 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 2,

2021/22:2527 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 4,

2021/22:2900 av Arin Karapet (M),

2021/22:2996 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3709 av Fredrik Schulte (M) yrkande 3,

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 69,

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3 samt
bifaller delvis motionerna

2021/22:575 av Jan Ericson (M) och

2021/22:951 av Mattias Ottosson m.fl. (S).

Reservation 47 (V)

Återfall i brott

53. Återfall i brott

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:421 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2021/22:2527 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3709 av Fredrik Schulte (M) yrkande 7,

2021/22:3710 av Boriana Åberg (M),

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4,

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 70 och

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 57 och 59.

Reservation 48 (M, KD, L)

Reservation 49 (SD)

Påföljder

54. Skyddstillsyn med elektronisk övervakning

Riksdagen avslår motion

2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 27.

Reservation 50 (M)

55. Förvaring

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om förvaring och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:1968 av Lars Jilmstad (M),

2021/22:2527 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 12,

2021/22:3451 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M) yrkande 5,

2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 23 och

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18 och

bifaller delvis motion

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 73.

Reservation 51 (S, C, V, MP)

56. Rättpsykiatrisk vård m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:1474 av Pia Steensland (KD) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 15.

Reservation 52 (M)

Motioner som bereds förenklat

57. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 7 april 2022

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Louise Meijer (M), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L), Tobias Andersson (SD), Martin Marmgren (MP), Ingemar Kihlström (KD), Pontus Andersson (SD), Magnus Oscarsson (KD) och Gudrun Nordborg (V).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 280 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22. Motionsyrkandena handlar bl.a. om sexualbrott, åtgärder mot grov organiserad brottslighet, preskription och straffmätning vid flerfaldig brottslighet. Yrkandena finns i bilaga 1. Av dessa behandlas ca 100 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. Dessa yrkanden finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Svensk straffrättslig domsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om universell jurisdiktion.
Jämför reservation 1 (C).

Motionen

I partimotion 2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 40 begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som ser över om lagstiftningen kring universell jurisdiktion är ändamålsenlig för att driva fler fall.

Bakgrund

Gällande rätt

Generella bestämmelser om svensk straffrättslig domsrätt finns i 2 kap. brottsbalken. Där anges i vilken omfattning svenska domstolar är behöriga att döma för brott begångna inom respektive utom landets gränser.

Gränserna för hur långt utanför det egna territoriet som en stat kan göra gällande domsrätt avgörs i folkrätten. I folkrätten har vissa särskilda anknytningsmoment mellan en stat och en brottslig gärning lett till att ett antal olika jurisdiktionsprinciper har utvecklats.

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2022 har lagstiftningen om svensk straffrättslig domsrätt förtydligats, moderniserats och anpassats till folkrätten genom att det har införts ett nytt 2 kap. i brottsbalken med rubriken Om svensk domstols behörighet. Lagändringarna innebär bl.a. att svensk domstol ska vara behörig att döma över brott som har begåtts utomlands mot svenska medborgare och företag. I propositionen till lagändringen anges följande (s. 87):

Bestämmelser som inskränker domsrätten är nödvändiga för att svensk rätt ska vara i överensstämmelse med de krav som folkrätten uppställer på stater att inte lagstifta om förhållanden som helt saknar anknytning till den egna staten. Kravet på åtalsförordnande för vissa gärningar innebär i realiteten en ytterligare inskränkning av domsrätten, vilket bidrar till att svensk domsrätt inte ges ett alltför omfattande tillämpningsområde. Sverige bör utnyttja möjligheten till extraterritoriell jurisdiktion endast när det finns ett påtagligt och berättigat intresse av att lagföring sker i Sverige. Det behövs en reglering som säkerställer att Sverige uppfyller sina internationella förpliktelser. Däri ligger ett krav på att den extraterritoriella behörigheten inte utnyttjas i vidare omfattning än vad det folkrättsliga regelverket tillåter. Inom de ramar som folkrätten tillåter har staterna dock en betydande frihet att avgöra hur de nationella domsreglerna utformas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som konstaterar att bestämmelserna om svensk straffrättslig domsrätt nyligen har varit föremål för en översyn, finner inte skäl att ta initiativ med anledning av motionen, som avstyrks.

Illegala vägspärrar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om kriminalisering av s.k. illegala vägspärrar och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 2 (S, C, V, MP).

Motionerna

I partimotion 2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 68 och kommittémotionerna 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 38 och 2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 47 efterfrågas en kriminalisering av illegala vägspärrar och liknande begränsningar av rörelsefriheten.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

I 4 kap. 4 § brottsbalken anges bl.a. att den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något döms för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år.

Om brottet är grovt döms för grovt olaga tvång till fängelse i lägst nio månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

I 4 kap. 5 § brottsbalken anges att den som hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig rädsla för egen eller annans säkerhet till person, egendom, frihet eller frid, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för grovt olaga hot till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om hotet påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller annars har varit av allvarligt slag, eller
2. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

I ett svar på en skriftlig fråga om kriminellas vägspärrar anförde justitie- och migrationsministern den 9 juni 2021 bl.a. att den här typen av händelser, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, kan leda till straffansvar enligt ett flertal olika bestämmelser (fr. 2020/21:3086).

Låt mig inledningsvis understryka att jag och regeringen ser mycket allvarligt på den aktuella händelsen. Jag kan inte föregripa en eventuell rättslig prövning av vilka brott som kan ha begåtts. Men jag vill ändå betona att den här typen av handlingar är straffbara och ryms inom de brott som vi i dag har. Händelser av det här slaget kan, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, leda till straffansvar enligt ett flertal olika bestämmelser, bland annat om olaga hot och olaga tvång. Här har vi dessutom sett till att brotten kan bli grova om de påtagligt har förstärkts genom anspelning på ett våldskapital. Vi har också skärpt straffen i de här delarna.

Sätter någon upp vägspärrar eller liknande i en situation där det pågår utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet kan personen också dömas för det nya brottet sabotage mot blåljusverksamhet.

Också ordningslagen, väglagen och trafikbrottslagen innehåller straffbestämmelser som kan vara tillämpliga. Den som utger sig för att utöva myndighet kan vidare dömas för det brott som Johan Hedin lyfter fram, nämligen föregivande av allmän ställning.

Men oavsett vilken straffrättslig bestämmelse som gäller måste brotten kunna utredas för att utvecklingen ska kunna vändas. Tystnadskulturen måste brytas, och de som har uppgifter att lämna ska våga medverka i brottsutredningar. Därför har vi tillsatt en utredning som ska överväga en rad frågor på området. Det gäller bland annat kronvittnen, vittnesstöd och vittnesskydd samt frågan om det bör införas en möjlighet att vittna anonymt.

När det gäller olaga hot behöver det inte ens förekomma något direkt hot, att om du inte gör så här kommer det här och det här att drabba dig, utan det räcker att det föreligger ett latent hot. Det kan till exempel röra sig om en känd gängkriminell som alla vet vem det är eller som betar sig på ett sådant sätt att hela situationen upplevs som hotfull. Då täcks det av olaga hot eller olaga tvång, beroende på hur man har agerat.

Tidigare riksdagsbehandling

Även i förra årets motionsbetänkande om straffrättsliga frågor behandlades motionsyrkanden om att kriminalisera illegala vägspärrar (bet. 2020/21:JuU24 s. 20 f.). Utskottet, som ansåg att det var viktigt att illegala vägspärrar kunde beivras på ett tydligt och effektivt sätt, bedömde att det inte var helt klart att

de befintliga straffbestämmelserna omfattade denna typ av gärningar. Utskottet ansåg därför att riksdagen borde tillkännage för regeringen att den borde tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå ett särskilt straffansvar för illegala vägspärrar med en straffsats som motsvarar allvaret i gärningarna. Utskottet tillstyrkte därmed motionerna och riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag (rskr. 2020/21:344).

Tillkännagivandet bereds i Regeringskansliet (skr. 2021/22:75 s. 115).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet anförde förra året är det viktigt att den typ av illegala vägspärrar som motionärerna beskriver kan beivras på ett tydligt och effektivt sätt, och det är inte helt klart att befintliga straffbestämmelser omfattar denna typ av gärningar. Riksdagen tillkännagav också för regeringen att den borde tillsätta en utredning med uppdrag att föreslå ett särskilt straffansvar för illegala vägspärrar. Då regeringen inte synes ha vidtagit någon åtgärd med anledning av tillkännagivandet finns det enligt utskottet anledning för riksdagen att genom ett nytt tillkännagivande betona vikten av att regeringen skyndsamt tar fram ett sådant förslag. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2021/22:2527 (SD) yrkande 38, 2021/22:3965 (L) yrkande 68 och 2021/22:3975 (L) yrkande 47.

Omvandlingsterapi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att kriminalisera s.k. omvandlingsterapi.

Jämför reservation 3 (C, L) och särskilt yttrande 1 (S, MP).

Motionerna

I motionerna 2021/22:3340 av Sultan Kayhan m.fl. (S) yrkande 1 och 2021/22:2361 av Robert Hannah och Arman Teimouri (båda L) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att kriminalisera s.k. omvandlingsterapi, vilket handlar om att omvandla personer som identifierar sig som homo- eller bisexuella personer till heterosexuella.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 4 kap. 4 § brottsbalken ska den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något dömas för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan utövar tvång genom hot att åtala eller ange någon

annan för brott eller att lämna menligt meddelande om någon annan, döms också för olaga tvång, om tvånget är otillbörligt.

Pågående arbete

Regeringen gav i mars 2020 uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) att kartlägga och sammanställa kunskap om unga hbtq-personers utsatthet för så kallad omvändelseterapi (A2020/01669/MRB).

I rapporten, som redovisades den 1 mars 2022, föreslår MUCF bl.a. att regeringen tillsätter en utredning om ett förbud mot omvändelseförsök av barn och vuxna. Utredningen bör enligt MUCF även utreda behovet av en särskild lag och vilka befintliga lagar som förbjuder eller begränsar vissa former av omvändelseförsök. En utredning bör även få i uppdrag att utarbeta en lämplig definition av omvändelseförsök i en eventuell lagstiftning och utreda hur lagstiftning kan utformas för att vara förenlig med mänskliga rättigheter, inklusive religionsfriheten.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade en motion om att kriminalisera omvandlingsterapi i betänkande 2017/18:JuU14 (s. 18 f.) och i betänkande 2018/19:JuU11 (s. 24 f.). Utskottet anförde i båda fallen att det inte var berett att ta något initiativ med anledning av respektive motion. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:240 och rskr. 2018/19:191).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning i frågan och avstyrker motionerna 2021/22:3340 (S) yrkande 1 och 2021/22:2361 (L) yrkande 1.

Fridskränkingsbrott m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skärpta straff för fridskränkingsbrott.

Jämför reservation 4 (SD), 5 (C) och 6 (M, KD).

Motionerna

Fridskränkingsbrott m.m.

I kommittémotion 2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 10 i denna del begärs skärpta straff för olaga förföljelse och grov kvinnofridskränkning.

I kommittémotion 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 22 vill motionärerna att det vid återfall i brottslighet för våld i nära relation bör vara möjligt att utfärda en s.k. restriktionsdom, som exempelvis kan innehålla krav på elektronisk övervakning eller vistelseförbud.

Barnfridsbrott

I kommittémotion 2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 16 begärs att straffet för barnfridsbrott ska skärpas till samma nivå som för övriga fridskränkingsbrott.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

Straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning skärptes den 1 januari 2022. Lagändringen innebar också att även förtalsbrott ingår som ett led i fridskränkingsbrotten.

Enligt 4 kap. 4 a § brottsbalken döms den som begår brottsliga gärningar enligt 3 eller 4 kap., 5 kap. 1 eller 2 §, 6 eller 12 kap. brottsbalken eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person för grov fridskränkning till fängelse i lägst ett och högst sex år. En förutsättning för att brottet ska bedömas som grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning är att var och en av gärningarna utgjort ett led i en upprepad kränkning av personens integritet och att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

Om gärningar har begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

Den 1 juli 2021 infördes det ett nytt gradindelad brott, barnfridsbrott, i 4 kap. 3 § brottsbalken som innebär att det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relation. Straffet är fängelse i högst två år. Är brottet grovt döms för grovt barnfridsbrott till fängelse i lägst nio månader och högst fyra år.

Straffbestämmelsen om olaga förföljelse i 4 kap. 4 b § brottsbalken föreskriver straffansvar för förföljelse som består i upprepade gärningar mot en och samma person. Olaga förföljelse omfattar bl.a. gärningar som utgör misshandel av normalgraden, olaga tvång som inte är grovt, olaga hot som inte är grovt, hemfridsbrott, olaga intrång och ofredande. Straffet för olaga förföljelse är fängelse i högst fyra år.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat motioner om att skärpa straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning ett flertal gånger. Vid

behandlingen av sådana motioner våren 2021 föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkännage för regeringen att minimistraffet för brotten skulle höjas till fängelse i ett år, vilket riksdagen ställde sig bakom (bet. 2020/21:JuU24 s. 22 f., rskr. 2020/21:344). Detta har regeringen därefter tillgodosett genom den ovannämnda lagändringen.

Vid behandlingen av lagändringen under hösten 2021 behandlades även motioner om ytterligare skärpta straff för fridskränkingsbrott. Utskottet, som ansåg att även maximistraffet för brotten borde höjas, ställde sig bakom dessa motioner och föreslog att riksdagen skulle tillkännage för regeringen att den borde återkomma med ett förslag om höjt straffmaximum för fridskränkingsbrotten med inriktningen att det ska vara detsamma som för synnerligen grov misshandel, dvs. tio års fängelse.

I samma betänkande behandlades en motion om att minimistraffet för olaga förföljelse skulle vara minst sex månaders fängelse. Utskottet ansåg att den nuvarande straffskalan för olaga förföljelse gav utrymme för en nyanserad straffvärdebedömning och fann inte skäl att ställa sig bakom motionsyrkanden om att höja minimistraffet för brottet.

I betänkandet behandlades vidare motioner om huruvida kontaktförbud alltid ska följa på en fällande dom för brott i nära relation. Utskottet, som ansåg att det fanns anledning att göra en omfattande översyn av lagen om kontaktförbud, ställde sig bakom motionerna och menade att det borde övervägas om det ska införas en presumtion för kontaktförbud under vissa omständigheter, exempelvis vid fällande dom för brott i nära relation.

Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2021/22:JuU8, rskr. 2021/22:39).

Frågorna analyseras i Regeringskansliet (skr. 2021/22:75 s. 134 f.).

I samband med behandlingen av lagförslaget om barnfridsbrott behandlades motioner om strängare straff för brottet. Utskottet ansåg att den föreslagna straffskalan för brottet barnfridsbrott var för låg, särskilt eftersom straffet kan komma att konsumeras av den s.k. mängdrabatten, t.ex. i de fall en förälder döms för både misshandel och för att ett barn bevitnat densamma. Straffskalan för barnfridsbrott borde enligt utskottet därför skärpas, vilket riksdagen borde tillkännage. Motionerna tillstyrktes därmed. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2020/21:JuU35, rskr. 2020/21:314).

Tillkännagivandet bereds i Regeringskansliet (skr. 2021/22:75 s. 113).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av redogörelsen ovan har straffen för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning nyligen skärpts. Utskottet finner därför inte skäl att nu ta initiativ till nya straffskärpningar. Motion 2021/22:2561 (SD) yrkande 10 i denna del avstyrks.

När det gäller motionerna om skärpt straff för barnfridsbrott och s.k. restriktionsdom har riksdagen nyligen riktat tillkännagivanden med liknande innebörd till regeringen. Utskottet anser därför inte att det nu finns anledning

till ytterligare tillkännagivanden i dessa frågor. Motionerna 2021/22:3514 (C) yrkande 22 och 2021/22:3778 (M) yrkande 16 avstyrks därför.

Hämndporr

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om skärpt straff för olaga integritetsintrång, s.k. hämndporr.

Jämför reservation 7 (M).

Motionen

I kommittémotion 2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att skärpa straffet för olaga integritetsintrång, s.k. hämndporr.

Bakgrund

Gällande rätt

Den 1 januari 2018 infördes ett nytt gradindelad brott, olaga integritetsintrång, respektive grovt olaga integritetsintrång, i 4 kap. 6 c och d §§ brottsbalken (prop. 2016:17:222, bet. 2017/18:KU13, rskr. 2017/18:36). Regleringen straffbelägger intrång i någon annans privatliv, bl.a. genom spridning av bild på eller annan uppgift om någons sexualliv, om spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör. Regeringen anför i propositionen att det t.ex. kan gälla bilder på sexuella handlingar i form av s.k. hämndporr, blottade könsorgan eller andra bilder av tydlig sexuell natur.

Om gärningen med hänsyn till bildens eller uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen var ägnad att medföra mycket allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör, döms för grovt olaga integritetsintrång. Straffet för olaga integritetsintrång är böter eller fängelse i högst två år och för grovt olaga integritetsintrång fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Undantag från straffansvar gäller om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har bl.a. i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 31 f.) behandlat en motion om att klassa hämndporr som ett sexualbrott. Utskottet fann dock att motionen genom lagändringen från 2018 fick anses som delvis tillgodosedd och avstyrkte motionen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att de nuvarande straffskalorna för olaga integritetsintrång och grovt olaga integritetsintrång är väl avvägda och avstyrker motion 2021/22:3787 (M) yrkande 5.

Kränkande fotografering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av bestämmelsen om kränkande fotografering.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 11 vill motionärerna att bestämmelsen om kränkande fotografering ska analyseras.

I motion 2021/22:310 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om en översyn av lagstiftningen mot kränkande fotografering så att den tydligare omfattar offentliga personer.

I motion 2021/22:672 av Michael Rubbestad (SD) vill motionären revidera lagstiftningen så att det blir olagligt att fota och filma en olycksplats.

Bakgrund

Gällande rätt

I 4 kap. 6 a § första stycket brottsbalken anges att den som olovligen med ett tekniskt hjälpmedel i hemlighet tar upp bild av någon som befinner sig inomhus i en bostad eller på en toalett, i ett omklädningsrum eller ett annat liknande utrymme, döms för kränkande fotografering till böter eller fängelse i högst två år. Av andra stycket i paragrafen framgår att det inte ska dömas till ansvar om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

Av 4 kap. 7 § brottsbalken följer att den som fysiskt antastar någon annan eller utsätter någon annan för störande kontakter eller annat hänsynslöst agerande, om gärningen är ägnad att kränka den utsattes frid på ett kännbart sätt, döms för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år.

Av 6 kap. 10 § andra stycket brottsbalken framgår att den som blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet kan dömas för sexuellt ofredande.

Den 1 januari 2018 infördes ett nytt gradindelad brott, olaga integritetsintrång respektive grovt olaga integritetsintrång, i 4 kap. 6 c och d §§ brottsbalken (prop. 2016/17:222, bet. 2017/18:KU13, rskr. 2017/18:36). Regleringen straffbelägger intrång i någon annans privatliv genom spridning

av vissa slag av bilder eller andra uppgifter, om spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör. I förarbetena anges att bilder på någon som befinner sig i trauma eller som varit med om en allvarlig olyckshändelse kan omfattas av straffansvar enligt bestämmelsen (prop. 2016/17:222 s. 34 f).

Om gärningen med hänsyn till bildens eller uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen var ägnad att medföra mycket allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör, döms för grovt olaga integritetsintrång. Straffet för olaga integritetsintrång är böter eller fängelse i högst två år och för grovt olaga integritetsintrång fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Undantag från straffansvar gäller om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig.

I samma lagstiftningsärende moderniserades straffbestämmelsen om ofredande och fick den lydelse som framgår ovan. En följd av ändringen var att angreppet inte längre behöver uppfattas när det begås utan det kan ske vid en senare tidpunkt.

Pågående arbete

Regeringen gav den 30 januari 2020 en utredare i uppdrag att bl.a. analysera tillämpningsområdet för sexuellt ofredande och bedöma om straffbestämmelsen är ändamålsenligt utformad samt analysera vilka förändringar som krävs i regleringen om ett grovt brott införs. Utredaren ska inom ramen för analysen av bestämmelsen om sexuellt ofredande analysera och ta ställning till om smygfotoografering på ett visst avstånd bör kriminaliseras och i så fall lämna förslag på hur det kan åstadkommas (dir. 2020:5 och 2020:75).

Utredningen överlämnade betänkande Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar (SOU 2021:43) i maj 2021. I betänkandet konstateras att det inte finns något generellt förbud mot att fotografera någon utan dennes samtycke. Straffansvar för sådant agerande föreligger endast under vissa särskilda omständigheter. Vid bedömningen av om tillämpningsområdet för sexuellt ofredande ska vidgas till smygfotoografering är måste stor vikt läggas vid den särställning som fotoografering har inom ramen för det grundlagsstadgade skyddet för yttrande- och informationsfrihet. Sammantaget gör utredningen bedömningen att det inte finns förutsättningar att utvidga tillämpningsområdet för sexuellt ofredande på det sätt som utredningen haft att överväga.

Tidigare riksdagsbehandling

I förra årets motionsbetänkande Straffrättsliga frågor behandlade utskottet motioner om att analysera bestämmelsen om kränkande fotoografering och att bestämmelsen tydligare ska omfatta offentliga personer. Utskottet avstyrkte motionerna, bl.a. med hänvisning till den då pågående utredningen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2020/21:JuU24 s. 27 f., rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Genom den utredning som redogörs för ovan får motion 2020/21:3427 (L) yrkande 7 anses vara i huvudsak tillgodosedd. Motionen avstyrks.

Det finns enligt utskottet inte heller skäl för riksdagen att ta några sådana initiativ som efterfrågas i motionerna 2021/22:310 (SD) och 2021/22:672 (SD), som avstyrks.

Förtal m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av förtalsbestämmelserna.

Jämför reservation 8 (M).

Motionerna

I motionerna 2021/22:552 av Edward Riedl och Josefin Malmqvist (båda M), 2021/22:1093 av Jan Ericson (M), 2021/22:2443 av Ida Drougge (M), 2021/22:3045 av Boriana Åberg (M) och 2021/22:3935 av Markus Wiechel m.fl. (SD) efterfrågas en översyn av förtalsbestämmelsen, med inriktningen att det i större utsträckning än i dag inte ska anses utgöra förtal om den lämnade uppgiften är sann.

I kommittémotion 2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 23 begärs ett tillkännagivande om att möjligheterna för enskilda att få förtal och förolämpningar på webben rättsligt prövade bör stärkas.

I motion 2021/22:2412 av Hans Rothenberg (M) vill motionären att digitalt samlade aktioner i syfte att ofreda, förnedra och hota människor bör få en egen klassificering med tillhörande straffskala.

Bakgrund

Gällande rätt

Straffbestämmelserna om förtal och grovt förtal finns i 5 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken. Den straffbara gärningen består i att peka ut någon som brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller annars lämna uppgift om någon som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning. Om den som lämnat uppgiften var skyldig att uttala sig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken, ska det dock inte dömas till ansvar om han eller hon kan visa att uppgiften var sann eller att det fanns skälig grund för den. Straffet för förtal är böter. Straffet för grovt förtal är böter eller fängelse i högst två år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen med hänsyn till uppgiftens innehåll eller sättet för eller

omfattningen av spridningen eller annars var ägnad att medföra allvarlig skada.

Ärekränkingsbrotten är enligt svensk rätt i princip ett s.k. målsägandebrott. Huvudregeln är alltså att målsäganden är hänvisad till att väcka enskilt åtal. År 2014 utvidgades möjligheten till allmänt åtal något genom att ett krav på att det skulle finnas särskilda skäl för åtal togs bort.

Bestämmelsen om grovt förtal ändrades genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2018. Ändringen syftade till att förtydliga och nyansera bedömningen av brottets svårighetsgrad och innebar att, förutom uppgiftens innehåll och omfattningen av spridningen, även sättet för spridningen särskilt ska tillmätas betydelse (prop. 2016/17:222, bet. 2017/18:KU13, rskr. 2017/18:36).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade en motion om att underlätta för enskilda personer att driva enskilt åtal om förtal våren 2020. Utskottet noterade att bestämmelserna om förtal nyligen hade setts över och fann inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2019/20:JuU26 s. 29 f., rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör inte någon annan bedömning än vad det tidigare gjort och finner således inte anledning att ta initiativ till en översyn av bestämmelserna om förtal. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2021/22:552 (M), 2021/22:1093 (M), 2021/22:2412 (M), 2021/22:2443 (M), 2021/22:3045 (M), 2021/22:3368 (M) och 2021/22:3935 (SD).

Sexualbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpta straff för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt minimistraff för våldtäkt och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt minimistraff för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om sexualbrott.

Jämför reservation 9 (S, C, V, MP), 10 (C), 11 (C), 12 (L), 13 (C, L), 14 (C), 15 (V) och 16 (C).

Motionerna

Skärpta straff för sexualbrott

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 90 samt kommittémotionerna 2021/22:2527 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 25 och 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 46 begärs skärpta straff för sexualbrott. Ett liknande yrkande framställs i kommittémotion 2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 10 i denna del.

I kommittémotion 2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen senast 2022 med ett lagförslag om att höja minimistraffet för våldtäkt av normalgraden från två till tre år. Även i kommittémotionerna 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 19 och 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 1 begärs att minimistraffet för våldtäkt höjs från två till tre års fängelse. En liknande begäran framställs i motion 2021/22:4034 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1, och i motion 2021/22:159 av Edward Riedl (M) begärs ett tillkännagivande om att skärpa minimistraffet och maximistraffet för våldtäkt.

Grovt sexuellt ofredande

I kommittémotion 2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen utan dröjsmål ska återkomma med en ny brottsrubricering i form av grovt sexuellt ofredande. Liknande yrkanden framställs i partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 91 samt i kommittémotionerna 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 47 och 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2.

Sexualbrott mot barn

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 93, kommittémotionerna 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 19 och 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 50 samt motion 2021/22:3489 av Marléne Lund Kopparklint (M) begärs en högre straffskala för sexualbrott mot barn.

I kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 30 begärs ett avskaffande av kravet på att ett barn ska ha medverkat för att kunna döma till ansvar för utnyttjande av barn för sexuell posering.

I motion 2021/22:2047 av Marléne Lund Kopparklint och Ulrika Karlsson (båda M) begärs ett tillkännagivande om att utreda hur sexualbrottslagstiftningen kan stärkas upp ytterligare för barn mellan 15 och 17 år. I motion 2021/22:3129 av Ann-Sofie Alm och Ann-Sofie Lifvenhage (båda M) yrkande 1 begärs en översyn och en helhetsbedömning av sexualbrott mot barn och unga. I motion 2021/22:3634 av Ulrika Karlsson och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkandena 1 och 2 efterfrågas en regel om att införa en bestämmelse om att det får vara exempelvis högst fem år mellan tonårsbarn och vuxen vid sexuellt umgänge, i syfte att stärka barn under 18 års sexuella integritet.

Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling

I kommittémotionerna 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 26, 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 22 och 2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 2 samt i motion 2021/22:592 av Magdalena Schröder (M) begärs ett tillkännagivande om en höjning av minimistraffet för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling av barn till sex månader. En liknande begäran framställs i kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 20. I samma motion yrkande 35 anger motionärerna att de vill stärka det straffrättsliga skyddet för barn mellan 15 och 17 år som utsatts för brottet utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.

I kommittémotion 2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 3 begärs att brottsrubriceringen för gärningen ses över. Enligt motionärerna kan inte en vuxen person köpa sexuella handlingar av ett barn, utan när det sker är det en form av våldtäkt.

I motion 2021/22:3495 av Marléne Lund Kopparklint (M) anförs att barnets faktiska ålder ska vara avgörande vid bestämmande av brottets allvar, inte vad som kan bevisas om gärningsmannens uppfattning.

Koppleri

I partimotion 3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 95 och kommittémotion 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 52 begärs ett tillkännagivande om att bredda kopplerlagstiftningen till att även omfatta uppmuntran till prostitution.

Sexualbrott på nätet

I kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 31 vill motionärerna se en utredning som ser över brister rörande det straffrättsliga skyddet när sexuella gärningar begås via digitala medier, särskilt frågan när gärningspersonen inte är närvarande när brottet spelas in.

I motion 2021/22:2904 av Ann-Sofie Alm (M) begärs ett tillkännagivande om att grovt poseringsbrott som innefattar penetrering ska likställas med grov våldtäkt och att brottsoffrets ålder alltid ska beaktas.

Översyn av bestämmelserna om sexualbrott

I partimotion 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 11 anser motionärerna att regeringen bör tillsätta en utredning av våldtäktsparagrafen, 6 kap. 1 § brottsbalken, i syfte att det av lagtexten ska framgå om brottet begåtts av en man mot en kvinna eller om det varit en annan konstellation av gärningsperson och offer, utifrån att det huvudsakligen är män som våldtar främst kvinnor.

I motion 2021/22:2065 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) vill motionärerna att det skyndsamt tillsätts en utredning som fastställer principer för hur brottsbekämpande myndigheter och rättsväsendet ska hantera frågor om sexsomni vid sexualbrott.

Bakgrund

Gällande rätt

Sexualbrotten finns i 6 kap brottsbalken. Sedan den 1 juli 2018 följer av 6 kap. 1 § att den som med en person som inte deltar frivilligt genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för *våldtäkt* till fängelse i lägst två år och högst sex år. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte ska det särskilt beaktas om frivillighet har kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt. En person kan aldrig anses delta frivilligt om

1. deltagandet är en följd av misshandel, annat våld eller hot om brottslig gärning, hot om att åtala eller ange någon annan för brott eller hot om att lämna ett menligt meddelande om någon annan
2. gärningsmannen otillbörligt utnyttjar att personen på grund av medvetslöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada, psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation eller
3. gärningsmannen förmår personen att delta genom att allvarligt missbruka att personen står i beroendeställning till gärningsmannen.

Är brottet med hänsyn till omständigheterna vid brottet att anse som mindre grovt, döms för våldtäkt till fängelse i högst fyra år.

Är brott som avses i första stycket att anse som grovt, döms för *grov våldtäkt* till fängelse i lägst fem och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot som varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller offrets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Den som begår en gärning som avses i 1 § och är grovt oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte deltar frivilligt, döms för *oaktsam våldtäkt* till fängelse i högst fyra år. Om gärningen med hänsyn till omständigheterna är mindre allvarlig, ska det inte dömas till ansvar (6 kap. 1 a §).

I 2 § föreskrivs att den som genomför en annan sexuell handling än som avses i 1 § med en person som inte deltar frivilligt, döms för *sexuellt övergrepp* till fängelse i högst två år. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte tillämpas 1 § första stycket andra och tredje meningarna.

Är brottet att anse som grovt, döms för *grovt sexuellt övergrepp* till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot som varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller offrets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Enligt 3 § döms den som begår en gärning som avses i 2 § och är grovt oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte deltar frivilligt för *oaktsamt sexuellt övergrepp* till fängelse i högst fyra år. Om gärningen med hänsyn till omständigheterna är mindre allvarlig, ska det inte dömas till ansvar.

Barn, framför allt de som är under 15 år, har ett starkare rättsskydd än vuxna genom särskilda bestämmelser i 6 kap. om sexualbrott mot barn. Ett barn under 15 år kan aldrig samtycka till att delta i en sexuell handling. I 4 § anges att den som, med ett barn under femton år, genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för *våldtäkt mot barn* till fängelse i lägst två och högst sex år.

Detsamma gäller enligt andra stycket den som begår en gärning som avses i första stycket mot ett barn som fyllt femton men inte arton år och som är avkomling till gärningsmannen eller står under fostran av eller har ett liknande förhållande till gärningsmannen, eller för vars vård eller tillsyn gärningsmannen ska svara på grund av en myndighets beslut.

Är brott som avses i första eller andra stycket att anse som grovt, döms för *grov våldtäkt mot barn* till fängelse i lägst fem och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot om brottslig gärning eller om fler än en förgripit sig på barnet eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om

gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller barnets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Är ett brott som avses i 4 § första eller andra stycket med hänsyn till omständigheterna vid brottet att anse som mindre grovt, döms enligt 5 § för *sexuellt utnyttjande av barn* till fängelse i högst fyra år.

Den som, med ett barn under femton år eller med ett barn som fyllt femton men inte arton år och som gärningsmannen står i ett sådant förhållande till som avses i 4 § andra stycket, genomför en annan sexuell handling än som avses i 4 och 5 §§, döms enligt 6 § för *sexuellt övergrepp mot barn* till fängelse i högst två år.

Är brottet grovt, döms för *grovt sexuellt övergrepp* mot barn till fängelse i lägst ett och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen är närstående till barnet eller i övrigt utnyttjat sin ställning eller missbrukat ett särskilt förtroende eller om fler än en förgripit sig på barnet eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om brottet med hänsyn till tillvägagångssättet eller barnets låga ålder eller annars inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av barnet.

Den som, i annat fall än som avses förut i kapitlet, har samlag med eget barn eller dess avkomling, döms för *samlag med avkomling* till fängelse i högst två år. Den som, i annat fall än som avses förut i kapitlet, har samlag med sitt helsyskon, döms för samlag med syskon till fängelse i högst ett år. Det gäller dock inte den som förmåtts till gärningen genom olaga tvång eller på annat otillbörligt sätt (6 kap. 7 §).

Den som främjar eller utnyttjar att ett barn under femton år utför eller medverkar i sexuell posering, döms för *utnyttjande av barn för sexuell posering* till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som begår en sådan gärning mot ett barn som fyllt femton men inte arton år, om poseringen är ägnad att skada barnets hälsa eller utveckling. Är brottet grovt, döms för *grovt utnyttjande av barn för sexuell posering* till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om brottet avsett en verksamhet som bedrivits i större omfattning, medfört betydande vinning eller inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av barnet (6 kap. 8 §).

I 9 § framgår att den som, i annat fall än som avses i kapitlet, förmår ett barn som inte fyllt arton år att mot ersättning företa eller tåla en sexuell handling, döms för *utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling* till fängelse i högst fyra år.

Av 6 kap. 10 § första stycket brottsbalken framgår att den som, i annat fall än som avses i kapitlet, sexuellt berör ett barn under femton år eller förmår barnet att företa eller medverka i någon handling med sexuell innebörd, döms för *sexuellt ofredande* till böter eller fängelse i högst två år. I andra stycket i paragrafen föreskrivs att detsamma gäller den som blottar sig för någon annan på ett sätt som är ägnat att väcka obehag eller annars genom ord eller handlande ofredar en person på ett sätt som är ägnat att kränka personens sexuella integritet.

I 11 § anges att den som, i annat fall än som avses kapitlet, skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för *köp av sexuell tjänst* till böter eller fängelse i högst ett år.

Slutligen är det straffbart att främja eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttja att en person har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning. I sådant fall döms för *koppleri* till fängelse i högst fyra år. Straffbestämmelsen om koppleri innehåller även straffbestämmelser om lägenhetsupplåtarens ansvar i vissa fall när lägenheten används för tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning. Är ett koppleribrott att anse som grovt, döms för grovt koppleri till fängelse i lägst två och högst tio år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om brottet avsett en verksamhet som bedrivits i större omfattning, medfört betydande vinning eller inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av annan.

I 13 § föreskrivs att även den som inte haft uppsåt till men varit oaktsam till att personen i fråga inte har uppnått en viss ålder, ska dömas till ansvar för brott som är föreskrivet för en gärning som begås mot någon som är under femton år eller alternativt fyllt femton men inte arton år.

En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet

Den 1 juli 2018 trädde lagändringarna i kraft som innebar att gränsen för straffbar gärning numera går vid om deltagandet i en sexuell aktivitet är frivilligt eller inte (prop. 2017/18:177, bet. 2017/18:JuU29, rskr. 2017/18:302). Det ska inte längre krävas att gärningsmannen har använt sig av våld eller hot, eller utnyttjat offrets särskilt utsatta situation, för att kunna dömas för t.ex. våldtäkt.

Lagändringarna innebar vidare bl.a. följande:

- Det infördes ett särskilt oaktsamhetsansvar för vissa allvarliga sexualbrott.
- Minimistrafvet för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn höjdes från fängelse i fyra år till fängelse i fem år.
- Vid bedömningen av om bl.a. ett våldtäktsbrott är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen med hänsyn till offrets låga ålder visat särskild hänsynslöshet eller råhet.
- Det straffrättsliga skyddet vid sexualbrott mot barn stärktes vid oaktsamhet hos gärningsmannen i fråga om barnets ålder.

Brå har i en rapport från juni 2020 (2020:6) följt upp tillämpningen av de nya lagreglerna. Brå framhåller att det är en tidig uppföljning som inte kan ge en slutgiltig bild, men konstaterar ändå att anmälningarna om våldtäkt har blivit fler sedan lagändringarna men att ökningen inte är större än tidigare år. Brå skriver vidare att det mest tydliga resultatet som framträder i uppföljningen är att antalet åtal och fällande domar för våldtäkt har ökat markant sedan lagändringen. Antalet fällande domar ökade från 190 domar 2017 till 333 domar 2019, en ökning med 75 procent. Enligt Brå tyder det på att

lagändringarna påverkat antalet lagföringar i betydligt större utsträckning än vad många trodde.

Sexsömni

I ett svar på en skriftlig fråga om hur han avser att agera för att sexualbrottslingar inte ska komma undan rättmätiga straff genom att hävda att de lider av sexsömni anförde justitie- och migrationsministern den 29 september 2021 bl.a. följande (fr. 2021/22:25):

I brottmål är det åklagaren som måste bevisa att den som är åtalad för ett brott är skyldig till det. Åklagarmyndigheten och särskilt dess utvecklingscentrum är medvetna om förekomsten av invändningen om sexsömni. År 2016 tog man fram en rapport om somnambulism som inkluderar sexsömni. Det pågår ett arbete inom myndigheten med att uppdatera rapporten och därigenom även utveckla stödet för åklagarna i landet när invändningen om sexsömni uppstår. Åklagarmyndigheten uppdaterar också vägledningar och styrdokument och ska under hösten ta fram ett metodstöd för sexualbrott. Utvecklingscentrum har vidare uppmanat åklagare som arbetar med sexualbrott runtom i landet att återkoppla till utvecklingscentrum för att bl.a. se om frekvensen av invändningen ökar och kunna utveckla hanterandet av problematiken.

Pågående arbete

Den 31 maj 2021 redovisade 2020 års sexualbrottsutredning betänkandet Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar (SOU 2021:43). Utredningen föreslår bl.a. att straffskalorna för ett flertal sexualbrott ska skärpas enligt följande.

- Minimistraflet för våldtäkt höjs från fängelse i två år till fängelse i tre år medan minimistraflet för våldtäkt som är mindre grov höjs från fängelseminimum till fängelse i sex månader.
- Minimistraflet för sexuellt övergrepp höjs från fängelseminimum till fängelse i sex månader och en särskild straffskala – fängelse i högst ett år – införs för sexuellt övergrepp som är mindre grovt.
- Minimistraflet för grovt sexuellt övergrepp höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år.
- Minimistraflet för våldtäkt mot barn höjs från fängelse i två år till fängelse i tre år.
- Minimistraflet för sexuellt övergrepp mot barn höjs från fängelseminimum till fängelse i sex månader och en särskild straffskala – fängelse i högst ett år – införs för sexuellt övergrepp mot barn som är mindre grovt.
- Minimistraflet för grovt sexuellt övergrepp mot barn höjs från fängelse i ett år till fängelse i ett år och sex månader.
- Böter utmönstras ur straffskalan för utnyttjande av barn för sexuell posering.
- Böter utmönstras ur straffskalan för köp av sexuell tjänst.

- Minimistrafvet för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling höjs från fängelseminimum till fängelse sex månader och en särskild straffskala – fängelse i högst ett år – införs för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, mindre grovt brott.
- Samtliga fall av sexuella ofredanden mot barn under 15 år ska bedömas som sexuellt ofredande mot barn och straffskalan ska vara fängelse i högst två år. För grovt sexuellt ofredande och grovt sexuellt ofredande mot barn införs en särskild straffskala på fängelse i lägst sex månader och högst tre år. Övriga straffskalor föreslås inte bli ändrade.

Vidare föreslås en ny straffbestämmelse om grovt sexuellt ofredande, med ett straff om fängelse i lägst sex månader och högst tre år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningsmannen med hänsyn till offrets låga ålder eller att fler än en deltagit i övergreppet eller annars visat särskild hänsynslöshet.

Även sexuellt ofredande mot barn och grovt sexuellt ofredande mot barn föreslås införas som brott. Straffskalan för brott av normalgraden ska vara fängelse i högst två år. För grovt brott föreslås en straffskala på fängelse i lägst sex månader och högst tre år.

För att stärka skyddet för allvarliga sexuella kränkningar som begås på distans, t.ex. över internet, föreslår utredningen att bestämmelserna om våldtäkt och sexuellt övergrepp och motsvarande brott mot barn ska utvidgas. Utredningen finner i denna del att det inte bör ha någon betydelse vem som utför den sexuella handlingen, att det bör vara graden av kränkning som avgör rubriceringen och att det inte bör krävas närvaro i realtid för straffansvar. Brottsens fullbordan bör inte förutsätta att övergreppet dokumenterats.

Utredningen har också analyserat bestämmelsen om utnyttjande av barn för sexuell posering. Det föreslås att bestämmelsen ska utvidgas så att även ageranden där barnet varit helt passivt och försatts i en sexuell pose av gärningsmannen eller någon annan omfattas.

Den 24 februari 2022 överlämnade regeringen en lagrådsremiss med förslag som huvudsakligen överensstämmer med betänkandet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 2 juli 2022.

En proposition är aviserad att lämnas under våren 2022.

Barns skydd mot sexuella kränkningar samt vissa frågor om brott mot kvinnor och äldre

Den 25 februari 2022 beslutade regeringen att ge en särskild utredare ges i uppdrag att se över det straffrättsliga skyddet mot sexuella kränkningar av barn.

Utredaren ska bl.a.

- se över det straffrättsliga skyddet mot sexuella kränkningar av barn i åldern 15–17 år, särskilt i förhållande till utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling,

- se över regelverket om utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, köp av sexuell tjänst och koppleri i fråga om prostitution genom användande av internetbaserade verktyg, i synnerhet när det gäller minderåriga och så kallad sugardejting,
- utvärdera hur straffansvaret för oaktsamhet avseende ålder vid sexuella kränkningar fungerar.

Uppdraget ska redovisas senast den 24 augusti 2023 (dir. 2022:7).

Tidigare utskottsbehandling

Skärpta straff för sexualbrott

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om skärpta straff för sexualbrott.

I 2020 års motionsbetänkande om straffrättsliga frågor konstaterade utskottet att det flera gånger hade gett till känna att straffen för sexualbrott borde skärpas, både på ett mer generellt plan och gällande vissa specifikt utpekade sexualbrott och att straffen för sexualbrott framstått som förhållandevis låga jämfört med andra brott. Utskottet konstaterade även att regeringen hade gett en utredare i uppdrag att se över straffskalorna för sexualbrott men att det var viktigt att detta bl.a. skulle leda fram till ett höjt minimistraff för våldtäkt i enlighet med riksdagens tidigare tillkännagivande. Enligt utskottet fanns det därför anledning för riksdagen att åter rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt skulle återkomma med ett lagförslag om att höja minimistraffet för våldtäkt från två år till tre år. Vad gällde motioner om en allmän översyn av straffskalorna för sexualbrott fanns det bl.a. mot bakgrund av den nyligen tillsatta utredningen inte anledning att då vidta någon åtgärd enligt utskottet. Riksdagen följde utskottets förslag (2019/20:JuU26 s. 31 f. rskr. 2019/20:258).

Även i förra årets motionsbetänkande med samma namn behandlades yrkanden med samma innebörd. Utskottet anförde då följande:

Som framgår av redogörelsen ovan har riksdagen riktat flera tillkännagivanden till regeringen om att straffen för sexualbrott bör skärpas, både på ett generellt plan och gällande vissa specifika sexualbrott, bl.a. våldtäkt. Vidare framgår det att en utredning har tillsatts med uppdrag att se över dessa frågor, vilket utskottet välkomnar. Då det är angeläget att detta arbete verkligen leder till dels ett höjt minimistraff för våldtäkt i enlighet med tidigare tillkännagivanden, dels att straffen även för övriga sexualbrott höjs för att bättre spegla allvaret i dessa brott, finner utskottet att det åter finns skäl för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen om att återkomma till riksdagen med sådana lagförslag.

Utskottet tillstyrkte de aktuella motionerna och riksdagen ställde sig bakom förslaget (bet. 2020/21:JuU24 s. 30 f., rskr. 2020/21:344).

Grovt sexuellt ofredande

I 2021 års motionsbetänkande om straffrättsliga frågor behandlades motionsyrkanden om att införa en ny straffbestämmelse om grovt sexuellt ofredande. Utskottet konstaterade att bestämmelsen om sexuellt ofredande var föremål för en översyn där det ingick att överväga om ett grovt brott borde införas, men då det var viktigt att arbetet så snart som möjligt ledde till ett lagförslag i frågan fann utskottet att det fanns skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen i frågan. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2020/21:JuU24 s. 30 f., rskr. 2020/21:344).

Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling

Utskottet har behandlat motioner om skärpt straff för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling vid flera tillfällen.

Riksdagen beslutade under våren 2015 (då brottsrubriceringen var köp av sexuell handling av barn) bl.a. om ett tillkännagivande om vikten av att en översyn av straffskalan i syfte att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell handling av barn (bet. 2014/15:JuU14, rskr. 2014/15:138).

Under våren 2018 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om att straffskalan för köp av sexuell handling av barn borde skärpas, dels genom att minimistraflet höjs från böter till fängelse i lägst sex månader, dels genom att maximistraflet höjs från fängelse i två år till fängelse i fyra år (bet. 2017/18:JuU29, rskr. 2017/18:302).

Liknande motionsyrkanden behandlades hösten 2019 vid beredningen av propositionen Straffrättsliga åtgärder mot utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, då även brottsrubriceringen ändrades. Utskottet anförde då följande:

Vad sedan gäller frågan om straffskalan för brottet beslutade riksdagen redan våren 2018 om ett tillkännagivande om att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett förslag som innebar en höjning av straffminimum till sex månaders fängelse, eftersom utskottet ansåg att ett straffminimum om 14 dagar inte i tillräcklig mån markerar det oacceptabla i att köpa sexuella handlingar av barn. Regeringen har således haft god tid på sig att ta fram ett lagförslag med ett straffminimum i enlighet med tillkännagivandet. Att regeringen först nu avser att ge en utredare i uppdrag att bl.a. se över de frågor som aktualiseras till följd av riksdagens tillkännagivande är beklagligt. Mot denna bakgrund, anser utskottet, som vidhåller vad som anfördes i samband med det tidigare tillkännagivandet, att riksdagen bör göra ett nytt tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma med ett lagförslag som innebär att ett minimistrafte om sex månaders fängelse införs för brottet.

Riksdagen följde utskottets förslag (prop. 2018/19:157, bet. 2019/20:JuU7, rskr. 2019/20:36).

I 2021 års motionsbetänkande om straffrättsliga frågor avstyrktes liknande yrkanden med hänvisning till den utredning som redogörs för ovan (bet. 2020/21:JuU24 s. 30 f., rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har utskottet flera gånger tillkännagett för regeringen att straffen för sexualbrott bör skärpas, både på ett mer generellt plan och gällande vissa specifikt utpekade sexualbrott. Utskottet har därvid anfört att straffen för sexualbrott, trots de straffskärpningar som gjorts, framstår som förhållandevis låga jämfört med andra brott. Utskottet vidhåller den uppfattningen och välkomnar därför att 2020 års sexualbrottsutredning i sitt betänkande föreslår en rad straffskärpningar för sexualbrott. Enligt utskottet kan de föreslagna straffskärpingarna emellertid inte i tillräcklig grad anses motsvara graden av klander som dessa gärningar innebär. Det finns därför skäl att ytterligare se över straffskalorna för sexualbrott i syfte att höja straffen. Det bör därvid övervägas om sexualbrotten, i enlighet med principen om proportionalitet och ekvivalens, har för låga straffvärden jämfört med andra typer av brott. Riksdagen bör därför ge till känna för regeringen att den ska tillsätta en ny utredning som tar detta i beaktande. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2021/22:2527 (SD) yrkande 25 och 2021/22 (SD) yrkande 10 i denna del och tillstyrker delvis motionerna 2021/22:3666 (C) yrkande 90 och 2021/22:3579 (C) yrkande 46.

När det särskilt gäller motioner om höjt straff för våldtäkt konstaterar utskottet att riksdagen flera gånger har tillkännagett att minimistrafvet för brottet ska höjas, men att genomförandet av en sådan straffhöjning trots det har dröjt. Även om mycket talar för att ett lagförslag i frågan snart kommer att överlämnas till riksdagen finns det, för att säkerställa att så sker, ändå anledning för riksdagen att tillkänna för regeringen att den snarast ska överlämna ett förslag om skärpt minimistrafvet för våldtäkt av normalgraden, från två till tre års fängelse. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2021/22:159 (M), 2021/22:3787 (M) yrkande 1, 2021/22:3973 (L) yrkande 1, 2021/22:4034 (M) yrkande 1 och 2021/22:4189 (KD) yrkande 19.

Utskottet anser vidare att det är angeläget att arbetet med att införa en ny brottsrubricering i form av grovt sexuellt ofredande så snart som möjligt leder till ett lagförslag. Trots utredningens förslag i frågan anser utskottet därför att riksdagen bör tillkänna detta för regeringen. Utskottet ställer sig därmed bakom motionerna 2021/22:3579 (C) yrkande 47, 2021/22:3666 (C) yrkande 91, 2021/22:3787 yrkande 4 och 2021/22:3973 (L) yrkande 2.

I fråga om motioner om starkt straffrättsligt skydd mot sexualbrott mot barn föreslår samma utredning flera förslag som syftar till att stärka detta skydd, innefattande flera straffhöjningar. Vidare ska den nyligen tillsatta utredning som redogörs för ovan se över flera av de frågor som de aktuella motionerna avser. Utskottet välkomnar förslagen och emotser att regeringen ska återkomma med lagförslag i dessa delar. I väntan på detta avstyrker utskottet motionerna 2021/22:2047 (M), 2021/22:3129 (M) yrkande 1, 2021/22:3218 (C) yrkandena 19, 30 och 35, 2021/22:3387 (L) yrkande 3, 2021/22:3489 (M), 2021/22:3495 (M), 2021/22:3579 (C) yrkande 50, 2021/22:3634 (M) yrkandena 1 och 2, 2021/22:3666 (C) yrkande 93. Även motionerna

2021/22:2904 (M) och 2021/22:3218 (C) yrkande 31 om sexualbrott på nätet avstyrks.

Vad särskilt gäller motioner om skärpt minimistraff för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling anser dock utskottet att det är angeläget att sexualbrottsutredningens förslag i denna del verkligen leder till ett lagförslag från regeringen. För att säkerställa detta bör riksdagen rikta ett tillkännagivande till regeringen. Utskottet bifaller därför motionerna 2021/22:592 (M), 2021/22:2527 (SD) yrkande 26, 2021/22:3218 (C) yrkande 20, 2021/22:3387 (L) yrkande 2 och 2021/22:4189 (KD) yrkande 22.

Utskottet finner inte anledning att se över bestämmelsen om koppleri och avstyrker därför motionerna 2021/22:3579 (C) yrkande 52 och 2021/22:3666 (C) yrkande 95.

Utskottet konstaterar att sexualbrottslagstiftningen har varit föremål för översyn flera gånger de senaste åren och finner därmed inte att det finns skäl att nu åter se över våldtäktsparagrafen. Motion 2021/22:2599 (V) yrkande 11 avstyrks.

Vad slutligen gäller motionen om sexsomni finner utskottet att det åligger de rättsvårdande myndigheterna i allmänhet och i synnerhet domstolarna att på ett rättssäkert sätt hantera invändningar i skuldfrågor. Motion 2021/22:2065 (C) avstyrks därför.

Grov stöld

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt minimistraff för grov stöld och tillkännager detta för riksdagen.

Jämför reservation 17 (S, V, MP).

Motionerna

I kommittémotionerna 2021/22:3758 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 11, 2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 27 begärs ett tillkännagivande om att minimistraffet för grov stöld ska höjas till ett års fängelse för att bättre kunna bekämpa denna typ av brottslighet.

Bakgrund

Gällande rätt

Bestämmelserna om stöld finns i 8 kap. brottsbalken och de fick sin senaste lydelse den 1 mars 2021 då en ny kvalifikationsgrund infördes i straffbestämmelserna om grov stöld om att det särskilt beaktas om gärningen har ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt. Vidare

infördes en ny straffbestämmelse om inbrottsstöld. Brottet omfattar stöld som har skett efter intrång i bostad eller annat liknande boende (prop. 2020/21:52, bet. 2020/21:JuU13, rskr. 2020/21:169).

I 8 kap. 1 § anges att den som olovligen tar och tillägnar sig egendom som tillhör annan döms för stöld till fängelse i högst två år. Straffet för grov stöld är fängelse i lägst sex månader och högst sex år (4 §). Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om det avsett sak som någon bar på sig eller hade i sin omedelbara närhet, om gärningsmannen varit försedd med vapen, sprängämne eller annat dylikt hjälpmedel, om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller om gärningen annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada.

Om stölden har skett efter intrång i bostad eller annat liknande boende, döms för inbrottsstöld till fängelse i lägst ett och högst sex år. Är en gärning som avses i första stycket med hänsyn till integritetskränkningen eller omständigheterna i övrigt av mindre allvarlig art, döms dock inte för inbrottsstöld utan för annat brott som gärningen innefattar (4 a §).

Tidigare riksdagsbehandling

I 2020 års motionsbetänkande om straffrättsliga frågor behandlades motionsyrkanden om att minimistrafvet för grov stöld skulle höjas till ett års fängelse. Utskottet anförde då följande:

Utskottet anser vidare att det växande problemet med stöldligor som gör sig skyldig till grova stölder och mer organiserad tillgreppsbrottlighet måste mötas med strängare straff. Utskottet anser därför att minimistrafvet för grov stöld bör höjas till fängelse ett år. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Utskottet tillstyrkte de aktuella motionerna och riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2019/20:JuU26 s. 38 f., rskr. 2019/20:258).

Tillkännagivandet analyseras alltjämt i Regeringskansliet (skr. 2021/22:75 s. 92).

I samband med behandlingen av de ovannämnda lagändringarna om bl.a. inbrottsstöld behandlades motionsyrkanden om höjt minimistrafvet för grov stöld. Utskottet avstyrkte yrkandena med hänvisning till att tillkännagivandet från 2020 bereddes i Regeringskansliet. Riksdagen följde utskottets beslut (bet. 2020/21:JuU13, rskr. 2020/21:169).

Motsvarande yrkanden avstyrktes även i 2021 års motionsbetänkande om straffrättsliga frågor, vilket riksdagen ställde sig bakom (bet. 2020/21:JuU24 s. 39 f., rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att stöldbrott måste bekämpas på ett mer effektivt sätt än vad som är fallet i dag och det växande problemet med stöldligor som gör sig

skyldiga till grova stölder och mer organiserad tillgreppsbrottlighet måste mötas med strängare straff. För att bättre kunna bekämpa denna typ av brottslighet har riksdagen också tillkännagett för regeringen att det lägsta straffet för grov stöld ska höjas från sex månaders fängelse till ett års fängelse. Då regeringen inte synes ha vidtagit någon åtgärd med anledning av tillkännagivandet finns det enligt utskottet skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen med innebörden att den skyndsamt ska återkomma med ett förslag om skärpt minimistraff för grov stöld till ett års fängelse. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2021/22:3758 (M) yrkande 11, 2021/22:3786 (M) yrkande 2 och 2021/22:4189 (KD) yrkande 27.

Rån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att se över bestämmelsen om rån.

Motionen

I motion 2021/22:1508 av Borian Åberg (M) begärs ett tillkännagivande om att se över bestämmelsen om rån då det enligt nuvarande praxis krävs trängande fara för att en gärning ska definieras som rån. Det leder till friande domar, framför allt i åtal om förnedringsrån mot barn.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

I 8 kap. 5 § brottsbalken anges att den som stjälar medelst våld å person eller medelst hot som innebär eller för den hotade framstår som trängande fara eller, sedan han begått stöld och anträffats på bar gärning, sätter sig med sådant våld eller hot till motvärn mot den som vill återtaga det tillgripna, dömes för rån till fängelse, lägst ett och högst sex år. Detsamma skall gälla om någon med sådant våld eller hot tvingar annan till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den tvungne eller någon i vars ställe denne är. Lika med våld anses att försätta någon i vanmakt eller annat sådant tillstånd.

I lagkommentaren till bestämmelsen anges bl.a. följande (Bäcklund m.fl., Brottsbalken, december 2021, Juno, kommentaren till 8 kap. 5 §):

Råntvånget beskrivs i första hand med uttrycket “medelst våld å person eller medelst hot som innebär [...] trängande fara”. Denna beskrivning upptogs vid 1942 års strafflagsrevision i anslutning till den då gällande rånbestämmelsen i 21:1 strafflagen. År 1975 tillades emellertid beträffande hot att det ska räknas inte endast hot som innebär trängande fara utan även hot som “för den hotade framstår som trängande fara”. I

rättspraxis hade hot av det sistnämnda slaget redan tidigare ansetts vara råntvång. Se t.ex. NJA 1956 C 187, där hot med en leksakspistol och med ett paket, som inte innehöll men av gärningsmannen föregavs innehålla sprängämne, ansågs som råntvång.

Med fara förstås konkret fara, men eftersom det räcker med hot som för den hotade framstått som trängande fara, räcker det med hot som för den hotade framstått som trängande konkret fara. Konkret fara behöver med andra ord ej ha förelegat. Faran är trängande om hotet är nära att förverkligas och om det hotade intresset är av särskild vikt. Det är en öppen fråga om intresset måste vara av en viss art, t.ex. avse att tillfoga någon skada till liv eller hälsa, eller om det hotade intresset kan avse egendom.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser inte att det framkommit något som ger riksdagen anledning att ta initiativ till en översyn av rånbestämmelsen och avstyrker därmed motion 2021/22:1508 (M).

Befattning med barnpornografi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att se över definitionen av barn i bestämmelsen om barnpornografibrott.

Jämför reservation 18 (C, KD).

Motionen

I kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 36 begärs ett tillkännagivande om att se över definitionen av barn i barnpornografibrottet för att alla barn under 18 år ska få samma skydd. Motionärerna påpekar att det enligt nuvarande bestämmelser är fritt att konsumera och sprida barnpornografiskt material så länge barnet är pubertetsutvecklat, även om man har uppsåt till att det är ett barn man tittar på.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

I 16 kap. 10 a § brottsbalken anges att den som

1. skildrar barn i pornografisk bild,
2. sprider, överlåter, upplåter, förevisar eller på annat sätt gör en sådan bild av barn tillgänglig för någon annan,
3. förvärvar eller bjuder ut en sådan bild av barn,

4. förmedlar kontakter mellan köpare och säljare av sådana bilder av barn eller vidtar någon annan liknande åtgärd som syftar till att främja handel med sådana bilder, eller
5. innehar en sådan bild av barn eller betraktar en sådan bild som han eller hon berett sig tillgång till

döms för barnpornografibrott till fängelse i högst två år.

Är ett brott som avses i första stycket ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Med barn avses en person vars pubertetsutveckling inte är fullbordad eller som är under arton år. Är pubertetsutvecklingen fullbordad, ska ansvar för gärning enligt första stycket 2–5 dömas ut bara om det av bilden och omständigheterna kring den framgår att den avbildade personen är under arton år.

Till ansvar för gärning som avses i första stycket 1 ska dömas även den som inte haft uppsåt till men varit oaktsam beträffande omständigheten att den som skildras är under arton år.

Den som i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte av oaktsamhet sprider en sådan bild som avses i första stycket, döms som sägs där eller i andra stycket.

Som skäl för att inte utvidga tillämpningsområdet för barnpornografibrottet till att omfatta alla bilder av fullt pubertetsutvecklade personer under 18 år har i förarbetena till bestämmelsen framförallt legalitets- och effektivitetsskäl framhållits. Med en sådan utformning av straffbestämmelsen skulle det i princip bli omöjligt för den som t.ex. sprider eller innehar en pornografisk bild av en fullt pubertetsutvecklad person att avgöra om bilden är förbjuden eller inte. Vidare skulle myndigheterna inte ha någon möjlighet att ingripa i andra fall än där det helt klart rör sig om barnpornografi och det skulle leda till att myndigheterna i vissa fall skulle behöva identifiera barnet. Det skulle också vara svårt att motbevisa invändningar om att gärningspersonen trodde att barnet var 18 år eller äldre. Det skulle kunna bli avgränsningsproblem mot sådan laglig vuxenpornografi som kan omfattas av regleringen i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen (se bl.a. prop. 2009/10:70 s. 19 f.). I samma lagstiftningsärende redogörs för tidigare överväganden i frågan enligt följande:

Som skäl för att inte införa en bestämd åldersgräns anfördes i propositionen bl.a. att en straffbestämmelse med sådan gräns dels skulle komma i konflikt med legalitetsprincipen, dels inte på ett effektivt sätt skulle kunna upprätthållas. Dessa nackdelar vägde tyngre än fördelarna. Inte heller kunde det anses att FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) gjorde det nödvändigt för Sverige att införa en bestämd åldersgräns, vilket innebar ett vidmakthållande av den bedömning som hade gjorts inför Sveriges godkännande av konventionen år 1990 (se prop. 1989/90:107). Bedömningen har därefter ännu en gång upprätthållits i anledning av Sveriges godkännande år 2006 av det fakultativa protokoll till barnkonventionen som avser försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi (se prop. 2005/06:68).

Barnkonventionen och svensk rätt

Regeringen beslutade den 15 mars 2018 att kartlägga hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen. Utredningen överlämnade sitt betänkande Barnkonventionen och svensk rätt (SOU 2020:63) i november 2020.

Vad gäller artikel 34 (c) i barnkonventionen framgår att en stat ska vidta alla lämpliga åtgärder för att förhindra att ett barn utnyttjas i pornografiska föreställningar och pornografiskt material. I utredningen konstateras att det enligt svensk rätt utgör barnpornografibrott att skildra ett barn i pornografisk bild, oavsett barnets pubertetsutveckling. För övriga befattningar (t.ex. sprida, överlåta och förvärva) med sådana bilder på ett barn med fullbordad pubertetsutveckling ska ansvar bara dömas ut om det av bilden och omständigheterna kring den framgår att den avbildade personen är under 18 år. Utredningen finner att skyddet för ett barn att utnyttjas i pornografiskt material måste anses vara starkare om det även är förbjudet att t.ex. sprida och sälja materialet. Utredningens bedömning är att skyddet för ett barn med fullbordad pubertetsutveckling måste anses vara sämre än för andra barn och att det inte är förenligt med innebörden av artikel 34 (c) i barnkonventionen.

Utskottets ställningstagande

Som framgår har frågan om bestämd åldersgräns för barnpornografibrott, oavsett typ av befattning, varit föremål för lagstiftarens överväganden vid flera tillfällen. Mot bakgrund av de bedömningar som då gjorts finner utskottet inte anledning att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar. Motion 2021/22:3218 (C) yrkande 36 avstyrks därför.

Djurplågeri m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. införandet av grovt djurplågeri.

Motionerna

I motion 2021/22:251 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD) yrkande 2 begärs en ny lag om grovt djurplågeri.

I samma motion yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att tjänstedjur bör skyddas av en ny lag om djurplågeri mot tjänstedjur. Liknande yrkanden framställs i motionerna 2021/22:422 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) och 2021/22:3003 av Roger Hedlund (SD).

I motion 2021/22:388 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att skärpa straffen för smuggling av hundar så att de bättre står i relation till djurens lidande.

I motion 2021/22:799 av Michael Rubbestad (SD) begärs ett tillkännagivande om att i juridisk mening jämställa ett djur med en människa i beroendeställning.

Bakgrund

Gällande rätt

Djurplågeri är straffbelagt i 16 kap. 13 § brottsbalken. Enligt den bestämmelsen döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år.

Den nya djurskyddslagen (2018:1192) trädde i kraft den 1 april 2019 och ersatte den tidigare djurskyddslagen (1988:534). Enligt 10 kap. 1 § i den nya djurskyddslagen döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot någon av ett antal uppräknade bestämmelser i lagen, eller vissa bestämmelser som regeringen har utfärdat med stöd av lagen, till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller för den som inte följer ett beslut om djurförbud eller ett föreläggande om skyldighet att avveckla ett djurinnehav. Om brottet har begåtts med uppsåt och avsett en förpliktelse av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, är straffet fängelse i högst två år. Samma straffskalar gäller enligt 10 kap. 3 § för brott mot vissa EU-bestämmelser om transport och avlivning av djur.

Till böter eller fängelse i högst två år döms också den som bryter mot förbudet att genomföra sexuella handlingar med djur (10 kap. 2 §). I 10 kap. 4 och 5 § i den nya djurskyddslagen regleras straffansvar för den som i övrigt med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot de EU-bestämmelser som lagen kompletterar eller mot bestämmelser som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av ett antal uppräknade bestämmelser. De två nämnda straffbestämmelserna har endast böter i straffskalan. För straffbestämmelserna i den nya djurskyddslagen gäller enligt 10 kap. 8 § att om gärningen är belagd med samma eller strängare straff i brottsbalken, döms det inte till ansvar för brott mot djurskyddslagen.

Det är straffbart som skadegörelse eller grov skadegörelse enligt 12 kap. brottsbalken att t.ex. genom stenkastning eller på annat sätt skada en tjänstehund eller en polishäst. Den som förstör eller skadar sådan egendom som har avsevärd betydelse för upprätthållande av allmän ordning eller säkerhet, eller allvarligt stör eller hindrar användningen av sådan egendom kan dömas för sabotage enligt 13 kap. brottsbalken. För att nå upp till sabotage måste gärningen dock vara förhållandevis kvalificerad.

Pågående arbete

I oktober 2021 överlämnade regeringen propositionen Brott mot djur – skärpta straff och ett mer effektivt sanktionssystem (prop. 2021/22:18) till riksdagen, som biföll propositionen i februari 2022. Lagändringarna som kommer att

träda i kraft den 1 juli 2022 innebär bl.a. att det ska införas ett grovt djurplågeribrott i brottsbalken och att straffskalan för det brottet ska vara fängelse i lägst sex månader och högst fyra år (bet. 2021/22:MJU12, rskr. 2021/22:147).

Vid bedömningen av om ett brott är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har inneburit allvarligt lidande för djuret eller djuren, har omfattat ett större antal djur eller annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art. Vad gäller den sistnämnda omständigheten konstateras i propositionen (s. 26 f.) att det är en vanligt förekommande kvalifikationsgrund som samlar upp en mängd kvalificerande omständigheter som inte passar in under någon av de andra grunder som anges i respektive bestämmelse. Ett exempel på denna kvalifikationsgrund som regeringen nämner är att gärningen utförs som ett led i en brottslig verksamhet som är välplanerad eller sker systematiskt.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har behandlat motioner om grovt djurplågeri och en ny lag om djurplågeri av tjänstedjur i bl.a. betänkande 2019/20:JuU26 (s. 45), där utskottet avstyrkte dessa med hänvisning till det då pågående lagstiftningsärendet. Vad gäller tjänstedjurs skydd konstaterade utskottet att polishundar omfattas av den nya bestämmelsen om sabotage mot blåljusverksamhet och avstyrkte motionerna. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2019/20:258). Utskottet har därefter behandlat liknande motionsyrkanden förenklat.

I betänkande 2021/22:MJU12 avstyrkte miljö- och jordbruksutskottet motioner om grovt djurplågeri då motionerna fick anses tillgodosedda genom lagändringen, vilket riksdagen ställde sig bakom (rskr. 2021/22:147).

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan införs grovt djurplågeribrott i brottsbalken den 1 juli 2022. Motion 2021/22:251 yrkande 2 om ett sådant brott ska införas får därför anses tillgodosedd och avstyrks.

Vad gäller motioner om tjänstedjurs skydd gör utskottet ingen annan bedömning än vad det tidigare gjort i frågan. Motionerna 2021/22:251 yrkande 1, 2021/22:422 (M) och 2021/22:3003 (SD) avstyrks därmed.

Utskottet finner inte heller skäl att ta något initiativ med anledning av motion 2021/22:388 yrkande 2 om smuggling av hundar eller motion 2021/22:799 om att jämställa djur med människor i beroendeställning. Motionerna avstyrks.

Stärkt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straff för våld mot tjänsteman och tillkännager detta för riksdagen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straffrättsligt skydd för skolpersonal och tillkännager detta för riksdagen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skärpt straff för hot mot tjänsteman och en översyn av det straffrättsliga skyddet för vårdpersonal.

Jämför reservation 19 (S, C, V, MP), 20 (L), 21 (SD), 22 (M, SD, KD) och 23 (S, V).

Motionerna

Hot och våld mot tjänsteman m.m.

I partimotion 2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 36 och kommittémotion 2021/22:3781 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att upprätthålla respekten för polisen och rättsväsendet med ett starkt straffrättsligt skydd. Motionärerna anför att det är nödvändigt att straffen för våld mot tjänsteman skärps så att straffskalan börjar på sex månaders fängelse. I den sistnämnda motionens yrkande 13 begärs även att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering.

I kommittémotion 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 59 begärs höjt minimistraff för grovt våld mot tjänsteman till samma nivå som för grov misshandel.

I kommittémotion 2021/22:2528 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 34 begärs att olaga hot mot en polis alltid ska bedömas som ett grovt brott.

I motion 2021/22:3131 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) vill motionären se en lagändring som gör det straffbart att försöka hindra polisen i yrkesutövningen.

Straffrättsligt skydd för vårdpersonal

I kommittémotion 2021/22:3698 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att se över lagstiftning och regelverk för hot och våld mot vård- och omsorgspersonal. I motion 2021/22:1476 av Pia Steensland (KD) yrkandena 1 och 2 begärs en utredning av möjligheten att införa tjänstemannastatus för viss sjukvårdspersonal och att omfatta viss sjukvårdspersonal av brottet sabotage mot blåljusverksamhet.

Straffrättsligt skydd för skolpersonal

I kommittémotion 2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 37 begärs ett tillkännagivande om skärpta straff för våld mot lärare och annan

skolpersonal. Motionärerna vill att ett nytt brott ska införas som tar sikte på alla former av våldsamma angrepp mot lärare och annan skolpersonal. Straffskalan bör motsvara den som gäller för våld mot tjänsteman. En liknande begäran framställs i kommittémotionerna 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 32 och 2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5.

Hot mot vitala samhällsfunktioner

I kommittémotion 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 44 begär motionärerna att brott mot vitala samhällsfunktioner ska vara en särskild straffskärpningsgrund. Angrepp mot vitala samhällsfunktioner bryter ned grundläggande normer i samhället och straffen bör skärpas när angrepp sker mot personer som är anställda inom vitala funktioner. En liknande begäran framställs i kommittémotion 2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. yrkande 37.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

Våld och hot mot tjänsteman

Enligt 17 kap. 1 § brottsbalken döms den som med våld eller hot om våld förgriper sig på en tjänsteman i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga tjänstemannen till eller hindra honom eller henne från en åtgärd i myndighetsutövningen eller för att hämnas för en sådan åtgärd för våld eller hot mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot en tjänsteman som tidigare har utövat myndighet för vad han eller hon har gjort eller underlåtit att göra i myndighetsutövningen.

Om brottet är grovt döms för grovt våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i lägst ett och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Enligt 17 kap. 2 § brottsbalken ska den som på ett annat sätt än det som anges i 1 §, för att tvinga eller hindra någon i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att hämnas för åtgärd i denna, otillbörligen utför en gärning, som för personen medför lidande, skada eller annan olägenhet, eller hotar med det, dömas för förgripelse mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är grovt döms för grov förgripelse mot tjänsteman till fängelse i högst fyra år.

Av 17 kap. 5 § brottsbalken och lagen (1975:688) om skydd för viss tjänsteutövning följer att vissa befattningshavare som har bevaknings-, säkerhets- eller ordningsuppgifter åtnjuter samma skydd som personer som utövar tjänsteutövning enligt 17 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken.

Att med våld eller hot angripa vårdpersonal eller socialtjänstens personal är straffbart som misshandel eller olaga hot enligt bestämmelser i 3 kap. respektive 4 kap. brottsbalken. I vissa fall kan även straffbestämmelserna om våld eller hot mot tjänsteman respektive förgripelse mot tjänsteman (17 kap. 1 och 2 §§) vara tillämpliga på brott som begås mot dessa yrkeskategorier.

Blåljussabotage

Den 1 januari 2020 infördes sabotage mot blåljusverksamhet som ett nytt gradindelad brott i brottsbalken (13 kap. 5 c § brottsbalken). Brottet omfattar den som angriper eller på annat sätt stör polis, räddningstjänst eller ambulanssjukvård, om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. Om gärningen framkallat fara för flera människoliv eller egendom av särskild betydelse, eller annars varit av särskilt farlig art, ska det dömas för grovt sabotage mot blåljusverksamhet. Straffet för sabotage mot blåljusverksamhet är fängelse i högst fyra år och för grovt sabotage mot blåljusverksamhet fängelse på viss tid, lägst två och högst arton år, eller på livstid. Vidare skärptes straffskalan för grovt våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i lägst ett och högst sex år (prop. 2018/19:155, bet. 2019/20:JuU8, rskr. 2019/20:43).

Om förstärkt straffrättsligt skydd för angrepp mot yrkesutövare av samhällsnyttiga funktioner

I betänkandet som låg till grund för lagändringen om blåljussabotage (Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner, SOU 2018:2) föreslogs även att en ny straffskärpningsgrund förs in i 29 kap. 2 § brottsbalken. Den skulle innebära att domstolen skulle se särskilt allvarligt på fall där den tilltalade med våld eller hot har angripit någon i eller med anledning av dennes yrkesutövning. I propositionen gjorde regeringen emellertid bedömningen att det inte borde införas en särskild straffskärpningsgrund på det sätt som föreslogs i utredningen. Regeringen anförde följande (prop. 2018/19:155 s. 38):

I likhet med flera remissinstanser bedömer regeringen att den föreslagna straffskärpningsgrunden är förenad med betydande nackdelar. Det framstår som tveksamt om den skulle få avsedd verkan samtidigt som det kan förutses att den skulle ge upphov till betydande tillämpningsproblem. Mot den bakgrunden anser regeringen att det sammantaget inte framstår som lämpligt att införa den. Frågan om vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för dessa samhällsnyttiga funktioner kan uppnås på ett annat och mer ändamålsenligt sätt kräver fortsatt utredningsarbete.

Pågående arbete

Den 14 maj 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a. ta ställning till vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett sådant skydd bör utformas, samt att analysera behovet och lämpligheten av en lagändring som innebär att brottet våld eller hot mot tjänsteman delas upp och att straffskalan för våld mot tjänsteman skärps. Uppdraget redovisades i februari 2022 genom betänkandet En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner (SOU 2022:2).

Vad gäller ett förstärkt straffrättsligt skydd för utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner föreslås att det i 17 kap. brottsbalken införs nya straffbestämmelser om:

- våld eller hot mot utövare av viss samhällsnyttig funktion,
- grovt våld eller hot mot utövare av viss samhällsnyttig funktion,
- förgripelse mot utövare av viss samhällsnyttig funktion, och
- grov förgripelse mot utövare av viss samhällsnyttig funktion.

De föreslagna straffbestämmelserna innebär inte att några nya typer av gärningar kriminaliseras utan är avsedda att ge ett motsvarande skydd som 17 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken, med den skillnaden att de gäller utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner. Straffbestämmelserna föreslås också ha samma straffskalor som i nämnda paragrafer. Med utövare av viss samhällsnyttig funktion avses i de föreslagna straffbestämmelserna:

- hälso- och sjukvårdspersonal,
- personal inom socialtjänsten,
- räddningstjänstpersonal, och
- utbildningspersonal inom skolväsendet.

I fråga om straffskalan för våld mot tjänsteman m.m. redogör utredningen i för att det i dess direktiv hänvisas till att riksdagen har tillkännagett för regeringen att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsbeteckning där straffet ska vara minst sex månaders fängelse. I betänkandet konstaterar utredaren att det vore åtminstone ett sex gånger så högt straffvärde som i dag, och att bedöma en knuff, ett slag eller en spark med bara smärta som följd till ett straffvärde på sex månader framstår som främmande. En sådan straffskärpning skulle enligt utredaren riskera att rubba proportionaliteten i systemet. Vidare görs bedömningen att det inte kategoriskt går att säga att våld alltid är allvarligare än hot. Den sammantagna bedömningen i betänkandet är därför att 17 kap. 1 § brottsbalken inte bör ändras.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Våld och hot mot tjänsteman

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om att upprätthålla respekten för polisen och rättsväsendet.

I betänkande 2016/17:JuU16 (s. 51 f.) föreslog utskottet ett tillkännagivande om att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse. Riksdagen ställde sig bakom förslaget (rskr. 2016/17:211).

Även i betänkande 2019/20:JuU8, som behandlade regeringens förslag om sabotage mot blåljusverksamhet, föreslogs ett motsvarande tillkännagivande. Utskottet anförde följande:

I dag behandlas våld och hot mot tjänsteman i samma straffstadgande. Våld mot tjänsteman är dock ett allvarigare brott än ett muntligt hot. För att fånga upp allvaret i den här brottsligheten anser utskottet att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse. Detta har, som framgår ovan, riksdagen också tillkännagett för regeringen under våren 2017. Regeringen har i propositionen redovisat att riksdagens tillkännagivande i denna del bereds vidare inom Regeringskansliet. Några åtgärder för att tillmötesgå tillkännagivandet har, såvitt känt, inte vidtagits. Utskottet finner mot den bakgrunden anledning att föreslå ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att våld mot tjänsteman får en egen brottsrubricering där straffet ska vara minst sex månaders fängelse.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:43).

Under våren 2020 avstyrkte utskottet ett motsvarande yrkande med hänsyn till tidigare tillkännagivanden till regeringen och att ärendet bereds inom Regeringskansliet. Utskottet noterade i sammanhanget att den höjning av minimistraflet för grovt våld eller hot mot tjänsteman som infördes den 1 januari 2020 torde skapa utrymme för en strängare straffmätning även för brott av normalgraden. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2019/20:JuU26 s. 49 f., rskr. 2019/20:258).

Även våren 2021 avstyrkte utskottet liknande yrkanden med hänvisning till den pågående utredningen, vilket riksdagen ställde sig bakom (bet. 2020/21:JuU24 s. 56 f., rskr. 2020/21:344).

Straffrättsligt skydd för vårdpersonal

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om straffrättsligt skydd för personal inom hälso- och sjukvården och om skärpta straff för våld mot personal inom hälso- och sjukvården och andra vitala samhällsfunktioner.

Riksdagen har bl.a. tillkännagett att våld eller hot mot personal inom räddningstjänsten och hälso- och sjukvården bör straffas lika hårt som våld eller hot mot polisen och att det bör införas ett nytt brott, våld mot alarmeringstjänstpersonal, där det inte uppställs något krav på att angreppet sker mot någon i dennes myndighetsutövning, och att det även bör införas en

särskild straffskärpningsgrund som innebär att alla brott som innefattar ett angrepp mot viktiga samhällsfunktioner leder till skärpta straff (bet. 2016/17:JuU16 s. 51 f., rskr. 2016/17:211).

I betänkande 2017/18:JuU14 (s. 45 f.) konstaterade utskottet att många av de tillkännagivanden som riksdagen gjort på området återfanns bland de förslag som den vid tidpunkten pågående utredningen om stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner presenterat, men att andra delar saknades. Utskottet vidhöll därför sin uppfattning att ett särskilt brott skulle omfatta angrepp mot personal inom hälso- och sjukvården och att våld mot personal inom hälso- och sjukvården och andra vitala samhällsfunktioner skulle ha ett minimistraff på sex månaders fängelse. Utskottet framförde att regeringen därför snarast borde ge Blåljusutredningen ett tilläggsdirektiv om att ta fram ett lagstiftningsförslag i enlighet med det anförda. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:240).

I betänkande 2019/20:JuU8, som behandlade den ovan nämnda propositionen om ett stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet, anförde utskottet att det fanns anledning att överväga ett utökat straffrättsligt skydd även för personal i andra viktiga samhällsfunktioner. Samma personer som utsätter blåljuspersonal och personal från Tullverket och Kustbevakningen för angrepp utgör även hot mot andra yrkeskategorier. Det förekommer t.ex. att personal på akutmottagningar och sjukhus utsätts för hot och påtryckningar. Detsamma gäller för ordningsvakter som anställts av kommuner för att bidra till ordning och trygghet på allmän plats. En utredning borde därför tillsättas i syfte att bredda det straffrättsliga skyddet även för andra samhällsviktiga yrkesfunktioner. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkänna detta för regeringen. Vidare anförde utskottet att det hade viss förståelse för att regeringen valde att inte gå vidare med förslaget om att införa en särskild straffskärpningsgrund i 29 kap. brottsbalken, men att behovet av ett sådant starkare straffrättsligt skydd mot angrepp på viktiga samhällsfunktioner inte hade bortfallit. Utskottet noterade att regeringen ansåg att frågan om vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett förstärkt straffrättsligt skydd för dessa samhällsnyttiga funktioner kunde uppnås på ett annat och mer ändamålsenligt sätt krävde fortsatt utredningsarbete. Det var enligt utskottet emellertid angeläget att frågan skyndsamt blev föremål för fortsatta överväganden. Detta föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkänna för regeringen.

Riksdagen följde utskottets förslag i dessa delar (rskr. 2019/20:43).

Under våren 2020 avstyrkte utskottet motioner om ett stärkt straffrättsligt skydd för hälso- och sjukvårdspersonal och andra samhällsviktiga funktioner med hänvisning till att den pågående beredningen inom Regeringskansliet av tidigare tillkännagivanden inte borde föregripas. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2019/20:JuU26 s. 49 f., rskr 2019/20:258).

Våren 2020 tillstyrkte utskottet åter motioner om ett starkare straffrättsligt skydd för vård- och omsorgspersonal. Utskottet konstaterade att frågan förvisso omfattades av den tillsatta utredningen, men för att säkerställa att

utredningen också ledde fram till ett förslag som tillgodoser riksdagens tidigare tillkännagivanden i denna fråga fanns det enligt utskottet anledning för riksdagen att rikta ännu ett sådant tillkännagivande till regeringen. Detta ställde sig riksdagen bakom (bet. 2020/21:JuU24 s. 56 f., rskr. 2020/21:344).

Straffrättsligt skydd för skolpersonal

Våren 2019 behandlade utskottet en motion om ett stärkt straffrättsligt skydd för skolpersonal. Utskottet fann inte skäl att då ställa sig bakom motionen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2018/19:JuU11 s. 79, rskr. 2018/19:181). Utskottet har därefter behandlat liknande motionsyrkanden förenklat.

Utskottets ställningstagande

Hot och våld mot tjänsteman m.m.

Som utskottet tidigare har anfört återspeglar straffet för våld mot tjänsteman inte allvaret i denna typ av brott. Den som hindrar polis och annan blåljuspersonal från att fullfölja sina uppgifter skadar hela samhället och bör straffas därefter. Utskottet kvarstår därmed vid sin bedömning att våld mot tjänsteman bör få en egen brottsrubricering och att straffskalan ska börja på sex månaders fängelse. Utskottet delar således inte den bedömning som görs i den ovannämnda utredningen om att ett betydligt högre straffvärde framstår som främmande. Det finns därför anledning för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att i enlighet med tidigare tillkännagivanden återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det som nu anförs. Utskottet tillstyrker således motionerna 2021/22:3781 (M) yrkandena 12 och 13 samt 2021/22:4031 (M) yrkande 36.

Utskottet anser inte att det nu finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2021/22:3974 (L) yrkande 59 om grovt våld mot tjänsteman eller motion 2021/22:2528 (SD) yrkande 34 om hot mot tjänsteman. Även motion 2021/22:3131 (M) om att hindra polis avstyrks.

Straffrättsligt skydd för vård- och skolpersonal och vitala samhällsintressen

Som framgår ovan har en utredning nyligen lämnat förslag på ett förstärkt straffrättsligt skydd för utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner, innefattande vård- och skolpersonal. Det är förslaget som utskottet välkomnar och som också har efterfrågats av riksdagen.

Då utskottet anser att det är särskilt angeläget att angrepp mot skolpersonal bedöms strängare än i dag ställer sig utskottet bakom motionerna 2021/22:2527 (SD) yrkande 32, 2021/22:3222 (C) yrkande 5 och 2021/22:4178 (M) yrkande 37.

Vad gäller motioner om att se över lagstiftning och regelverk för hot och våld mot vård- och omsorgspersonal finner utskottet att dessa i huvudsak

tillgodoses genom den ovannämnda utredningen. Även motionerna om hot mot vitala samhällsintressen får anses till viss del tillgodosedda genom samma utredning. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:1476 (KD) yrkandena 1 och 2, 2021/22:3698 (M) yrkande 4, 2021/22:4189 (KD) yrkande 44 och 2021/22:4212 yrkande 37.

Stärkt straffrättsligt skydd för journalister

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om det straffrättsliga skyddet för journalister.

Motionen

I kommittémotion 2021/22:4003 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 9 begärs en översyn av påföljderna för hot och våld mot journalister.

Bakgrund

Angrepp på den som utövar sin yttrandefrihet är straffbara genom olika bestämmelser, exempelvis misshandel, olaga hot, ofredande och förtal. För vissa brottsliga angrepp som sker i grundlagsskyddade medier kan särskilda straffbestämmelser i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen bli tillämpliga.

Därutöver finns i viss utsträckning särskilda bestämmelser som innebär att brott som riktar sig mot någon som utövar sin yttrandefrihet kan bedömas strängare än motsvarande gärningar där något sådant motiv inte finns. Enligt 18 kap. 5 § brottsbalken döms den som utövar olaga tvång eller olaga hot med uppsåt att påverka den allmänna åsiktsbildningen eller inkräkta på handlingsfriheten inom politisk organisation eller yrkes- eller näringsammanslutning och därigenom sätter yttrande-, församlings- eller föreningsfriheten i fara, för brott mot medborgerlig frihet till fängelse i högst sex år. Bestämmelserna i 18 kap. brottsbalken handlar om högmålsbrott, dvs. angrepp på statens bestånd eller på statsöverhuvudet. Det är alltså fråga om väldigt allvarliga och under mycket speciella förhållanden förekommande brott.

Även vid straffvärdebedömningen finns utrymme för att bedöma brott som riktar sig mot någon som utövar sin yttrandefrihet strängare. Av doktrin och praxis framgår att ett överskjutande uppsåt att angripa någons yttrandefrihet eller den fria åsiktsbildningen, trots att det inte anges som en försvårande omständighet i 29 kap. 2 § brottsbalken, kan beaktas i straffskärpande riktning vid olika slag av brottsliga gärningar (se Jareborg m.fl., Straffrättens påföljdslära, 2017 s. 116 och RH 2015:46).

Pågående arbete

Den 14 maj 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a. ta ställning till om det finns behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd mot brott som riktar sig mot någon som utövar sin yttrandefrihet, särskilt inom ramen för yrkesmässigt bedrivna nyhetsförmedling eller annan journalistisk verksamhet. Uppdraget redovisades i februari 2022 genom betänkandet En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner (SOU 2022:2). I betänkandet föreslås att en ny straffskärpningsgrund införs i 29 kap. 2 § brottsbalken, enligt vilken det vid bedömningen av straffvärdet för en gärning ska ses som försvårande att den brottsliga gärningen begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående yrkesmässigt bedrivit nyhetsförmedling eller annan journalistik.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Tidigare riksdagsbehandling

Vid behandlingen av regeringens lagförslag om brott mot förtroendevalda ställde sig utskottet bakom motioner med innebörden att regeringen borde utreda frågan om ett förstärkt straffrättsligt skydd för särskilt betydelsefulla yrkesgrupper i det demokratiska systemet såsom exempelvis journalister. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2019/20:JuU6, rskr. 2019/20:42).

Våren 2021 fann utskottet att en liknande motion fick anses i huvudsak tillgodosedd med hänsyn till den pågående utredningen i frågan, och avstyrkte motionen. Riksdagen ställde sig bakom utskottets bedömning (bet. 2020/21:JuU24 s. 61 f., rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Genom det utredningsbetänkande som redogörs för ovan får motion 2021/22:4003 (L) yrkande 9 anses tillgodosedd. Motionen avstyrks.

Brott mot tystnadsplikt m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. grovt brott mot tystnadsplikt.

Jämför reservation 25 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:2540 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 51 begärs ett tillkännagivande om att skydda den avlidnes integritet genom lagstadgad skyldighet att hålla känsliga digitala dokument som tillhört den avlidne hemliga.

I motion 2021/22:1488 av Borian Åberg (M) yrkande 1 begärs skärpt straff för brott mot sekretesslagen, och i motion 2021/22:1500 av Borian Åberg (M) begärs ett tillkännagivande om att införa en ny brottsrubricering, grovt brott mot tystnadsplikt.

Bakgrund

I 20 kap. 3 § brottsbalken anges att om någon röjer uppgift, som han är pliktig att hemlighålla enligt lag eller annan författning eller enligt förordnande eller förbehåll som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, eller utnyttjar han olovligen sådan hemlighet, dömes, om ej gärningen eljest är särskilt belagd med straff, för brott mot tystnadsplikt till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som av oaktsamhet begår gärning som avses i första stycket, dömes till böter. I ringa fall ska dock ej dömas till ansvar.

I 4 kap. 9 c § brottsbalken anges att den som olovligen bereder sig tillgång till en uppgift som är avsedd för automatiserad behandling eller olovligen ändrar, utplånar, blockerar eller i register för in en sådan uppgift döms för dataintrång till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som olovligen genom någon annan liknande åtgärd allvarligt stör eller hindrar användningen av en sådan uppgift.

Är brottet grovt, döms för grovt dataintrång till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har orsakat allvarlig skada eller avsett ett stort antal uppgifter eller annars varit av särskilt farlig art enligt andra stycket av samma bestämmelse.

Bestämmelsen om grovt brott lades till genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014 (prop. 2013/14:92, bet. 2013/14:JuU27, rskr. 2013/14:244).

Pågående arbete

Den 14 maj 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a. överväga och ta ställning till om straffskalan för brott mot tystnadsplikt bör skärpas. Uppdraget redovisades i februari 2022 i betänkandet En skärpt syn på brott mot journalister och utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner (SOU 2022:2). I utredningen förslås att straffskalan för brott mot tystnadsplikt skärps och ska vara böter eller fängelse i två år, och att det införs ett särskilt brott – grovt brott mot tystnadsplikt – med en straffskala på fängelse i sex månader upp till fyra år.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade ett motionsyrkande om strängare straff för dataintrång i betänkandena 2019/20:JuU26 (58 f.) Utskottet ansåg att de nuvarande

bestämmelserna var väl avvägda och avstyrkte motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

I 2020/21:JuU24 (s. 66 f.) behandlades en motion om skärpt straff för brott mot tystnadsplikt. Utskottet konstaterade att frågan var under utredning och fann inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Genom det utredningsbetänkande som redogörs för ovan får motionerna 2021/22:1488 (M) yrkande 1 och 2021/22:1500 (M) yrkande 1 anses åtminstone delvis tillgodosedda. Motionerna avstyrks.

Utskottet anser inte heller att det finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2021/22:2540 (SD), vilken därför avstyrks.

Införande av en civilkuragelag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att införa en lag om civilkurage.

Jämför reservation 26 (SD, KD).

Motionerna

I kommittémotionerna 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 21 och 2021/22:4187 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17 samt motion 2021/22:275 av Markus Wiechel m.fl. (SD) anförs att frågan om att införa en civilkuragelag bör utredas.

Bakgrund

Handlingspliktutredningen lämnade i mars 2011 betänkandet Allmän skyldighet att hjälpa nödställda? (SOU 2011:16). Utredaren avråder från att införa en straffsanktionerad allmän skyldighet att bistå nödställda personer, dvs. vad som även brukar benämnas en civilkuragelag. I enlighet med sitt uppdrag presenterar utredaren likväl en teknisk modell till en sådan lagstiftning. Utredaren har inte funnit något behov av att i övrigt förtydliga, utvidga, på annat sätt ändra eller samla gällande bestämmelser eller införa nya sådana om skyldighet att agera vid farliga situationer.

I betänkandet anförs att svensk rätt statuerar en allmänt gällande plikt att bistå den som befinner sig i fysisk fara eller som löper risk att få sin egendom skadad. Underlåtenhet att hjälpa en nödställd person är alltså straffsanktionerat endast när så är särskilt föreskrivet eller följer av allmänna rättsprinciper. I alla andra fall är underlåtenheten straffri, således oavsett om

den från moralisk synpunkt ter sig lika eller nästan lika straffvärd som ett aktivt orsakande av skadan.

Betänkandet har remissbehandlats, men det har inte lett till något lagförslag.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om att införa en civilkuragelag, bl.a. i betänkande 2018/19:JuU11 (s.93 f.), då utskottet inte ansåg att det fanns anledning att vidta någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

Utskottet har därefter behandlat liknande motionsyrkanden förenklade.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning och avstyrker motionerna 2021/22:275 (SD), 2021/22:2527 (SD) yrkande 21 och 2021/22: (KD) yrkande 17.

Åtgärder mot grov organiserad brottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straff för brott kopplade till grov organiserad brottslighet och tillkännager detta för riksdagen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. kriminalisering av rekrytering av barn till organiserad brottslighet och utvisning av gängkriminella.

Jämför reservation 27 (V), 28 (SD, C, KD, L) och 30 (M, SD).

Motionerna

Skärpta straff m.m. för brott kopplade till grov organiserad brottslighet

I partimotion 2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om dubbla straff för vissa brott som har ett samband med uppgörelser i kriminella grupperingar. Motsvarande yrkanden finns i motionerna 2021/22:659 av Patrick Reslow (SD), 2021/22:1135 av John Weinerhall (M) yrkande 5 och 2021/22:2997 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

Yrkanden om skärpta straff för denna typ av brottslighet framställs även i kommittémotionerna 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 3, 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6, 2021/22:3975 av

Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 43 och i motion 2021/22:2248 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 1.

I kommittémotionerna 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 61 och 2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 44 begärs ett tillkännagivande om skärpta straffskalor för vissa brott med särskild koppling till gängbrottslighet, bl.a. för rån, grov misshandel och grov utpressning.

I motion 2021/22:1135 av John Weinerhall (M) yrkandena 6 och 7 efterfrågas bl.a. avskaffande av möjligheter till förtidsfrigivning och straffrabatter samt ökade möjligheter till brottsprovokation.

Rekrytering av barn till kriminalitet

I kommittémotionerna 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 28 och 2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7 begärs skärpta straff för den som rekryterar barn och unga in i kriminalitet. I samma motion yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att dömda gängkriminella under en prövotid ska kunna åläggas att inte interagera med minderåriga barn utanför den egna familjen.

Utvisning av gängkriminella

I partimotion 2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att fler gängmedlemmar ska utvisas från Sverige oavsett om de dömts för brott. Motionärerna anför att de utländska medborgare som befinner sig i Sverige och är aktiva i kriminella gäng utgör ett kvalificerat säkerhetshot. Det bör därför övervägas om det ska införas en möjlighet att utvisa utländska medborgare som kan befaras begå eller medverka till brott inom ramen för organiserad brottslighet – oavsett om de dömts för brott eller inte.

Fastighetsägaransvar för kriminalitet

I kommittémotion 2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L) yrkande 55 menar motionärerna att det borde finnas ett utökat ansvar för fastighetsägare att anmäla misstänkta brott som begås i deras fastigheter, i de fall som det är skäligt att begära det, med koppleribestämmelsen i 6 kap. 12 § brottsbalken som förebild.

Bakgrund

Gällande rätt

Allmänt om det straffrättsliga regelverket och organiserad brottslighet

I Sverige finns det inte någon vedertagen definition av organiserad brottslighet. Enligt 29 kap. 2 § första stycket 6 brottsbalken ska som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet särskilt beaktas bl.a. om ett brott utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form

eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering. Utmärkandeför den organiserade brottsligheten är bl.a. att flera personer är delaktiga i den brottsliga verksamheten och att brottsligheten ofta är välplanerad.

Systematiken är alltså en omständighet som – vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp – särskilt ska beaktas vid straffvärdebedömningen. Till ledning för hur systematiken närmare ska förstås anges följande i förarbetena (se prop. 2009/10:147 s. 43):

Med brottslighet som utövats i organiserad form avses brottslighet som begåtts inom ramen för en struktur där flera personer samverkat under en inte helt obetydlig tidsperiod för att begå brott. Det är inte tillräckligt att brottet har skett i samverkan mellan flera gärningspersoner, utan personerna ska ha ingått i en sammanslutning eller ett nätverk av viss kontinuitet vars syfte att begå brott sträckt sig längre än till enbart det ifrågavarande brottet. Brottet måste vidare ha ett naturligt samband med den övriga brottsligheten. Däremot krävs det inte att brottet har begåtts av den eller de som organiserat brottsligheten. Som exempel på brottslighet som utövats i organiserad form nämns fickstölder som begåtts av en grupp personer.

I juli 2016 ikraftträdde lagändringar i det straffrättsliga regelverket som syftade till att mer effektivt motverka organiserad brottslighet (bet. 2015/16:JuU16, rskr. 2015/16:234). Ändringarna var i huvudsak följande:

- Försök, förberedelse och stämpling till allvarliga brott kriminaliserades i större utsträckning än tidigare.
- Bestämmelsen om straff för förberedelse och stämpling ändrades så att högre straff än fängelse i två år ska kunna dömas ut i fler fall.
- Den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och låter bli att förhindra vissa allvarliga brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för det.
- Det infördes nya omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt.
- Brottsbeteckningarna grovt brott och/eller ringa brott infördes för de brott som berördes av förslagen och som inte redan hade en sådan beteckning.

Utvisning

Bestämmelser om utvisning på grund av brott finns i 8 a kap. utlänningslagen (2005:716). En utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare får utvisas ur Sverige om han eller hon döms för ett brott som kan leda till fängelse (1 §). Utvisning får dock ske endast om utlänningen döms till svårare påföljd än böter och om

- gärningen är av sådant slag och övriga omständigheter är sådana att det kan antas att han eller hon kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet här i landet eller
- brottet med hänsyn till den skada, fara eller kränkning som det har inneburit för enskilda eller allmänna intressen är så allvarligt att han eller

hon inte bör få stanna kvar. Normalt sett krävs i dessa fall att brottet har ett straffvärde som uppgår till fängelse i minst ett år.

En utlännning som är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare får utvisas ur Sverige om de förutsättningar som anges i 1 § är uppfyllda och det sker av hänsyn till allmän ordning och säkerhet (5 §).

Det följer av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll att en utlännning kan utvisas med hänsyn till rikets säkerhet eller om det kan befaras att personen kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Ett beslut om utvisning ska förenas med ett förbud för utlännningen att utan tillstånd av regeringen återvända till Sverige. Förbudet meddelas för en viss tid eller utan tidsbegränsning.

Beslut om utvisning enligt lagen meddelas av Migrationsverket. Frågan om utvisning tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.

Pågående arbete

Skärpta straff för brott i kriminella nätverk

Den 11 juni 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att överväga och lämna förslag till ändringar i lagstiftningen mot brott i kriminella nätverk. I augusti 2021 överlämnade utredningen sitt betänkande Skärpta straff för brott i kriminella nätverk (SOU 2021:68). I betänkandet lämnas bl.a. följande förslag:

- Det ska vid bedömningen av straffvärdet anses synnerligen försvårande om ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person har innefattat användning av skjutvapen eller sprängämnen och begåtts på allmän eller liknande plats. Detsamma ska gälla om angreppet haft bakgrund i en konflikt mellan grupper i vilken skjutvapen eller sprängämnen använts, eller varit ägnat att framkalla en konflikt av sådant slag. Syftet med bestämmelsen är en kraftigt förhöjd straffskärpning för brott som faller inom bestämmelsens tillämpningsområde. Utredningen föreslår därför att det i en ny 3 a § i 26 kap. brottsbalken föreskrivs att den tillämpliga straffskalan för brottet får överskridas när straffskärpningsbestämmelsen tillämpas. I sådana situationer ska den tillämpliga straffskalan få överskridas med upp till fyra år. Liksom i dag ska dock gälla att ett tidsbestämt fängelsestraff inte ska kunna vara längre än 18 år.
- Minimistraffet för grovt olaga tvång höjs från fängelse i nio månader till fängelse i ett år.
- Minimistraffet för grovt olaga hot höjs från fängelse i nio månader till fängelse i ett år. Straffmaximum för olaga hot som inte är grovt höjs från fängelse i ett år till fängelse i två år.
- Minimistraffet för rån höjs från fängelse i ett år till fängelse i ett år och sex månader.
- Straffskalan för grov utpressning höjs från fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år till fängelse i lägst två och högst åtta år. Även

maximistraffet för utpressning av normalgraden höjs från fängelse i två år till tre års fängelse.

- Vid bedömningen av ett brotts straffvärde ska det särskilt beaktas om ett numerärt överläge utnyttjats.
- Straffbestämmelsen avseende människoexploatering utvidgas till att omfatta utnyttjade av någon i brottslig verksamhet. Detta ska inte gälla endast i förhållande till barn eftersom även personer över 18 år kan bli föremål för sådan exploatering.
- En ny straffbestämmelse införs, främjande av ungdomsbrottslighet. Den kriminaliserar att involvera personer under 18 år i brottslig verksamhet. Straffet ska vara fängelse i högst fyra år.
- En presumtion för häktning ska gälla vid misstanke om brott med ett minimistraff om fängelse i ett år och sex månader i stället för som i dag två års fängelse.
- Kvalifikationsgrunder införs för grov allmänfarlig ödeläggelse för att svara mot de allvarliga sprängningar som förknippas med kriminella nätverk.
- Återfall i brott ska i ökad utsträckning leda till strängare straff.

I utredningen konstateras att den nya lagstiftningen bör träda i kraft så snart som möjligt. Med hänsyn till den tid som kan beräknas gå åt för remissförfarande, fortsatt beredning inom Regeringskansliet och riksdagsbehandling bör bestämmelserna kunna träda i kraft den 1 juli 2023.

Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk

Den 30 april 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av regelverket om utvisning på grund av brott och lämna förslag på hur man kan åstadkomma en skärpt reglering som innebär att det finns förutsättningar att i fler fall än i dag utvisa utlänningar som begår brott och effektivisera verkställigheten av sådana utvisningsbeslut.

I juni 2021 överlämnade utredningen sitt betänkande Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk (SOU 2021:61). I betänkandet lämnas flera förslag som syftar till att i fler fall än i dag utvisa utlänningar på grund av brott, bl.a. enligt följande:

- Den s.k. straffvärdegränsen sänks, så att utvisning kan komma i fråga redan när straffvärdet uppgår till sex månaders fängelse.
- Brotts av viss karaktär ska kunna leda till utvisning även vid straffvärden som är lägre än sex månaders fängelse. Detta bör kunna komma i fråga främst när brottet har inneburit ett angrepp mot någons liv, hälsa, frihet eller frid eller när brottet annars utgjort en påtaglig integritetskränkning.
- Den allmänna bestämmelsen om nekande av uppehållstillstånd på grund av brott skärps.
- Det bör enligt utredningen inte införas en allmän regel om återkallande av uppehållstillstånd på grund av brott som en utlänning begått i Sverige. Utredningen konstaterar att ett beslut om utvisning på grund av brott innebär att de eventuella uppehålls- och arbetstillstånd som tidigare

beviljats utlänningen förfaller. Frågan om en utlännings brottslighet ska leda till att han eller hon förlorar rätten att uppehålla sig här hanteras således inom ramen för brottmålsprocessen.

- Det bör inte införas en allmän regel om återkallande av uppehållstillstånd på grund av brott som en utlänning begått utomlands.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

En proposition är aviserad att lämnas till riksdagen den 22 mars 2022.

Tidigare riksdagsbehandling

Skärpta straff m.m. för grov organiserad brottslighet

I betänkande 2014/15:JuU14 (s. 71 f.) behandlades motioner om grov organiserad brottslighet. Utskottet ansåg att straffen generellt borde skärpas för brott som begåtts inom ramen för en organiserad kriminell verksamhet, vilket utskottet föreslog att riksdagen skulle ge regeringen till känna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:138). Tillkännagivandet har ansetts tillgodosett genom proposition 2015/16:113, beskriven ovan.

Utskottet behandlade i betänkande 2017/18:JuU14 (s. 60 f.) ett motionsyrkande om att införa en särskild straffskärpningsgrund för brott som har samband med uppgörelser mellan kriminella grupperingar. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet och riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:240).

I betänkande 2018/19:JuU11 behandlades liknande motionsyrkanden (s. 94 f.). Utskottet anförde att även om det tidigare tillkännagivandet hade tillgodosetts gav nuvarande reglering fortfarande inte möjlighet att i tillräcklig utsträckning beakta den generella straffskärpning som enligt utskottet borde ske för brott som är kopplade till kriminella uppgörelser. Det våld som används har ökat i både omfattning och grovhet, inte minst genom en ökad användning av vapen och sprängmedel. Regeringen borde därför återkomma med ett förslag om att straffen ska skärpas avsevärt för brott kopplade till kriminella uppgörelser. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkänna detta för regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

Även i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 60 f.) behandlades denna typ av motioner. Utskottet anförde att det flera gånger riktat tillkännagivanden till regeringen om skärpta straff för brott kopplade till organiserad brottslighet. Med hänvisning till detta samt till tillsatta och aviserade utredningar i enlighet med det s.k. 34-punktsprogrammet avstyrktes motionsyrkanden om skärpta straff, brottsprovokation m.m. för brott kopplade till organiserad brottslighet. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

I förra årets motionsbetänkande om straffrättsliga frågor behandlades åter liknande motioner. Utskottet anförde följande:

Som utskottet tidigare har konstaterat är lag och ordning en kärnuppgift för staten, som handlar om att medborgarna ska känna sig trygga oavsett var de bor. I dag är den organiserade brottsligheten en av rättssamhällets

största utmaningar, och denna typ av brottslighet måste mötas med kraft. Det är därför viktigt att de straffrättsliga verktygen mot organiserad brottslighet är ändamålsenligt utformade.

Som framgår ovan har riksdagen flera gånger riktat tillkännagivanden till regeringen om skärpta straff för brott kopplade till organiserad brottslighet. Det är därför välkommet att regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att lämna ett sådant förslag. Med hänsyn till frågans allvar finner utskottet att det är angeläget att detta arbete verkligen leder fram till ett förslag om väsentligt skärpta straff för brott som begås inom ramen för organiserad brottslighet. Utskottet anser därför att det åter finns skäl för riksdagen att rikta ett tillkännagivande om detta till regeringen.

Utskottet tillstyrkte således motionerna och riksdagen ställde sig bakom detta (bet. 2020/21:JuU24 s. 68 f., rskr. 2020/21:344).

Skärpt straff för rekrytering av barn till kriminalitet

Våren 2021 behandlade utskottet motioner om skärpt straff för rekrytering av unga in i kriminalitet. Utskottet anförde följande:

Vad gäller motioner om skärpt straff för rekrytering av unga in i kriminalitet konstaterar utskottet att rekryteringen till de kriminella gängerna måste stoppas för att på lång sikt bekämpa den organiserade brottsligheten. Det är därför välkommet att den ovannämnda utredningen har i uppdrag att lämna förslag på en skärpt straffrättslig reaktion mot dem som involverar unga i kriminalitet. Utskottet anser dock att frågan är så viktig att det finns skäl för riksdagen att trots detta rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma till riksdagen med ett förslag med denna innebörd.

Utskottet tillstyrkte motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2020/21:JuU24 s. 68 f., rskr. 2020/21:344).

Utvisning av gängkriminella

Utskottet behandlade motioner om utvisning av gängkriminella även våren 2021. Utskottet noterade att regelverket om utvisning på grund av brott var föremål för en översyn som syftade till att dessa regler skulle skärpas och leda till att fler utlänningar som begår brott utvisas och att verkställigheten av sådana utvisningsbeslut skulle effektiviseras. Utskottet fann mot den bakgrunden inte skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna, vilka avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2020/21:JuU24 s. 68 f., rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Skärpta straff m.m. för brott kopplade till grov organiserad brottslighet

Utskottet har tidigare framhållit att den organiserade brottsligheten är en av rättssamhällets största utmaningar och att denna typ av brottslighet måste mötas med kraft samt att det är viktigt att de straffrättsliga verktygen mot

organiserad brottslighet är ändamålsenligt utformade. Utskottet välkomnar därför utredningen om skärpta straff för brott i kriminella nätverk och de förslag som lämnas där. För att säkerställa att utredningen också leder fram till ett förslag som tillgodoser riksdagens tidigare tillkännagivanden i denna fråga finns det enligt utskottet anledning för riksdagen att rikta ännu ett sådant tillkännagivande till regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:659 (SD), 2021/22:1135 (M) yrkande 5, 2021/22:2248 (M) yrkande 1, 2021/22:2997 (SD) yrkande 2, 2021/22:3579 (C) yrkande 3, 2021/22:3974 (L) yrkande 61, 2021/22:3975 (L) yrkandena 43 och 44, 2021/22:4031 (M) yrkande 1 och 2021/22:4189 (KD) yrkande 6. Motion 2021/22:1135 (M) yrkandena 6 och 7 avstyrks.

Rekrytering av barn till kriminalitet

Gängens grepp om utanförskapsområden måste brytas och utskottet anser att en av de viktigaste åtgärderna mot detta är att stoppa nyrekryteringen av barn och unga in i kriminalitet. Utskottet konstaterar att den ovannämnda utredningens förslag om att införa en ny straffbestämmelse, främjande av ungdomsbrottslighet, i stor utsträckning överensstämmer med det som efterfrågas i motionerna 2021/22:3579 (C) yrkande 28 och 2021/22:3975 (L) yrkandena 7 och 8. Utskottet anser att beredningen av utredningens förslag inte bör föregripas och avstyrker därmed motionerna.

Deltagande i kriminell organisation

Utskottet gör inte någon annan bedömning än vad det tidigare gjort vad avser motionsyrkandet om deltagande i kriminell organisation. Motion 2021/22:4031 (M) yrkande 4 avstyrks.

Utvisning av gängkriminella

Vad gäller motionsyrkanden om utvisning av gängkriminella konstaterar utskottet att en utredning nyligen lämnat förslag om ett skärpt regelverk gällande utvisning. Utskottet anser att beredningen av utredningens förslag inte bör föregripas och är därmed inte berett att ställa sig bakom motion 2021/22:4031 (M) yrkande 10, vilken avstyrks.

Fastighetsägarens ansvar för kriminalitet

Utskottet anser inte att det framkommit skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2021/22:3997 (L) yrkande 55. Motionen avstyrks.

Nödvärn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av bestämmelserna om nödvärn.

Jämför reservation 31 (M, SD, KD).

Motionerna

I kommittémotionerna 2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13, 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 20 samt i motionerna 2021/22:1448 av Borian Åberg (M) och 2021/22:314 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda 15 SD) begärs en översyn av bestämmelserna om nödvärn med inriktningen att utöka den.

Bakgrund

Regler om nödvärn finns i 24 kap. brottsbalken. Av 1 § första stycket följer att en gärning som någon begår i nödvärn utgör brott endast om den med hänsyn till angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarlig. I andra stycket anges att rätt till nödvärn föreligger mot

1. ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom
2. den som med våld eller hot om våld eller på annat sätt hindrar att egendom återtas på bar gärning,
3. den som olovligen trängt in i eller försöker tränga in i rum, hus, gård eller fartyg
4. den som vägrar att lämna en bostad efter tillsägelse.

Av 6 § följer att om någon i fall där 1 § är tillämplig har gjort mer än vad som är medgett, ska personen i fråga ändå vara fri från ansvar, om omständigheterna var sådana att han eller hon svårligen kunde besinna sig (s.k. nödvärnsexcess).

Tidigare riksdagsbehandling

Ett motionsyrkande om utökad nödvärnsrätt behandlades i betänkande 2016/17:JuU16 (s. 47 f.). Utskottet anförde då att det är viktigt att det finns regler om nödvärn som ger en angripen person tillräckligt utrymme att försvara sig och sina intressen. Samtidigt är det viktigt att reglerna inte sträcker sig så långt att det uppstår risker för en upptrappning av våldet i samhället, t.ex. genom att enskilda i större utsträckning börjar beväpna sig på olika sätt i självförsvarssyfte. Enligt utskottet var bestämmelserna i brottsbalken om nödvärn väl avvägda, och det saknades därför anledning att se över dessa. Motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:211).

I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 102 f. behandlades en liknande motion. Utskottet gjorde ingen annan bedömning än vad den gjort tidigare utan vidhöll uppfattningen att bestämmelserna om nödvärn var väl avvägda och att det därför saknades anledning att se över dessa. Motionen avstyrktes och riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning i frågan och avstyrker motionerna 2021/22:314 (SD), 2021/22:1448 (M), 2021/22:2527 (SD) yrkande 20 och 2021/22:3778 (M) yrkande 13.

Narkotikabrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om strängare straff för narkotikaförsäljning och tillkännager detta för riksdagen.
Jämför reservation 32 (V).

Motionerna

I partimotion 2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 23 begärs skärpta straff för narkotikaförsäljning. Liknande yrkanden framställs i kommittémotionerna 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7, 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8 och 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 62 samt i motion 2021/22:148 av Edward Riedl (M).

Bakgrund

Gällande rätt

Bestämmelser om olovlig befattning med narkotika finns i narkotikastrafflagen (1968:64). Bestämmelser om straff för bl.a. olovlig införsel och utförsel av narkotika finns i lagen (2000:1225) om straff för smuggling, kallad smugglingslagen.

Enligt 1 § första stycket narkotikastrafflagen döms för narkotikabrott till fängelse i högst tre år för den som olovligen och uppsåtligen

1. överlåter narkotika
2. framställer narkotika som är avsedd för missbruk
3. förvärvar narkotika i överlåtelsesyfte
4. anskaffar, bearbetar, förpackar, transporterar, förvarar eller tar annan sådan befattning med narkotika som inte är avsedd för eget bruk

5. bjuder ut narkotika till försäljning, förvarar eller befordrar vederlag för narkotika, förmedlar kontakter mellan säljare och köpare eller företar någon annan sådan åtgärd, om förfarandet är ägnat att främja narkotikahandel, eller
6. innehar, brukar eller tar annan befattning med narkotika.

Om ett brott som avses i 1 § första stycket med hänsyn till arten och mängden narkotika samt övriga omständigheter är att anse som ringa, döms enligt 2 § samma lag för ringa narkotikabrott till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet är att anse som grovt, döms enligt 3 § första stycket lagen för grovt narkotikabrott till fängelse i lägst två och högst sju år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om brottet har utgjort ett led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett en särskilt stor mängd narkotika eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art. Bedömningen ska grundas på en sammanvägning av omständigheterna i det enskilda fallet.

I 3 § andra stycket föreskrivs att om brottet är att anse som synnerligen grovt, döms för synnerligen grovt narkotikabrott till fängelse i lägst sex och högst tio år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om brottet har utgjort ett led i en verksamhet som utövats i organiserad form i syfte att i stor omfattning bedriva handel med narkotika, avsett en synnerligen stor mängd narkotika eller annars varit av synnerligen farlig eller hänsynslös art.

Pågående arbete

Den 11 juni 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att överväga och lämna förslag till ändringar i lagstiftningen mot brott i kriminella nätverk, innefattande en skärpt straffrättslig reaktion mot narkotikaförsäljning. I augusti 2021 överlämnade utredningen sitt betänkande Skärpta straff för brott i kriminella nätverk (SOU 2021:68). I betänkandet föreslås att försäljning av och annan befattning med narkotika som är avsedd att säljas ska bestraffas strängare än annan befattning med samma sort och mängd narkotika. Enligt förslaget ska en särskild straffskala införas för narkotikabrott av normalgraden som består i sådana gärningar. Straffskalan föreslås uppgå till fängelse i lägst sex månader och högst tre år.

Vidare föreslår utredningen att försök, förberedelse och stämpling till narkotikabrott av normalgraden respektive försök och förberedelse till ringa narkotikabrott beträffande innehav och annan befattning med narkotika ska kriminaliseras, med undantag för faktiskt bruk av narkotika.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Tidigare riksdagsbehandling

I betänkande 2018/19:JuU11 behandlade utskottet motionsyrkanden om skärpt straff för den som överlåter narkotika. Utskottet anförde följande:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att narkotikahandeln måste bekämpas, inte minst eftersom narkotikaförsäljning är en stor inkomstkälla för de kriminella gängen. Som framkommit skärptes också straffen för narkotikabrott 2016. Utskottet anser emellertid att det finns anledning att överväga ytterligare straffskärpningar för dem som överlåter narkotika. Det är därför positivt att statsministern har aviserat en straffskärpning för den som överlåter narkotika till andra. För att säkerställa att en straffskärpning också sker anser utskottet att det finns anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande om detta till regeringen. Målet med en straffskärpning bör vara en återgång till de straffnivåer som gällde innan Högsta domstolen ändrade sin praxis 2012–2013. En sådan straffskärpning skulle i många fall kunna leda till en fördubbling av längden på de fängelsestraff som döms ut vid överlåtelse av narkotika. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

I betänkande 2019/20:JuU26 behandlades liknande yrkanden. Med hänvisning till den då aviserade utredningen om skärpta straff för narkotikaöverlåtelser såg utskottet inte anledning att ta några ytterligare initiativ med anledning av motionerna i fråga och avstyrkte dessa. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

I förra årets motionsbetänkande om straffrättsliga frågor välkomnade utskottet den tillsatta utredningen. Då utskottet bedömde det som angeläget att detta arbete så snart som möjligt skulle leda fram till ett förslag om skärpt straff för överlåtelse av narkotika ansåg utskottet att det fanns skäl för riksdagen att åter rikta ett tillkännagivande till regeringen med den innebörden. Motionerna tillstyrktes och riksdagen gav bifall till förslaget (bet. 2020/21:JuU24 s. 77 f., rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid att det är prioriterat att motverka narkotikahandel, inte minst eftersom den utgör en stor inkomstkälla för de kriminella gängen. Utskottet välkomnar därför den ovan redovisade utredningens förslag om att införa en särskild, strängare straffskala för narkotikabrott som består i försäljning av narkotika. Då det är viktigt att den fortsatta beredningen av förslaget inte dröjer anser utskottet att det finns anledning att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att skyndsamt återkomma med ett lagförslag om skärpt straff för försäljning av narkotika. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2021/22:148 (M), 2021/22:3579 (C) yrkande 7, 2021/22:3974 (L) yrkande 62, 2021/22:4031 (M) yrkande 23 och 2021/22:4189 (KD) yrkande 8.

Lagen om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att ta bort möjligheten att täcka över passagerarfartyget Estonia.

Jämför reservation 33 (V, KD).

Motionen

I kommittémotion 2021/22:458 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att ta bort undantaget för verksamhet som avser att täcka över vraket i lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia, eftersom det inte längre finns skäl att täcka över vraket, inte minst då det enligt motionärerna finns anledning att göra ytterligare dykningar för att få fram vad som egentligen hände vid Estonias förlisning.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

Den 1 juli 1995 trädde lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia, kallad gravfridslagen, i kraft. Lagen innehåller ett straffsanktionerat förbud mot dykning och annan undervattensverksamhet i vraket och ett anslutande område i Östersjön (2 §). Från förbudet undantas verksamhet som avser att utreda förlisningen, att täcka över eller skydda vraket eller att förhindra förorening av den marina miljön från vraket. Undantagen gäller enbart verksamhet som bedrivs av estnisk, finsk eller svensk myndighet eller på uppdrag av en sådan myndighet. Den som uppsåtligen bryter mot förbudet döms till böter eller fängelse i högst två år (3 §). För försök döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken. Lagen innehåller vidare bestämmelser om förverkande och svensk domsrätt (4–5 §§).

Undantaget för dykförbudet vid vraket för att utreda förlisningen tillkom den 1 juli 2021 efter att Statens haverikommission i december 2020 gav in en framställan till regeringen med en begäran som i huvudsak syftar till att utöka myndighetens möjligheter att utföra undervattensverksamhet i undersökande syfte vid vraket efter passagerarfartyget Estonia. Dessförinnan, i september 2020 hade filmmaterial publicerats som visar inte tidigare dokumenterade hål i fartygets styrbordssida. I det betänkande som behandlar lagförslaget finns ytterligare redogörelse för förlisningen och bakgrunden till gravfridslagen (prop. 2020/21:165, bet. 2020/21:JuU36).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som konstaterar att gravfridslagen nyligen har varit föremål för en översyn, anser inte att det finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2021/22:458 (V), vilken avstyrks.

Tortyrbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa tortyrbrott i svensk rätt.

Jämför reservation 34 (L).

Motionen

I kommittémotion 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 68 begärs ett tillkännagivande om att införa tortyrbrott i svensk rätt.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

Sverige har, i enlighet med FN:s konvention mot tortyr (SÖ 1986:1) från 1984, åtagit sig att straffbelägga tortyr. Vid tillträdet till konventionen konstaterades att de svenska förpliktelseerna i detta avseende kunde anses vara uppfyllda genom olika straffbestämmelser rörande vålds- eller sexualbrott. Ett förslag om att införa ett särskilt tortyrbrott i svensk rätt finns i departementspromemorian *Ett särskilt tortyrbrott?* (Ds 2015:42). Promemorian innehåller även ett förslag om införande av en särskild bestämmelse om universell jurisdiktion för ett sådant tortyrbrott. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2022 är svensk domstol behörig att döma övergärningar som omfattas av tortyrbegreppet enligt artikel 1 i FN:s konvention mot tortyr (prop. 2020/21:204, bet. 2021/22:JuU4, rskr. 2021/22:20). Konventionen innehåller följande definition av tortyrbegreppet:

I denna konvention avses med begreppet tortyr varje handling genom vilken allvarlig smärta eller svårt lidande, fysiskt eller psykiskt, medvetet tillfogas någon antingen för sådana syften som att erhålla information eller en bekännelse av honom eller en tredje person, att straffa honom för en gärning som han eller en tredje person har begått eller misstänks ha begått eller att hota eller tvinga honom eller en tredje person eller också av något skäl som har sin grund i någon form av diskriminering, under förutsättning att smärtan eller lidandet åsamkas av eller på anstiftan eller med samtycke eller medgivande av en offentlig tjänsteman eller någon annan person som handlar såsom företrädare för det allmänna. Tortyr innefattar inte smärta eller lidande som uppkommer enbart genom eller är förknippade med lagenliga sanktioner.

Brott som kan omfattas av denna definition är t.ex. vissa allvarliga fall av misshandel, vissa fall av våldtäkt och vissa fall av olaga hot (prop. 2020/21:204 s. 149).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som nyligen behandlade ett lagförslag som bl.a. innebär att svenska domstolar ska vara behöriga att döma över gärningar som omfattas av tortyrbegreppet enligt artikel 1 i FN:s konvention mot tortyr, finner inte skäl att ta något initiativ med anledning av motion 2021/22:3974 (L) yrkande 68. Motionen avstyrks.

Preskription

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av bestämmelserna om preskription och tillkännager detta för riksdagen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. avskaffad preskription av verkställighet av fängelsestraff.

Jämför reservation 35 (S, V, MP), 36 (M, SD, KD), 37 (M, SD), 38 (C, L), 39 (KD), 40 (C) och 41 (L).

Motionerna

Översyn av bestämmelserna om preskription

I kommittémotion 2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att regeringen under 2022 ska tillsätta en utredning med uppdrag att göra en total översyn av bestämmelserna om preskription, med inriktningen att ta bort eller förlänga preskriptionstiden för fler brott än enligt dagens bestämmelser. Även i kommittémotionerna 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9, 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 20 och 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 71 efterfrågas förlängda preskriptionstider.

Preskription av verkställighet av fängelsestraff

I kommittémotionerna 2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12, 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 10 och 2021/22:4194 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 22 samt i motionerna 2021/22:940 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) och 2021/22:570 av Jan Ericson (M) begärs att möjligheten att få ett fängelsestraff preskriberat ska tas bort.

Preskription av mord som begås av unga

I kommittémotion 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 26 begärs ett tillkännagivande om att preskriptionstiden avskaffas för mord begånget av en gärningsman som är mellan 18 och 21 år gammal.

Preskriptionstid för sexualbrott

I partimotion 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 89 samt kommittémotionerna 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 45, 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 29 i denna del och 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 begärs att preskriptionstiderna för sexualbrott generellt ska ses över i syfte att dessa ska förlängas.

I kommittémotion 2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att preskriptionstiderna för sexualbrott bör avskaffas helt. I kommittémotion 2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 54 begärs att preskriptionstiden vid grov våldtäkt ska tas bort.

Preskriptionstid för sexualbrott mot barn

I kommittémotion 2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 29 i denna del begärs ett tillkännagivande om att sexuellt utnyttjande av barn och grovt sexuellt övergrepp mot barn ska omfattas av bestämmelserna om slopad preskriptionstid.

I kommittémotionerna 2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4 och 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 72 vill motionärerna se avskaffad preskriptionstid för alla sexualbrott mot barn under 18 år.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 35 kap. 1 § första stycket brottsbalken gäller att påföljd för brott (åtalspreskription) inte får dömas ut om inte den misstänkte häktats eller fått del av åtal för brottet inom

- två år, om det inte kan följa svårare straff på brottet än fängelse i ett år
- fem år, om svåraste straffet är högre men inte över fängelse i två år
- tio år, om svåraste straffet är högre men inte över fängelse i åtta år
- femton år, om svåraste straffet är fängelse på viss tid över åtta år
- tjugofem år, om fängelse på livstid kan följa på brottet.

Enligt 35 kap. 2 § första stycket brottsbalken gäller dock inte bestämmelserna om bortfallande av påföljd för vissa brott som anges särskilt i lagrummet, bl.a. mord, dråp samt våldtäktsbrott och könsstympning mot barn. Av andra stycket framgår att brott som avses i första stycket som någon begått före 18 års ålder kan alltid preskriberas. I dessa fall är preskriptionstiden som längst femton år, eftersom det då inte får dömas till svårare straff än fängelse i tio år eller i

särskilda fall fjorton år. Bestämmelse ändrades den 2 januari 2022 genom att åldersgränsen för de lagöverträdare som omfattas av preskription även för de allvarligaste brotten sänktes från 21 till 18 år (prop. 2021/22:17, bet. 2021/22:JuU5, rskr. 2021/22:36).

Vidare finns i 35 kap. 4 § brottsbalken bestämmelser om en senareläggning av utgångspunkten för preskriptionsberäkning för bl.a. vissa sexualbrott mot barn. Preskriptionstiden börjar i dessa fall att räknas från den dag då målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år.

I 35 kap. 6 § finns bestämmelser om absolut preskription, dvs. tider som gäller oberoende av om häktning skett eller åtal delgetts. Enligt lagrummet får inte i något fall påföljd dömas ut sedan det från den dagen som anges i 4 § (dvs. som huvudregel sedan den dag då brottet begicks) har gått

- fem år, om det inte kan följa svårare straff på brottet än böter och tid för att döma ut påföljd för brottet bestäms enligt 1 § 1
- femton år, om det svåraste straffet är högre men inte över fängelse i två år
- trettio år i övriga fall.

I 35 kap. 8 § finns bestämmelser om s.k. påföljdspreskription. Dessa regler innebär att ett fängelsestraff som inte har börjat verkställas inom en viss tid från det att domen vann laga kraft bortfaller. Ett fängelsestraff på högst ett år bortfaller således om det inte har börjat verkställas inom fem år från det att domen vann laga kraft. För ett fängelsestraff på livstid gäller en preskriptionstid på trettio år.

Barnpornografibrottet och preskription av brott mot barn

Den 1 maj 2020 trädde ändringar av 35 kap. brottsbalken i kraft som innebar att preskription avskaffades för våldtäktsbrott och könsstympningsbrott som begåtts mot barn (prop. 2019/20:69, bet. 2019/20:JuU22, rskr. 2019/20:197). I propositionen konstaterade regeringen att det finns ett starkt allmänt intresse av att allvarliga brott inte förblir ostraffade, i synnerhet om brottet riktas mot ett barn, att riskerna vid övergrepp mot barn för svåra och långvariga personliga skadeverkningar är särskilt stora samt att det straffrättsliga sanktionssystemet har en central roll för att bekämpa sådan brottslighet. Regeringen anförde vidare följande (s. 37 f.):

Enligt regeringens uppfattning finns det emellertid starka skäl för att avskaffa preskription just för vissa allvarliga brott mot barn. Barn är särskilt skyddsvärda. Att begå brott mot några av de mest försvarslösa individerna i samhället framstår som särskilt förkastligt. Barn som utsätts för grova övergrepp kan påverkas av det under resten av livet. Det framstår därför som stötande när sådana brott inte kan lagföras och det enda hindret är att brottet begåtts för länge sedan. Det kan dröja långt in i vuxen ålder innan den som blivit utsatt orkar, vågar eller får möjlighet att bearbeta händelserna och vill anmäla dem. Från ett brottsofferperspektiv är det därför viktigt att det finns en möjlighet att få upprättelse även om det har gått lång tid sedan brottet begicks. Det finns också ett samhällligt intresse

av att en person som begått ett allvarligt brott kan straffas, i synnerhet om brottet drabbat ett barn.

Sexualbrott intar en särställning bland brotten mot person och innebär ett allvarligt angrepp på den personliga sfären. Våldtäktsbrotten är de svåraste och mest integritetskränkande av sexualbrotten. [– – –] Det är även vid våldtäktsbrotten som den största risken för skador måste antas föreligga, även om de i många fall inte är synliga. Brotten är inte sällan svåra för en utomstående att upptäcka. Enligt regeringens mening finns det för dessa brott både starka allmänna och enskilda intressen av att brottsligheten kan utredas och lagföras också sedan lång tid gått.

Regeringen gjorde vidare bedömningen att könsstympning av barn, i likhet med våldtäktsbrott mot barn, intar en sådan särställning att det finns skäl att undanta också det brottet från preskription.

När det gällde de övriga, mindre allvarliga, sexualbrotten i 6 kap. brottsbalken bedömde regeringen att skälen för preskription väge över och att det inte borde göras någon förändring av dem.

Pågående arbete

Regeringen gav den 14 september 2020 en särskild utredare i uppdrag att genomföra en översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription i brottsbalken. Syftet skulle vara att åstadkomma en ändamålsenlig reglering som i högre utsträckning än i dag skulle tillgodose intresset av en effektiv lagföring av brott och verkställighet av påföljder och som var anpassad till den forensiska och tekniska utvecklingen.

I december 2021 överlämnade utredningen sitt betänkande En översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription (SOU 2021:90). I betänkandet lämnas bl.a. nedanstående förslag.

Preskriptionstiden för allvarliga brott förlängs. I betänkandet föreslås att den tid inom vilken den misstänkte ska ha häktats eller delgetts åtal för brott för att hindra preskription, ska vara

- 25 år för brott med ett straffmaximum över åtta års fängelse, vilket innebär att preskriptionstiden för bl.a. synnerligen grov misshandel, människohandel och grov våldtäkt förlängs med 10 år,
- 15 år för brott med ett straffmaximum om högst åtta års fängelse, vilket innebär att preskriptionstiden förlängs med fem år för bl.a. grov misshandel, rån och grovt narkotikabrott, och
- 10 år för brott med ett straffmaximum om högst fem års fängelse, vilket innebär att den nuvarande preskriptionstiden behålls för vissa av de brott som i dag omfattas av denna preskriptionstid.

Vidare föreslås att samtliga brott som kan straffas med livstids fängelse ska undantas från preskription.

För brott med ett straffmaximum om högst två respektive ett års fängelse, behålls de nuvarande preskriptionstiderna om fem respektive två år. Utredningen har inte funnit skäl att förändra tiderna för den absoluta

preskriptionen dvs. den preskriptionstid som gäller oberoende av om häktning skett eller åtal delgetts.

Utredningen föreslår också att fängelsestraff inte längre ska kunna preskriberas. Om verkställigheten av ett fängelsestraff avbryts ska inte heller den återstående delen av straffet kunna preskriberas.

Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2023. Vidare föreslås att vissa av de föreslagna lagändringarna ska ges retroaktiv verkan dvs. de ska tillämpas på brott som begåtts före lagens ikraftträdande, förutsatt att brotten inte dessförinnan preskriberats.

Betänkandet bereds inom regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 116 f.) behandlades motioner liknande de som nu behandlas. Utskottet anförde att såväl rättsväsendets som de brottsbekämpande myndigheternas förmåga att hitta förövare som undandrar sig rättvisan behövs förbättras för att fler ska kunna ställas inför rätta. I syfte att stärka skyddet för barn och unga som utsatts för sexuella övergrepp ansåg utskottet att regeringen i den då pågående beredningen av det förslag som nu behandlas i detta betänkande borde överväga att föreslå en avskaffad preskription för alla sexualbrott som begås mot barn. Vidare borde preskriptionstiden för våldtäkt som begås mot en vuxen förlängas. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkännage detta för regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

Utskottet behandlade under våren 2020 motioner om förlängda och avskaffade preskriptionstider för vålds- och sexualbrott, en översyn av preskriptionsbestämmelserna samt avskaffandet av påföljdspreskription i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 87 f.). Utskottet fann, med hänsyn till den aviserade översynen av det straffrättsliga preskriptionsinstitutet, inte anledning att vidta några åtgärder med anledning av motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Samma vår behandlade utskottet lagförslag om bl.a. avskaffandet av preskription för våldtäkts- och könsstympningsbrott som begåtts mot barn. Utskottet behandlade vid samma tillfälle motioner om att avskaffa preskription för ytterligare brott mot barn. Utskottet menade att den bedömning som gjordes i propositionen var väl avvägd och avstyrkte motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag (prop. 2019/20:69, bet. 2019/20:JuU22, rskr. 2019/20:197).

I förra årets motionsbetänkande om straffrättsliga frågor behandlades motioner om en generellt förlängd preskriptionstid för brott. Utskottet välkomnade att regeringen hade tillsatt den utredning som redogörs för ovan. Då det var angeläget att detta arbete bedrevs med inriktningen att preskriptionstiderna generellt skulle förlängas och i vissa fall helt tas bort fanns det anledning för riksdagen att rikta ett tillkännagivande i frågan till

regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2020/21:JuU24 s. 89 f., rskr. 2020/21:344).

I samma betänkande behandlades motioner om att avskaffa påföljdspreskription. Utskottet menade att den nuvarande ordningen, där en dömd person kan undkomma sitt fängelsestraff enbart genom att hålla sig undan verkställigheten av straffet, inte var tillfredsställande och riskerade att undergräva straffsystemets trovärdighet och legitimitet. Enligt utskottet borde därför inriktningen för den pågående översynen vara att påföljdspreskription skulle avskaffas. Utskottet tillstyrkte motionerna och riksdagen ställde sig bakom detta.

Utskottet föreslog även ett tillkännagivande om att avskaffa preskriptionstiden för mord begånget av en gärningsman som är mellan 18 och 21 år gammal. Ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet reserverade sig mot förslaget och ansåg att det inte borde göras något tillkännagivande i denna fråga. Riksdagen biföll reservationen (rskr. 2020/21:344).

Med hänvisning till den pågående utredningen på området avstyrkte utskottet i samma betänkande motioner om avskaffad eller förlängd preskriptionstid för sexualbrott, vilket riksdagen ställde sig bakom.

I betänkandet behandlades även motioner om avskaffad preskription för sexualbrott mot barn. Utskottet anförde följande:

Som framgått ovan har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om att överväga att föreslå en avskaffad preskription för alla sexualbrott som begås mot barn, men det lagförslag som regeringen överlämnade och riksdagen biföll undantog endast preskriptionstiderna för våldtäktsbrotten och könsstympning. Även om utskottets utgångspunkt är att brott ska omfattas av preskription är sexualbrott mot barn speciella då de utsatta barnen riskerar livslånga trauman. Denna typ av brott kan få förödande konsekvenser för ett barns förmåga att känna tillit till andra människor, och det kan ta lång tid innan den som utsatts för ett sådant brott som barn är redo att berätta om det inträffade. I dessa fall är det enligt utskottet inte acceptabelt om brottet inte går att lagföra på grund av preskription. Med hänsyn till detta, och till de utökade tekniska möjligheterna till lagföring långt efter gärningstillfället, anser utskottet att det är påkallat med en översyn av om preskriptionstiden för alla sexualbrott som begåtts mot barn bör tas bort.

Utskottet tillstyrkte motionen och riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Översyn av bestämmelserna om preskription

Utskottet välkomnar den ovannämnda utredningens förslag om förlängd preskriptionstid för många brott. Enligt utskottet är det angeläget att regeringen så snart som möjligt också återkommer med förslag i enlighet med utredningens förslag. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen. Utskottet

tillstyrker därför motionerna 2021/22:2527 (SD) yrkande 9, 2021/22:3579 (C) yrkande 20, 2021/22:3787 (M) yrkande 11 och 2021/22:3974 (L) yrkande 71.

Preskription av verkställighet av fängelsestraff

Den ovan redovisade utredningen föreslår att fängelsestraff inte längre ska kunna preskriberas, vilket också är vad som efterfrågas i motionerna 2021/22:570 (M), 2021/22:940 (S), 2021/22:2527 (SD) yrkande 10, 2021/22:3787 (M) yrkande 12 och 2021/22:4194 (KD) yrkande 22. Utskottet anser att beredningen av utredningens förslag inte bör föregripas och att det därför inte nu finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna, som avstyrks.

Preskription av mord som begås av unga

Den 2 januari 2022 sänktes åldersgränsen för de lagöverträdare som inte omfattas av preskription för de allvarligaste brotten från 21 till 18 år. Motion 2021/22:4189 (KD) yrkande 26 är därmed tillgodosedd och avstyrks.

Preskriptionstid för sexualbrott

Som framgår ovan har en utredning gjort en översyn av de straffrättsliga preskriptionsbestämmelserna, och där föreslås att preskriptionstiden för de allvarligaste sexualbrotten ska förlängas. Utskottet anser att beredningen av utredningens förslag inte bör föregripas och finner inte att det finns anledning att ta något initiativ med anledning av motionerna 2021/22:3218 (C) yrkande 29 i denna del, 2021/22:3579 (C) yrkande 45, 2021/22:3666 (C) yrkande 89, 2021/22:3787 (M) yrkande 10, 2021/22:3973 (L) yrkande 3 och 2021/22:4210 (KD) yrkande 54.

Preskriptionstid för sexualbrott mot barn

Genom förra årets motionsbetänkande om straffrättsliga frågor tillkännagav riksdagen för regeringen att det var påkallat med en översyn av om preskriptionstiden för alla sexualbrott som begåtts mot barn borde tas bort. I väntan på att Regeringskansliet ska behandla tillkännagivandet anser inte utskottet att det nu finns anledning för riksdagen att rikta ett nytt tillkännagivande i frågan till regeringen. Motionerna 2021/22:3218 (C) yrkande 29 i denna del, 2021/22:3973 (L) yrkande 4 och 2021/22:3974 (L) yrkande 72 avstyrks därför.

Medgärningsmannaskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av bestämmelserna om brott som begås i samförstånd.

Motionen

I motion 2021/22:1357 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) begärs en översyn av bestämmelserna om brott som begås i samförstånd. Motionären menar att det inte ska löna sig att skylla på varandra.

Bakgrund

Av 23 kap. 4 § första stycket brottsbalken framgår att ansvar som är föreskrivet för viss gärning ska ådömas inte bara den som utfört gärningen utan även annan som främjat denna med råd eller dåd. Av andra stycket framgår att den som inte är att anse som gärningsman döms, om han har förmått annan till utförandet, för anstiftan av brottet och annars för medhjälp till det.

I lagkommentaren till bestämmelsen anføres följande (Bäcklund m.fl., Brottsbalken, 1 december 2021, Juno, kommentaren till 23 kap. 4 §, under rubriken Medgärningsmannaskap):

Flera personer som tillsammans begått ett brott kan dömas i s.k. medgärningsmannaskap för detta brott. De har då handlat ”tillsammans och i samförstånd” eller ”gemensamt och i samråd”. Det ordinära medgärningsmannaskapet kännetecknas av att det inte finns någon person, som på egen hand uppfyller brottsrekvisiten som gärningsman, utan att flera personer har hjälpts åt med att utföra brottet. De straffas då var och en som medgärningsman. [– – –] Det behöver inte styrkas vems eller vilkas av de deltagandes handlande som orsakat effekten.

En förutsättning för att man ska kunna döma flera personer i medgärningsmannaskap är naturligtvis att det för varje individ kan styrkas att han faktiskt deltagit i brottets utförande eller genom främjande är att anse som medgärningsman. Råder osäkerhet om vad som hänt och vem som gjort vad, får man välja det för varje tilltalad mest gynnsamma alternativet. Kan man om var och en av dem säga att vederbörande antingen deltog i utförandet av brottet eller åtminstone främjade gärningen, kan båda på sin höjd styrkas ha främjat brottet, vilket medför ansvar för medhjälp eller s.k. utvidgat medgärningsmannaskap. Kan man om någon säga att man inte vet mer än att vederbörande antingen deltog i utförandet av brottet eller stod helt utanför, måste han frikännas. Det är förklaringen till den frikännande domen i det omdebatterade s.k. Lindomefallet, RH 1991:51. Målet handlade inte om medgärningsmannaskap, eftersom det inte kunde uteslutas att den ene av de båda männen hade utfört mordet helt överraskande för den andre och helt utan dennes hjälp.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade en motion om en översyn av bestämmelserna om medgärningsmannaskap under våren 2017. Utskottet ansåg att gällande bestämmelser var väl avvägda och var inte berett att ställa sig bakom yrkandet om en översyn av dessa. Motionen avstyrktes och riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2016/17:JuU16 s. 57 f, rskr. 2016/17:211).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller vad det tidigare anfört i frågan och avstyrker motion 2021/22:1357 (M).

Försvårande omständigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att införa kön och funktionsnedsättning som s.k. hatbrottsgrunder.

Jämför reservation 42 (C) och 43 (V).

Motionerna

I partimotionerna 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 71 och 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 samt i kommittémotion 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 71 begärs ett tillkännagivande om att införa kön som hatbrottsgrund. I partimotion 2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 25 vill motionärerna att både kön och funktionsnedsättning ska läggas till som hatbrottsgrunder.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

Enligt 29 kap. 2 § brottsbalken ska som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas

1. om den tilltalade avsett att brottet skulle få allvarigare följder än det faktiskt fått
2. om den tilltalade visat stor hänsynslöshet
3. om den tilltalade utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig
4. om den tilltalade utnyttjat sin ställning eller i övrigt missbrukat ett särskilt förtroende
5. om den tilltalade förmått någon annan att medverka till brottet genom tvång, svek eller missbruk av hans eller hennes ungdom, oförstånd eller beroendeställning
6. om brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering
7. om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller annan liknande omständighet

8. om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person
9. om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående innehaft ett uppdrag som förtroendevald i stat, kommun, region, Sametinget eller Europaparlamentet, eller
10. om ett motiv för brottet varit att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder.

I lagkommentaren till bestämmelsen anges att punkten 3, utnyttjande av skyddslös ställning, bl.a. tar sikte på brott som förövats mot handikappade och att ett rån har förövats mot en handikappad måste anses försvårande. Att man uppsåtligt utnyttjar att någon har en skyddslös ställning är en faktor som ofta bör tillmätas en betydande vikt. Punkten torde också kunna tillämpas även om angreppet inte direkt riktat sig mot målsäganden utan mot egendom som tillhör honom och som varit svår att skydda (Bäcklund m.fl., Brottsbalken, december 2021, Juno, kommentaren till 29 kap. 2 §).

I samband med att bestämmelsen om försvårande omständigheter senast ändrades anförde regeringen följande (prop. 2019/20:131 s. 34 f.):

Bestämmelsen om försvårande omständigheter utformades ursprungligen med utgångspunkt i tidigare praxis och avsikten med bestämmelsen var att den skulle omfatta de mest förekommande och betydelsefulla omständigheter som generellt sett åberopades som särskilt försvårande. Flera av punkterna är därför allmänt hållna och den allmänt hållna regleringen innebar inledningsvis att bestämmelsen skulle tillämpas restriktivt, något som senare frångicks. Det huvudsakliga skälet för de tillkommande punkterna 7 och 8 var att det ansågs befogat att tydligare markera dels att kränkningar av rasistiskt och liknande slag bör ägnas särskild uppmärksamhet, dels att tydliggöra och markera att brott mot närstående barn ofta bör tillmätas ett högre straffvärde. Punkt 7 utvidgades den 1 juli 2018 till att även avse transpersoner (prop. 2017/18:59 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner). I samband med införandet av punkten 9 konstaterades att de förtroendevaldas utsatthet för brott ökat. Att utsätta en förtroendevald för brott på grund av förtroendeuppdraget ansågs inte bara vara ett angrepp mot den förtroendevalde som person utan även mot det demokratiska systemet.

Pågående arbete

Den 25 februari 2022 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a. överväga en ny straffskärpningsgrund för brott med hatbrottsmotiv mot kvinnor (dir. 2022:7). Uppdraget ska redovisas senast den 24 augusti 2023.

Tidigare riksdagsbehandling

I motionsbetänkande 2019/20:JuU26 behandlades en motion om att bestämmelsen om försvårande omständigheter vid bedömandet av ett brotts straffvärde borde användas i större utsträckning än i dag. Utskottet ansåg att den befintliga utformningen av 29 kap. 2 § brottsbalken var väl avvägd och

avstyrkte motionen (s. 90 f.). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en särskild utredare nyligen har fått i uppdrag att överväga en ny straffskärpningsgrund för brott med hatbrottsmotiv mot kvinnor. Mot denna bakgrund saknas det anledning för riksdagen att göra några sådana tillkännagivanden som efterfrågas i motionerna 2021/22:3666 (C) yrkande 71, 2021/22:2599 (V) yrkande 12 och 2021/22:3514 (C) yrkande 71, vilka avstyrks. Även motion 2021/22:3509 (C) yrkande 25 avstyrks.

Förmildrande omständigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av de förmildrande omständigheterna i 29 kap. 3 § brottsbalken och de s.k. billighetsskälerna i 29 kap. 5 § brottsbalken.

Jämför reservation 44 (M, SD, KD), 45 (V) och 46 (M, SD, KD).

Motionerna

I partimotion 2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 58 begärs en generell översyn av de förmildrande omständigheterna i 29 kap. 3 § brottsbalken och de s.k. billighetsskälerna i 29 kap. 5 § brottsbalken med inriktningen att flera av dem inte längre ska leda till lindrigare straff. En liknande begäran framställs i kommittémotion 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7.

Även i kommittémotion 2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5 begärs en översyn av bestämmelserna i 29 kap. 5 § då den nuvarande ordningen leder till en alltför restriktiv tillämpning i straffmätningen. En liknande begäran framställs i kommittémotion 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1.

I partimotion 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6 om att regeringen bör tillsätta en utredning av 29 kap. 3 § 1 brottsbalken om uppenbart kränkande beteende i syfte att klargöra att otrohet inte får beaktas som förmildrande omständighet vid domstolens bedömning av straffvärdet.

I kommittémotion 2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 15 vill motionärerna att regeringen ska ta ställning till om det bör införas en möjlighet för åklagaren att återkomma med yrkande om en ny påföljd när utvisning har beaktats vid bestämmande av påföljd men utvisningsbeslutet inte har kunnat verkställas.

Bakgrund

Gällande rätt

I 29 kap. brottsbalken finns bestämmelser om de omständigheter som rätten ska beakta vid bedömningen av vilket straff som ska utdömas för en viss gärning. I kapitlets tredje paragraf anges att rätten som förmildrande omständigheter särskilt ska beakta

1. om brottet föranletts av någon annans uppenbart kränkande beteende
2. om den tilltalade till följd av en allvarlig psykisk störning haft nedsatt förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt eller annars till följd av en psykisk störning, sinnesrörelse eller av någon annan orsak haft nedsatt förmåga att kontrollera sitt handlande
3. om den tilltalades handlande stått i samband med hans eller hennes bristande utveckling, erfarenhet eller omdömesförmåga
4. om brottet föranletts av stark mänsklig medkänsla eller
5. om gärningen, utan att vara fri från ansvar, är sådan som avses i 24 kap (som handlar om ansvarsfrihet på grund av bl.a. nöd och nödvärn).

Om det är påkallat med hänsyn till brottets straffvärde, får dömas till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet.

Vad gäller den första punkten anges tar den sikte på vad som brukar kallas provokation, alltså situationer då någon retas eller hetsas till att begå brott. Tidigare begränsades punktens tillämplighet till brott som föranletts av någon annans grovt kränkande beteende. Avsikten med formuleringen var att markera att punkten skulle tillämpas med stor försiktighet. År 2010 byttes ordet grovt ut mot uppenbart. Enligt motiven (prop. 2009/10:147 s. 29) var skälet till ändringen att en provokation borde kunna beaktas även om den varit av mindre styrka än vad som förutsattes enligt den tidigare lagtexten.

I 29 kap. 5 § brottsbalken finns de s.k. billighetsskälen. Här anges att rätten vid straffmätningen, utöver brottets straffvärde, i skäligen omfattning ska beakta

1. om den tilltalade till följd av brottet drabbats av allvarlig kroppsskada
2. om den tilltalade till följd av hög ålder eller dålig hälsa skulle drabbas oskäligt hårt av ett straff utmätt efter brottets straffvärde
3. om en i förhållande till brottets art ovanligt lång tid förflutit sedan brottet begicks
4. om den tilltalade efter förmåga försökt förebygga, avhjälpa eller begränsa skadliga verkningar av brottet
5. om den tilltalade frivilligt angett sig eller lämnat uppgifter som är av väsentlig betydelse för utredningen av brottet
6. om den tilltalade förorsakas men till följd av att han eller hon på grund av brottet utvisas ur riket
7. om den tilltalade förorsakas men till följd av att han eller hon på grund av brottet blir eller kan antas bli avskedad eller uppsagd från anställning eller

drabbas av annat hinder eller synnerlig svårighet i yrkes- eller näringsutövning

8. om ett straff utmätt efter brottets straffvärde skulle framstå som oproportionerligt strängt med hänsyn till andra rättsliga sanktioner till följd av brottet eller
9. om någon annan omständighet påkallar att den tilltalade får ett lägre straff än brottets straffvärde motiverar.

Om det föreligger en omständighet som avses i första stycket, får rätten, om särskilda skäl påkallar det, döma till lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet. I 30 kap. 5 § brottsbalken anges att rätten vid val ska fästa särskilt avseende vid omständigheter som talar för en lindrigare påföljd än fängelse. Därvid ska rätten beakta sådana omständigheter som anges i 29 kap. 5 §.

När en fråga om utvisning på grund av brott prövas ska domstolen ta hänsyn till om utlännningen enligt 12 kap. inte kan sändas till ett visst land eller om det annars finns särskilda hinder mot att beslutet verkställs (8 a kap. 4 § utlänningslagen). Det innebär i stora drag att domstolen ska bedöma om en utvisning kommer att kunna verkställas i samband med att den dömda frigges och avstå från att besluta om utvisning om så inte är fallet.

Bestämmelsen ändrades senast 2015 då den nuvarande femte punkten infördes. Vissa justeringar och förtydliganden gjordes också. Utgångspunkten får dock anses vara att tidigare uttalanden och praxis alltså ger vägledning i frågan om när och i vilken utsträckning de omständigheter som anges i paragrafen ska påverka påföljdsbestämningen. I propositionen hänvisas till tidigare förarbetsuttalanden som innebär att regleringen ska tillämpas med försiktighet så att den inte medför risker för en oenhetlig praxis eller sociala orättvisor (prop. 2014/15:37).

Pågående arbete

Regeringen gav den 30 april 2020 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av regelverket om utvisning på grund av brott. I översynen ingick att ta ställning till om bestämmelsen om återreseförbud bör ändras samt om det bör införas en möjlighet till ny påföljdsbestämning när påföljden har lindrats på grund av utvisningsbeslutet men detta sedan inte har kunnat verkställas.

I juni 2021 överlämnade utredningen sitt betänkande Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk (SOU 2021:61). Utredningen har kartlagt förekomsten av fall där ett beslut om utvisning på grund av brott inte verkställts, men där påföljden lindrats till följd av utvisningsbeslutet under perioden 2015–2020. Enligt utredningen visar kartläggningen att behovet av en möjlighet för åklagaren att återkomma med yrkande om ny påföljd när utvisningen har beaktats i domen, men utvisningsbeslutet inte har kunnat verkställas, är begränsat. Utredningen finner vidare att det finns praktiska och principiella invändningar mot en möjlighet till ny påföljdsbestämning. Utredningen föreslår därmed inte en sådan möjlighet. I stället föreslås att bestämmelsen i 29 kap. 5 § första stycket 6 brottsbalken, om utvisningsmen,

tas bort. Utvisningen ska därmed inte heller inverka på påföljdsvalet. Det men som utvisningen innebär för den enskilde beaktas i stället när återreseförbudets längd bestäms. Utredningen föreslår därvid att återreseförbudet vid utvisning på grund av brott ska löpa från dagen för utresa.

En proposition är aviserad att lämnas under våren 2022.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om att reducera möjligheterna att beakta förmildrande omständigheter enligt 29 kap 5 §.

I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 130 f.) ansåg utskottet att gällande bestämmelser om förmildrande omständigheter var väl avvägda och det såg inte anledning att vidta några åtgärder när det gällde vilka omständigheter som kunde anses som förmildrande vid straffmätningen. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

I betänkande 2019/20:JuU26 behandlades liknande motioner tillsammans med motioner om att se över även 3 § (s. 92 f.). Utskottet anförde då att det vidhöll uppfattningen att brottsbalkens bestämmelser om förmildrande omständigheter var väl avvägda, innefattande reglerna i 29 kap. 3 §. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Även i betänkande 2020/21:JuU24 (s. 98) behandlades motioner med liknande innehåll. Utskottet vidhöll att brottsbalkens bestämmelser om förmildrande omständigheter i 29 kap. 3 § brottsbalken var väl avvägda. Vad gäller motionsyrkanden om en översyn av billighetsskäl i 29 kap. 5 § fann utskottet att det var påkallat med en översyn. Utskottet anförde vidare följande:

Det är inte rimligt att det som en förmildrande omständighet vid straffmätningen ska beaktas att en gärningsman riskerar att förlora jobbet på grund av brottet, att han eller hon skadat sig fysiskt till följd av detsamma eller att brottsoffret av någon anledning har dröjt med att anmäla brottet. Vidare leder den nuvarande ordningen enligt utskottet till en alltför restriktiv tillämpning i strid med lagstiftarens ambitioner. Utskottet anser därför att det finns skäl att göra en översyn av billighetsskäl med inriktningen att de nu nämnda omständigheterna ska utmönstras. En sådan översyn ska syfta till att bättre tillgodose kraven på förutsebarhet och likabehandling samt intresset av en rättvis reaktion på brott. Det som nu anförs bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Frågan bereds i Regeringskansliet (skr. 2021/22:75 s. 119).

Utskottet behandlade i samtidigt ett motionsyrkande om möjligheten till ny påföljd vid utebliven utvisning. Utskottet konstaterade att den nuvarande ordningen inte var tillfredsställande. Med hänvisning till den tillsatta utredningen avstyrktes dock motionen.

Riksdagen följde utskottets förslag i dessa frågor (rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Som framgått ovan så tillkännagav riksdagen för ett år sedan för regeringen att en översyn av de s.k. billighetsskäl i 29 kap. 5 § brottsbalken borde

genomföras. I avvaktan på beredningen av det tillkännagivandet anser utskottet inte att det nu är påkallat med ytterligare ett tillkännagivande i frågan. Utskottet vidhåller därtill sin uppfattning att det inte finns skäl för riksdagen att ta initiativ till en översyn av bestämmelserna i 29 kap. 3 § och sammantaget avstyrks motionerna 2021/22:2527 (SD) yrkandena 6 och 7, 2021/22:2599 (V) yrkande 6, 2021/22:3786 (M) yrkande 5 samt 2021/22:4031 (M) yrkande 58.

Vad gäller möjlighet till ny påföljd vid utebliven utvisning har utskottet tidigare konstaterat att den nuvarande ordningen inte är tillfredsställande. Utskottet välkomnar därför det förslag som lämnas i den ovan redovisade utredningen, som syftar till att komma till rätta med detta. Med hänvisning till beredningen av det förslaget, som enligt utskottet inte bör föregripas, avstyrker utskottet motion 2021/22:3786 (M) yrkande 15.

Straffmätning vid flerfaldig brottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservation 47 (V).

Motionerna

I partimotion 2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15 begärs att mängdrabatten i sin nuvarande form ska avskaffas. Liknande yrkanden begärs i kommittémotionerna 2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3, 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4, 2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 1 och 2, 2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3, 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 69 samt i motionerna 2021/22:1392 av Larry Söder (KD), 2021/22:2248 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 2, 2021/22:2900 av Arin Karapet (M), 2021/22:2996 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3 och 2021/22:3709 av Fredrik Schulte (M) yrkande 3.

I motionerna 2021/22:575 av Jan Ericson (M) och 2021/22:951 av Mattias Ottosson m.fl. (S) vill motionärerna se avskaffad mängdrabatt vid upprepade återfall i brottslighet.

Bakgrund

Gällande rätt

När någon döms för flera brott, ska rätten som huvudregel döma till en gemensam påföljd för brotten (30 kap. 3 § första stycket brottsbalken). När en tilltalad har begått flera brott framgår av 29 kap. 1 § att domstolen ska göra en

bedömning av den samlade brottslighetens straffvärde, dvs. bestämma ett straffvärde för samtliga begångna brott. Domstolen ska sedan enligt huvudregeln i 30 kap. 3 § döma till en gemensam påföljd för brotten. Utgångspunkten när någon vid ett tillfälle döms för flera brott är att den s.k. asperationsprincipen ska tillämpas (se bl.a. NJA 2008 s. 359). Principen innebär att straffvärdebedömningen vid flerfaldig brottslighet utgår från det allvarligaste av de brott som föreligger till bedömning. Till straffvärdet för detta brott läggs därefter en efter hand minskande del av straffvärdet för vart och ett av de övriga brotten i ordning efter brottens allvar. Detta innebär i praktiken att det straff som döms ut vid flerfaldig brottslighet är väsentligt lägre än vad som skulle bli följden av en sammanläggning av straffvärdet för varje enskilt brott. En allmän kontroll görs slutligen så att det straffvärde som beräknats inte framstår som oproportionerligt i förhållande till den brottslighet som är aktuell.

Pågående arbete

Regeringen tillsatte i juli 2021 en särskild utredare som ska överväga och föreslå förändringar av strafflagstiftningen som ger uttryck för en skärpt syn på flerfaldig brottslighet (dir. 2021:56). Inom ramen för uppdraget ska utredaren överväga olika modeller för hur en sådan förändring kan åstadkommas. Utredaren ska även överväga vilken inverkan ett samband mellan brotten bör ges vid straffvärdebedömningen. Utredaren ska lämna fullständiga författningsförslag. Uppdraget ska redovisas senast den 20 januari 2023.

I januari 2022 utvidgades uppdraget genom att utredaren även ska se över regelverket för förundersökningsbegränsning, åtalsunderlåtelse och direktavskrivning (dir. 2022:1).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen, utöver vad som redogjorts för i föregående avsnitt. I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 126 f.) anförde utskottet att det fanns ett klart behov att tydligare markera mot upprepad brottslighet. Återfall utgjorde i sig en faktor som kraftigt ökade gärningsmannens ansvar för det han eller hon har gjort. Straffet för den som döms för flera brott i en och samma rättegång borde enligt utskottet därför skäppas betydligt genom att ersätta de befintliga reglerna om mängdrabatt med ett nytt system där de tre grävsta brotten ska tillmätas hela straffvärdet innan den s.k. asperationsprincipen tillämpas. Detta föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkännage för regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181). Med hänvisning till detta tillkännagivande avstyrkte utskottet under våren 2020 liknande motionsyrkanden i betänkande 2019/20:JuU26. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2019/20:258).

Även i förra årets motionsbetänkande om straffrättsliga frågor behandlades liknande motioner. Utskottet anförde följande:

Utskottet har sedan tidigare pekat på behovet av att från lagstiftarens sida tydligare markera mot upprepad brottslighet och riksdagen har vid flera tillfällen tillkännagett för regeringen att straffet för den som döms för flera brott i en och samma rättegång bör skärpas betydligt. I det senaste tillkännagivandet från våren 2019 fastställde riksdagen utskottets förslag om att dagens form av mängdrabatt ska ersättas med ett nytt system där de tre grävsta brotten ska tillmätas hela straffvärdet innan den s.k. asperationsprincipen tillämpas. Några åtgärder för att tillmötesgå detta tillkännagivandet har, såvitt känt, inte vidtagits. Utskottet finner mot den bakgrunden anledning att åter föreslå ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett förslag om att dagens form av mängdrabatt ska ersättas med ett nytt system där betydligt större hänsyn tas till de enskilda brotten straffvärde t.ex. genom att de tre grävsta brotten tillmäts hela straffvärdet innan den s.k. asperationsprincipen tillämpas. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.

De aktuella motionerna tillstyrktes och riksdagen följde utskottets förslag (2020/21:JuU24 s. 103, rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har flera gånger framhållit behovet att från lagstiftarens sida tydligare markera mot upprepad brottslighet, och riksdagen har vid flera tillfällen tillkännagett för regeringen att straffet för den som döms för flera brott i en och samma rättegång bör skärpas betydligt.

Det är därför välkommet att en utredning till slut har tillsats i frågan. Då det är angeläget att detta arbete verkligen leder till att dagens form av mängdrabatt ska ersättas med ett nytt system där betydligt större hänsyn tas till de enskilda brotten straffvärde, föreslår utskottet att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2021/22:1392 (KD), 2021/22:2248 (M) yrkande 2, 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4, 2021/22:2900 (M), 2021/22:2996 (SD) yrkande 3, 2021/22:3579 (C) yrkandena 1 och 2, 2021/22:3709 (M) yrkande 3, 2021/22:3786 (M) yrkande 3, 2021/22:3974 (L) yrkande 69, 2021/22:4031 (M) yrkande 15 och 2021/22:4189 (KD) yrkandena 2 och 3 samt tillstyrker delvis motionerna 2021/22:575 (M) och 2021/22:951 (S).

Återfall i brott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att återfall i brott ska bedömas strängare än i dag.

Jämför reservation 48 (M, KD, L) och 49 (SD).

Motionerna

I partimotion 2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 57 begärs ett tillkännagivande om att presumtionen för fängelse ska stärkas. I samma motion yrkande 59 begärs att även regeln om straffskärpning vid återfall ska skräpas. Motsvarande begäran framställs i kommittémotion 2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4. Ett liknande yrkande framställs i kommittémotion 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 70 och motion 2021/22:421 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

I 2021/22:2527 av Adam Martinen m.fl. (SD) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att principen ”tredje gången gillt” ska införas för vissa brottstyper, framför allt brott enligt 3, 4, 6 och 8 kap. brottsbalken, där gärningsmannen döms till ett högre straff vid tredje domen. I motion 2021/22:3710 av Borianan Åberg (M) begärs att det tredje våldsbrottet ska rendera maxstraff.

I motion 2021/22:3709 av Fredrik Schulte (M) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att den som avtjänat ett straff för allvarlig brottslighet och därefter ånyo döms för allvarlig brottslighet där det samtidigt kan troliggöras att vederbörande har en kriminell livsstil automatiskt ska tilldömas maxstraff.

Bakgrund

Gällande rätt

I 26 kap. 3 § brottsbalken anges de yttre ramarna för längden av fängelsestraff vid återfall. Bestämmelsen anger förutsättningarna för att gå utöver straffskalan för brottet eller den samlade brottsligheten.

Vid påföljdsvalet har återfall i brott betydelse som en av tre omständigheter som får beaktas för att välja fängelse som påföljd. Som skäl för fängelse får rätten enligt 30 kap. 4 § brottsbalken, utöver brottets straffvärde och art, beakta att den tilltalade tidigare har gjort sig skyldig till brott. Om den som villkorligt frigetts från fängelse döms för ett nytt brott som är begånget under prøvotiden gäller enligt 34 kap. 5 § brottsbalken en presumtion för att den villkorligt medgivna friheten ska förklaras förverkad. Som särskilda skäl mot att förverka den villkorligt medgivna friheten får rätten beakta om den nya brottsligheten i förhållande till den tidigare är av lindrig beskaffenhet, om lång tid har förflutit mellan brotten eller om ett förverkande annars skulle framstå som oskäligt.

Om återfallet inte beaktats genom påföljdsvalet eller i tillräcklig utsträckning genom förverkande av villkorligt medgiven frihet ska domstolen enligt 29 kap. 4 § brottsbalken vid straffmätningen, utöver brottets straffvärde, i skärpande riktning ta hänsyn till om den tilltalade tidigare gjort sig skyldig till brott. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas vilken omfattning den tidigare brottsligheten haft, vilken tid som förflutit mellan brotten och om den tidigare och den nya brottsligheten är likartade eller brottsligheten i båda fallen är särskilt allvarlig.

I 34 kap. brottsbalken finns bestämmelser om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom. Bestämmelserna anger hur domstolen ska bestämma påföljd när en tilltalad döms för ytterligare brott som begåtts innan en tidigare påföljd helt har verkställts eller upphört. Domstolen ska i en sådan situation som huvudregel bestämma en ny påföljd för den tillkommande brottsligheten. Bestämmelserna innebär att det görs en principiell skillnad mellan brott begångna före en tidigare dom (nyupptäckt brottslighet) och brott begångna efter en tidigare dom men innan påföljden helt har verkställts eller upphört (ny brottslighet), att gemensam straffmätning endast ska tillämpas vid nyupptäckt brottslighet och att ny brottslighet konsekvent ska behandlas som återfall. Reglerna trädde i kraft den 1 juli 2016 (prop. 2015/16:151, bet. 2015/16:JuU30, rskr. 2015/16:241).

Pågående arbete

Genom överlämnandet av propositionen som redogörs för ovan ansåg regeringen att ett tidigare tillkännagivande (bet. 2014/15:JuU14 s. 62 f., rskr. 2014/15:138) om att den skulle återkomma med förslag om ett skärpt regelverk för flerfaldig brottslighet var slutbehandlat. Utskottet ansåg att de föreslagna ändringarna och bedömningarna i propositionen inte var sådana att de motsvarade vad som efterfrågades i tillkännagivandet och att tillkännagivandet därmed inte var slutbehandlat. Riksdagen delade denna bedömning (bet. 2016/17:KU21, rskr. 2016/17:296). Tillkännagivandet står därför åter som öppet. I regeringens skrivelse 2020/21:75 anförs att frågan bereds inom Regeringskansliet.

Den 11 juni 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att överväga och lämna förslag till ändringar i lagstiftningen mot brott i kriminella nätverk. I augusti 2021 överlämnade utredningen sitt betänkande Skärpta straff för brott i kriminella nätverk (SOU 2021:68). I betänkandet föreslås bl.a. att förutsättningarna för återfallsskärpning ska utvidgas. Om den tilltalade vid upprepade tillfällen har dömts för brott, eller om brottet utgör återfall i särskilt allvarlig brottslighet, ska återfallsskärpning som huvudregel ske oberoende av om villkorligt medgiven frihet från ett tidigare straff förklaras förverkad eller inte. Utgångspunkten är alltså att straffet alltid ska bli strängare i dessa situationer. Hänsyn ska dock tas till den tid som har förflutit mellan brotten, så att återfallet beaktas i större utsträckning om det har ägt rum kort tid efter

det senaste brottet, samt till om den tidigare och den nya brottsligheten är likartade.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om straffskärpning för återfallsförbrytare och avskaffad mängdrabatt vid återfall i brottslighet har behandlats vid ett flertal tillfällen. I betänkande 2018/19:JuU11 (s. 132 f.) konstaterade utskottet att lagstiftningen om gemensam straffmätning till viss del hade skärpts genom de lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2016 och att man såg positivt på att det inom Regeringskansliet pågick ett arbete med anledning av riksdagens tidigare tillkännagivande om straffvärdebestämning vid flerfaldig brottslighet (bet. 2014/15:JuU14 s. 62 f., rskr. 2014/15:138). Enligt utskottet var det angeläget att regeringen prioriterade en översyn av regleringen men att beredningen av frågan inte borde föregripas, varför utskottet saknade anledning att ta några ytterligare initiativ i frågan. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2018/19:181).

Även i betänkande 2019/20:JuU26 (s. 94 f.) och senast i betänkande 2020/21:JuU24 (s. 106) avstyrktes denna typ av motionsyrkanden, vilket riksdagen ställde sig bakom (rskr. 2019/20:258 och 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar det förslag som lämnas i den utredning som redogörs för ovan med innebörden att förutsättningarna för återfallsskärpning ska utvidgas. Beredningen av utredningen bör dock inte föregripas och utskottet finner därför inte anledning för riksdagen att nu ta något initiativ med anledning av motionerna om skärpt straff vid återfall i brott. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2021/22:421 (M), 2021/22:2527 (SD) yrkande 8, 2021/22:3709 (M) yrkande 7, 2021/22:3710 (M), 2021/22:3786 (M) yrkande 4, 2021/22:3974 (L) yrkande 70 samt 2021/22:4031 (M) yrkandena 57 och 59.

Påföljder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om förvaring och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skyddstillsyn med elektronisk övervakning och rättspsykiatrisk vård.

Jämför reservation 50 (M), 51 (S, C, V, MP) och 52 (M).

Motionerna

Skyddstillsyn med elektronisk övervakning

I kommittémotion 2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 27 begärs ett införande av skyddstillsyn med elektronisk övervakning.

Förvaring

I partimotion 2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18, i kommittémotionerna 2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 23 och 2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 12 samt i motionerna 2021/22:1968 av Lars Jilmstad (M) och 2021/22:3451 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M) yrkande 5 begärs att förvaringsstraff för samhällsfarliga brottslingar ska införas. Även i kommittémotion 2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 73 vill motionärerna se frågan om samhällsskydd vid farlighetsbedömning av personer som begått mord eller andra mycket grova våldsbrott utredas. Motionärerna anser vidare att det i samband med en sådan utredning även bör göras en översyn av påföljdssystemet för personer som begår brott under inflytande av psykisk störning.

Rättspsykiatrisk vård m.m.

I kommittémotion 2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 15 begärs att rymningar från rättspsykiatrisk vård ska kriminaliseras.

I motion 2021/22:1474 av Pia Steensland (KD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att rättssäkerheten ska stärkas för personer med intellektuell funktionsnedsättning som begår brott. I yrkande 2 begär motionären att det ska återinföras ett krav på tillräknelighet i strafflagstiftningen.

Bakgrund

Gällande rätt

Elektronisk övervakning

För den som döms till fängelse i högst sex månader finns en möjlighet att ansöka om att verkställa fängelsestraffet utanför anstalt, enligt lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll. Verkställigheten sker i form av intensivövervakning i förening med ett förbud för den dömda att vistas utanför bostaden annat än på särskilt angivna tider och för bestämda ändamål såsom förvärvsarbete, utbildning, vård, nödvändiga inköp och liknande. Efterlevnaden av förbudet ska kontrolleras med elektroniska hjälpmedel (s.k. fotboja).

Enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud kan i vissa fall även den som åläggs ett kontaktförbud övervakas elektroniskt med hjälp av fotboja.

Förutsättningarna att skjuta upp villkorlig frigivning

Den centrala bestämmelsen om villkorlig frigivning finns i 26 kap. 6 § brottsbalken. Enligt den gäller som huvudregel att villkorlig frigivning ska ske när den dömda har avtjänat två tredjedelar av ett tidsbestämt fängelsestraff, dock minst en månad. Villkorlig frigivning kan dock enligt 26 kap. 6 a § skjutas upp vid misskötsamhet.

Från och med den 1 maj 2021 är det tillräckligt att det finns särskilda skäl, i stället för synnerliga skäl, mot villkorlig frigivning för att den ska skjutas upp. Villkorlig frigivning kan skjutas upp med högst 180 dagar åt gången. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl mot villkorlig frigivning ska det särskilt beaktas om den dömda på ett allvarligt sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten. (prop. 2020/21:18, bet. 2020/21:JuU8, rskr. 2020/21:166).

Rättspsykiatrisk vård m.m.

I 30 kap. 6 § brottsbalken anges att den som har begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning i första hand ska dömas till en annan påföljd än fängelse. Rätten får döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. Vid bedömningen av om det finns sådana skäl ska rätten beakta

1. om brottet har ett högt straffvärde,
2. om den tilltalade saknar eller har ett begränsat behov av psykiatrisk vård,
3. om den tilltalade i anslutning till brottet själv har vållat sitt tillstånd genom rus eller på något annat liknande sätt, samt
4. omständigheterna i övrigt.

Rätten får inte döma till fängelse, om den tilltalade till följd av den allvarliga psykiska störningen har saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt. Detta gäller dock inte om den tilltalade har vållat sin bristande förmåga på det sätt som anges i första stycket.

Om rätten finner att någon påföljd inte bör dömas ut, ska den tilltalade vara fri från påföljd.

I svaret på skriftlig fråga 2020/21:1234 om rymningar från rättspsykiatrisk vård angav socialministern bl.a. följande:

Det är avgörande för förtroendet för rättssamhället att påföljder verkställs på ett säkert sätt. Detta gäller all verkställighet, inte bara inom ramen för den rättspsykiatriska vården. Säkerheten får inte äventyras, samtidigt som de dömdas rättigheter behöver tillgodoses. Det är givetvis inte acceptabelt att personer som vårdas inom rättspsykiatri begår våldsdåd. Detta är lyckligtvis mycket ovanligt.

Det är de rättspsykiatriska klinikerna själva, genom chefsöverläkaren, som fattar beslut om patientens möjligheter att vistas utanför sjukvårdsinrättningens område. I fall likt detta, när den rättspsykiatriska vården är förknippad med särskild utskrivningsprövning, ska beslutet även underställas Förvaltningsrätten. Min bedömning är att det redan i dag finns rigorösa rutiner för hur detta ska hanteras. Den sjukdomshistorik och det våldskapital som patienterna vid dessa kliniker uppvisar innebär dock att de rättspsykiatriska enheterna kontinuerligt behöver arbeta målmedvetet med det säkerhetshöjande arbetet på flera fronter. Detta inbegriper rutiner och riskbedömningar vid vistelser utanför vårdinrättningens område eller permissionsgång.

I svaret på ytterligare en skriftlig fråga 2020/21:2170 på området angav socialministern bl.a. följande:

Det är naturligtvis mycket allvarligt när rymningar från anstalter och andra institutioner för slutenvård sker. Detta i synnerhet när det finns risk för eller förekommer att personer som avviker begår nya brott.

— — —
Jag ser mycket allvarligt på att rymningar förekommer men anser samtidigt att gällande regelverk ger tillräckliga möjligheter att reagera kraftfullt. Säkerhetsplaneringen i samband med permissioner och andra vistelser utanför institutionen är en fråga för de regioner som ansvarar för verksamheten och jag ser positivt på att regionerna nu ser över säkerheten inom rättspsykiatri.

Tidigare riksdagsbehandling

Förvaring

I förra årets motionsbetänkande om straffrättsliga frågor behandlades motioner om förvaring. Utskottet anförde följande:

Vad [...] gäller motionsyrkanden om förvaring är utskottets utgångspunkt att samhället har ett ansvar att skydda dess invånare från att utsättas för allvarliga brott, i synnerhet i de fall som en sådan brottslighet kan förutses. Enligt utskottet finns det därmed anledning att låta utreda möjligheten att göra en farlighetsbedömning av personer som dömts för allvarlig brottslighet innan de frigges, liknande den ordning som enligt uppgift finns i Norge. Utredningen bör överväga om det finns anledning att införa en möjlighet för lämplig instans att kunna besluta att en person ska kvarbli i förvar om personen bedöms kunna komma att återfalla i sådan allvarlig

brottslighet som kan utgöra en fara för andras liv eller hälsa om han eller hon frigges. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Utskottet tillstyrkte motionerna, men ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet reserverade sig mot förslaget och ansåg att det inte borde göras något tillkännagivande i denna fråga. Riksdagen biföll reservationen (bet. 2020/21:JuU24 s. 108 f., rskr. 2020/21:344).

Utskottets ställningstagande

Skyddstillsyn med elektronisk övervakning

Utskottet finner att det inte finns skäl att ta något initiativ med anledning av motion 2021/22:3779 (M) yrkande 27 om skyddstillsyn med elektronisk övervakning. Motionen avstyrks.

Förvaring

Utskottet vidhåller sin bedömning att samhället har ett ansvar att skydda dess invånare från att utsättas för allvarliga brott, i synnerhet i de fall som en sådan brottslighet kan förutses. Utskottet anser därför att riksdagen bör tillkänna för regeringen att den ska låta utreda möjligheten att göra en farlighetsbedömning av personer som dömts för allvarlig brottslighet innan de frigges. Därmed tillstyrks motionerna 2021/22:1968 (M), 2021/22:2527 (SD) yrkande 12, 2021/22:3451 (M) yrkande 5, 2021/22:3779 (M) yrkande 23 och 2021/22:4031 (M) yrkande 18. Motion 2021/22:3974 (L) yrkande 73 tillstyrks delvis.

Rättspsykiatrisk vård m.m.

Utskottet konstaterar att säkerheten vid de rättspsykiatriska anstalterna måste vara hög och att varje rymning är ett misslyckande som måste tas på största allvar. Utskottet noterar därvid att det finns ett regelverk för detta och att det i stor utsträckning är respektive regions ansvar att se till att regelverket följs. Enligt utskottet finns det inte anledning att ta något initiativ med anledning av motion 2021/22:3779 yrkande 15. Motionen avstyrks. Vidare finner utskottet att brottsbalkens bestämmelser om den som begår brott under allvarlig psykisk störning är väl avvägda och att motion 2021/22:1474 (KD) yrkandena 1 och 2 bör avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ca 100 motionsyrkanden med olika förslag som har behandlats och avslagits tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 2 (M), 3 (SD), 4 (C), 5 (V), 6 (KD) och 7 (L).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se bilaga 2. Motionsyrkandena behandlades i betänkandena 2018/19:JuU11, 2019/20:JuU8, 2019/20:JuU22, 2019/20:JuU26, 2020/21:JuU23, 2020/21:JuU24 och 2020/21:JuU35. Riksdagen avslag yrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet avstyrker de nu aktuella motionerna med hänvisning till detta.

Reservationer

1. Svensk straffrättslig domsrätt, punkt 1 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3509 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 40.

Ställningstagande

Jag anser att Sverige i större omfattning än i dag ska använda sig av principen om universell jurisdiktion för att utreda, åtala och döma personer för krigsbrott, brott mot mänskliga rättigheter och brott mot mänskligheten. Med vårt goda internationella anseende och kunniga rättsväsende har Sverige goda förutsättningar att via universell jurisdiktion se till att denna typ av brott uppmärksammas och att brottsoffren får upprättelse. Det bör därför göras en översyn av den befintliga svenska lagstiftningen om universell jurisdiktion för att avgöra om den är ändamålsenlig.

2. Illegala vägspärrar, punkt 2 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 38,
2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 70 och
2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 47.

Ställningstagande

Som utskottet anförde förra året är det viktigt att den typ av illegala vägspärrar som motionärerna beskriver kan beivras på ett tydligt och effektivt sätt. Med hänsyn till att riksdagen då tillkännagav för regeringen att den borde utreda ett

särskilt straffansvar för illegala vägspärrar finns det dock enligt vår mening inte nu anledning till ytterligare ett tillkännagivande i frågan.

3. Omvandlingsterapi, punkt 3 (C, L)

av Johan Hedin (C) och Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2361 av Robert Hannah och Arman Teimouri (båda L) yrkande 1 och 2021/22:3340 av Sultan Kayhan m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Omvandlingsterapi handlar om att omvandla personer som identifierar sig som homo- eller bisexuella personer till heterosexuella. Även transpersoner kan utsättas för liknande psykologiskt våld i syfte att få dem att identifiera sig med rätt könsidentitet eller könsuttryck. Att införa ett lagbrott mot omvandlingsterapi hade räddat många fall där den utsatta anmält händelsen om olaga tvång, men där det inte lett till en fällande dom, då det är ett brott som är svårt att bevisa i dessa situationer. Vi vill därför se ett särskilt lagrum som tar sikte på omvandlingsterapi.

4. Fridskränkningssbrott m.m., punkt 4 (SD)

av Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Pontus Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 10 i denna del och

avslår motion

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 22.

Ställningstagande

Fridskränkingsbrott innefattar upprepade och systematiska brottsliga kränkningar mot närståendes liv, hälsa, frihet och sexuella integritet. Den sneda könsfördelningen visar att kvinnor oftast är offer vid att dessa brott. Även brottens natur vittnar om detta. Att motverka dessa brott är därför en viktig del i arbetet med att motverka kvinnovåld och i att öka kvinnors trygghet. Vi vill att straffen för dessa brott ska skärpas till den grad att de både upplevs som en rättvis upprättelse och verkligen skyddar samhället från redan debuterade gärningsmän.

5. Fridskränkingsbrott m.m., punkt 4 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 22 och
avslår motion

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 10 i denna del.

Ställningstagande

När en gärningsman döms för återfall gällande våld i nära relation anser jag att det bör finnas en möjlighet att utfärda en s.k. restriktionsdom, som t.ex. skulle kunna innehålla krav på elektronisk övervakning eller vistelseförbud. Det är enligt min mening därför viktigt att regeringen, t.ex. i den översyn av lagen om kontaktförbud som riksdagen riktat ett tillkännagivande om, vidtar åtgärder för att tillgodose detta.

6. Barnfridsbrott, punkt 5 (M, KD)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Ingemar Kihlström (KD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 16.

Ställningstagande

Då minimistraflet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning har höjts till ett års fängelse menar vi att även minimistraflet för barnfridsbrott ska höjas till samma nivå. Vidare bör maximistraflet höjas till tio års fängelse. Som anförts ovan har riksdagen tidigare riktat ett tillkännagivande till regeringen om att skärpa straffskalan för barnfridsbrott. Det är enligt vår mening viktigt att detta arbete leder fram till en sådan skärpning som vi här efterfrågar.

7. Hämndporr, punkt 6 (M)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Antalet anmälningar om olaga integritetsintrång, s.k. hämndporr, ökade mellan åren 2018 och 2020. Vi anser att det finns skäl att se över straffskalorna för hämndporr i skärpande riktning så att straffet motsvarar brottets allvar.

8. Förtal m.m., punkt 8 (M)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M) yrkande 23 och avslår motionerna

2021/22:552 av Edward Riedl och Josefin Malmqvist (båda M),

2021/22:1093 av Jan Ericson (M),

2021/22:2412 av Hans Rothenberg (M),

2021/22:2443 av Ida Drougge (M),
2021/22:3045 av Boriana Åberg (M) och
2021/22:3935 av Markus Wiechel m.fl. (SD).

Ställningstagande

När det gäller ärekränkingsbrotten är huvudregeln är att den som anser sig ha blivit utsatt för brott måste driva fallet själv som enskilt åtal, och det är sällsynt att det sker. Hindren handlar om bristande kunskap och resurser samt risken för rättegångskostnader. Detta är särskilt ovälkommet i den digitala tidsåldern där fler utsätts för förtal. Vi anser att den enskildes möjligheter att få sådana fall prövade bör stärkas. En väg är att se över hindren för enskilda att själva driva sina fall, exempelvis genom att dagens regler ändras så att den enskilde i framtiden aldrig ska behöva stå för mer än sina egna rättegångskostnader även om man förlorar, om man haft skäl att driva sitt fall.

9. Skärpta straff för sexualbrott m.m., punkt 9 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 46 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 90 och

bifaller delvis motionerna

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 25 och

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 10 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att varje människa har en ovillkorlig rätt att själv bestämma över sin sexualitet och sitt sexuella umgänge, och att sex alltid ska bygga på frivillighet. Sexualbrotten är till sin natur särskilt integritetskränkande. Det är viktigt att straffsätserna för sexualbrott speglar detta på ett rättvisande sätt. Den utredning som tillsattes för att se över straffen för sexualbrott i skärpande riktning har nu återkommit med sitt betänkande. Vi emotser därmed att regeringen skyndsamt lägger fram förslag om skärpta straff för sexualbrott.

10. Sexualbrott mot barn, punkt 12 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 19 och 30,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 50 och

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 93,

bifaller delvis motion

2021/22:3489 av Marléne Lund Kopparklint (M) och

avslår motionerna

2021/22:2047 av Marléne Lund Kopparklint och Ulrika Karlsson (båda M),

2021/22:3129 av Ann-Sofie Alm och Ann-Sofie Lifvnhage (båda M) yrkande 1 och

2021/22:3634 av Ulrika Karlsson och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Jag välkomnar förslagen i 2020 års sexualbrottsutredning som innebär strängare straff för sexualbrott mot barn. Jag anser dock att man bör gå längre och göra en generell höjning av straffen för sexualbrott mot barn, och i inget fall ska något av dessa brott leda till endast böter.

Jag vill också se ett avskaffat krav på att ett barn ska ha medverkat för att kunna döma till ansvar för utnyttjande av barn för sexuell posering. Det är välkommet att utredningen lämnar ett sådant förslag, och det är viktigt att detta också leder till ett lagförslag.

11. Köp av sexuell handling av barn mellan 15 och 17 år, punkt 14 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Enligt utredningen Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar har möjligheterna för vuxna att komma i kontakt med barn i syfte att utnyttja dem för prostitution ökat som en följd av digitaliseringen. Jag anser därför att det straffrättsliga skyddet för barn mellan 15 och 17 år som utsatts för brottet utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling behöver stärkas.

12. Rubricering på köp av sexuell handling av barn, punkt 15 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att en vuxen inte kan köpa sexuella handlingar av ett barn, utan när detta sker är det en form av våldtäkt. Detta bör återspeglas i brottsrubriceringen, som jag därför menar bör ses över.

13. Koppleri, punkt 17 (C, L)

av Johan Hedin (C) och Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 52 och
2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 95.

Ställningstagande

Enligt uppgift är den belgiska kopplerilagstiftningen mer långtgående än den svenska och innebär att även den som försöker locka in personer i prostitution gör sig skyldig till koppleri. Den belgiska lagen förbjuder därmed även uppmuntran till prostitution. Svensk kopplerilagstiftning kräver att det sker ett

faktiskt främjande eller utnyttjande i ett specifikt fall för att kunna döma för koppleri. En mer allmän uppmaning som inte riktar sig till en specifik person faller därmed utanför det straffbara området. Jag vill se en översyn av detta för att i fler fall kunna utdöma straff för koppleri.

14. Sexualbrott på internet, punkt 18 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 31 och
avslår motion
2021/22:2904 av Ann-Sofie Alm (M).

Ställningstagande

Jag anser att den som, utan att delta vid själva inspelningstillfället, förmår någon att spela in en film med sexuellt innehåll och skicka filmen, givetvis också ska kunna dömas för det sexuella övergreppet på samma sätt som om gärningspersonen själv hade närvarat när övergreppet begicks. Detta är en brist i svensk lagstiftning som också påpekats av den s.k. Barnkonventionsutredningen. Det är därför välkommet att det nu presenterats förslag för att komma till rätta med denna brist, men då det är angeläget att detta också leder till ett lagförslag anser jag att riksdagen borde ge detta till känna för regeringen.

15. Översyn av bestämmelserna om sexualbrott m.m., punkt 19 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

I dag är våldtäktsparagrafen utformad så att samlagsbegreppet enligt lagen endast omfattar sexuella handlingar mellan personer av olika kön. Samlag mellan personer av samma kön benämns i lagen som annan sexuell handling. I syfte att göra våldtäktsbestämmelsen mer könsneutral har utredningen Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar föreslagit att anala och orala samlag ska inkluderas i samlagsbegreppet. På så sätt ska lagstiftaren visa att dessa sexualhandlingar i kränkningshänseende är lika allvarliga som vaginala samlag.

Enligt utredningen bör det tydligt framgå av lagtexten att samlag kan genomföras såväl mellan personer av samma kön som av olika kön och genom kontakt mellan personers kön. Jag ser positivt på förslaget att inkludera alla typer av samlag i våldtäktsbestämmelsen, men jag vill samtidigt att det ska framgå redan i lagtexten att det främst är män som våldtar och att offret oftast är en kvinna.

Jag anser att regeringen bör tillsätta en översyn av våldtäktsparagrafen i syfte att det av lagtexten ska framgå om brottet begåtts av en man mot en kvinna eller om det varit en annan konstellation mellan gärningsperson och offer, då det huvudsakligen är män som våldtar främst kvinnor.

16. Sexsomni, punkt 20 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:2065 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C).

Ställningstagande

Allt fler sexualbrottslingar i Sverige har börjat åberopa den sällsynta diagnosen sexsomni, där de påstår sig ha våldtagit kvinnor och barn i sovande tillstånd, och i flera fall har det lett till friande domar.

Det här är en skrämmande utveckling som jag anser måste bromsas. Regeringen måste göra allt som går att göra för att kompensera den bristfälliga forskning som finns på området. Brottsoffer ska aldrig behöva lida för att förövaren eventuellt har en sjukdom. Det är alltid förövaren som är ansvarig för sina handlingar, oavsett om han eller hon är påverkad av alkohol, droger, läkemedel eller lider av en sjukdom. Att ens försätta sig i en situation där ett barn kan bli brottsoffer på grund av att du lider av sexsomni är oförsvarbart. Det finns bristande kunskap och forskning i ämnet sexsomni i synnerhet och

somnambulism i allmänhet. Detta borde åtgärdas genom att riktade medel satsas på forskning i ämnet. Detta borde regeringen åtgärda innan för många kvinnor och barn blir brottsoffer på grund av en osäker bedömningsgrund inom rättsväsendet.

17. Grov stöld, punkt 21 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3758 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 11,

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 2 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 27.

Ställningstagande

Som framgår ovan tillkännagav riksdagen 2020 för regeringen att minimistraffet för grov stöld bör höjas till ett års fängelse. Enligt uppgift bereds tillkännagivandet i Regeringskansliet. Vi anser därför inte att det nu behövs ytterligare ett tillkännagivande i frågan till regeringen.

18. Befattning med barnpornografi, punkt 23 (C, KD)

av Johan Hedin (C), Ingemar Kihlström (KD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 36.

Ställningstagande

Som redogjorts ovan konstaterade Barnkonventionsutredningen i sitt betänkande att svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med innebörden av Barnkonventionen med undantag för att det bl.a. finns luckor i det

straffrättsliga skyddet när det gäller barn vars pubertetsutveckling är fullbordad, då de har ett mindre omfattande skydd än andra barn mot att utnyttjas i pornografiskt material. Detta bör regeringen åtgärda.

19. Våld mot tjänsteman, punkt 25 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3781 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 12 och 13 samt

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 36.

Ställningstagande

Vi noterar att den utredning som nyligen presenterade sitt betänkande om straffrättsligt skydd för bl.a. blåljuspersonal gjorde bedömningen att en sådan straffhöjning som motionerna efterfrågar inte är lämplig, då det bl.a. skulle riskera att rubba proportionaliteten i det straffrättsliga systemet. Vi ställer oss bakom den bedömningen och anser därmed att riksdagen inte bör bifalla de aktuella motionerna.

20. Grovt våld mot tjänsteman, punkt 26 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 59.

Ställningstagande

Även om minimistraflet för grovt våld mot tjänsteman har höjts till fängelse i ett år efter påtryckningar från riksdagen, har i en annan lagstiftningsprocess minimistraflet för grov misshandel höjts till ett år och sex månaders fängelse.

Att ha ett lägre straff för grovt våld mot tjänsteman än för grov misshandel undergräver värdet i den särskilda straffrättsliga regleringen för vissa samhällsviktiga yrken. Minimistraflet för grovt våld mot tjänsteman och grov

misshandel bör vara detsamma, och jag anser därför att minimistraflet för grovt våld mot tjänsteman ska höjas till fängelse i ett år och sex månader.

21. Hot mot tjänsteman m.m., punkt 27 (SD)

av Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Pontus Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2528 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 34 och avslår motion

2021/22:3131 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

Ställningstagande

Vi anser att det är nödvändigt att rättssamhället markerar tydligt mot hot och trakasserier mot dem som utgör det första ledet mot kriminella. För att motverka detta bör straffet för hot mot tjänsteman skärpas. Ett olaga hot mot en polis bör alltid bedömas som ett grovt brott.

22. Straffrättsligt skydd för vårdpersonal, punkt 28 (M, SD, KD)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD), Ingemar Kihlström (KD), Pontus Andersson (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3698 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 4 och bifaller delvis motion

2021/22:1476 av Pia Steensland (KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi välkomnar det utredningsbetänkande som föreslår ett stärkt skydd för vårdpersonal. För att säkerställa att utredningen också leder fram till ett förslag

som tillgodoser riksdagens tidigare tillkännagivanden i denna fråga finns det enligt vår mening anledning för riksdagen att rikta ett sådant tillkännagivande till regeringen.

23. Straffrättsligt skydd för skolpersonal, punkt 29 (S, V)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 32,

2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5 och

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 37.

Ställningstagande

Som framgår ovan omfattas utbildningspersonal inom skolväsendet av det förstärkta straffrättsliga skyddet för utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner som föreslås i SOU 2022:2. Det saknas därför anledning för riksdagen att göra något sådant tillkännagivande som motionärerna föreslår.

24. Hot mot vitala samhällsfunktioner, punkt 30 (KD)

av Ingemar Kihlström (KD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 44 och

2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 37.

Ställningstagande

Under mer än ett decennium har en ny form av brottslighet etablerat sig i Sverige. Det är brott mot utryckningsfordon som brandkår, polis och ambulanser. Det är attacker mot kollektivtrafiken och det är attacker mot socialtjänsten och sjukhus.

Den typen av samlat angrepp mot vitala samhällsfunktioner bryter ned grundläggande normer i samhället. Det är dessutom extra allvarligt när denna typ av angrepp drabbar de som försöker rädda liv, vilket är en grundläggande

uppgift för staten. Vi anser därför att straffen för organiserade angrepp mot personer som är anställda inom områden som utgör vitala funktioner bör skärpas, särskilt när angreppen är organiserade. Brott mot vitala samhällsfunktioner bör vara en särskild straffskärpningsgrund. Detta har tidigare tillkännagetts för regeringen och vi anser inte att det förslag som nu bereds och som redogörs för ovan tillgodoser detta. Detta bör regeringen åtgärda.

25. Brott mot tystnadsplikt m.m., punkt 32 (SD)

av Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Pontus Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2540 av Mikael Eskilander *m.fl.* (SD) yrkande 51 och avslår motionerna

2021/22:1488 av Boriana Åberg (M) yrkande 1 och

2021/22:1500 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Den digitala utvecklingen har varit snabb och lagstiftningen håller inte alltid jämna steg. Datorer och smarta tillbehör innehåller en hel del personligt material, såsom foton, musik, texter och e-post. Det saknas i dag en skyldighet att hålla detta material hemligt och på så vis skydda den avlidnes integritet. När det gäller folkbokföring, patientjournaler och ekonomisk information gäller sekretess även för avliden, och också när det kommer till det digitala arvet anser vi att den avlidnes integritet borde skyddas genom lag. Detta bör regeringen låta utreda.

26. Införande av en civilkuragelag, punkt 33 (SD, KD)

av Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD), Ingemar Kihlström (KD), Pontus Andersson (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:275 av Markus Wiechel m.fl. (SD),
2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 21 och
2021/22:4187 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17.

Ställningstagande

Det finns i svensk lag ingen allmän skyldighet att bistå människor i nöd eller fara. Vi anser att det bör införas en sådan straffsanktionerad allmän skyldighet att bistå nödställda personer, dvs. vad som även brukar benämnas en civilkuragelag. En civilkuragelag skulle göra var och en skyldig att hjälpa en medmänniska i nöd, utifrån situationen och sina egna förutsättningar. I de flesta länder i Europa, bl.a. våra nordiska grannländer, finns redan en motsvarighet till civilkuragelag. Vi menar att det skulle vara av vikt för människor som är i nöd och brottsoffer som utsätts för brott om personer som ser eller uppmärksammar situationen var skyldiga att ingripa efter omständighet och förmåga.

27. Skärpta straff m.m. för brott kopplade till grov organiserad brottslighet, punkt 34 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:659 av Patrick Reslow (SD),
2021/22:1135 av John Weinerhall (M) yrkandena 5–7,
2021/22:2248 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 1,
2021/22:2997 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,
2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 3,
2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 61,
2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 43 och 44,
2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1 och
2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

I utredningen om skärpta straff för brott i kriminella nätverk lämnas förslag som syftar till att skärpa straffen för denna typ av brott. I väntan på att dessa förslag ska beredas i Regeringskansliet anser jag inte att det nu krävs ytterligare initiativ i frågan från riksdagens sida.

28. Rekrytering av barn till kriminalitet, punkt 35 (SD, C, KD, L)

av Johan Hedin (C), Katja Nyberg (SD), Johan Pehrson (L), Tobias Andersson (SD), Ingemar Kihlström (KD), Pontus Andersson (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 28 och

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att rekryteringen till de kriminella gängerna måste stoppas för att på lång sikt bekämpa den organiserade brottsligheten. Det är därför välkommet att den ovannämnda utredningen har lämnat förslag på en skärpt straffrättslig reaktion mot dem som involverar unga i kriminalitet. Vi anser dock att frågan är så viktig att det finns skäl för riksdagen att åter rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag med denna innebörd.

29. Kriminellas kontakter med minderåriga, punkt 36 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

Jag vill se införandet av en ny påföljdsform som innebär att det blir olagligt för vuxna gängkriminella att interagera med och påverka barn. Myndiga som har dömts för allvarliga brott som knarkförsäljning, vapenbrott eller rån ska kunna åläggas att under en provotid hålla sig borta från minderåriga utanför den egna familjen. Om en dömd gängkriminell vuxen ändå fortsätter att interagera med barn i kriminella syften ska det ses som ett brott i sig, med

fängelse som straff. Denna restriktion för barnpåverkan bör gälla ett antal år efter avtjänat straff och återaktiveras vid varje ny dom. Detta bör regeringen låta utreda.

30. Utvisning av gängkriminella, punkt 37 (M, SD)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Pontus Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

Av utlänningslagen framgår att den som saknar svenskt medborgarskap och döms för brott får utvisas ur Sverige och förbjudas att återvända hit inom en viss tidsperiod. Vi anser dock att dagens praxis leder till att för få utländska medborgare utvisas från Sverige, trots att de döms för allvarlig brottslighet. Det gäller bl.a. de slags brott som inte sällan begås inom ramen för den organiserade brottsligheten. Vår bedömning är att de utländska medborgare som befinner sig i Sverige och är aktiva i kriminella gäng utgör ett kvalificerat säkerhetshot. Det bör därför övervägas om det ska införas en möjlighet att utvisa utländska medborgare som kan befaras begå eller medverka till brott inom ramen för organiserad brottslighet – oavsett om de dömts för brott eller inte.

31. Nödvärn, punkt 39 (M, SD, KD)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD), Ingemar Kihlström (KD), Pontus Andersson (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 20,
2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 13 och

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 60.

Ställningstagande

På papperet framstår den svenska nödvärnsrätten i 24 kap. 1 § brottsbalken som synnerligen generös, då man får använda ”icke uppenbart oförsvarligt” våld. Det är en formulering som ordagrant motsvarar liknande bestämmelser i andra rättsordningar. I praktiken tolkas detta dock förhållandevis strängt mot den nödvärnsberättigade. Det rättspolitiska syftet med detta har varit att minska våldsutövandet i samhället. Det innebär bl.a. att även den som utsätts för ett potentiellt dödligt angrepp i dag har en principiell skyldighet att fly snarare än att sätta sig till motvärm, om alternativet är att riskera att utsätta angriparen för livsfara. Detta gäller trots att det ofta kan vara förenat med stora risker att försöka fly.

I dagens situation med stor utsatthet för våldsbrott och brottsutsatthet över huvud taget, och där landsbygden i stora delar saknar polisiär närvaro, riskerar en alltför svag nödvärnsrätt att uppfattas som ett svek från samhället. Nödvärnsrätten bör stärkas genom ändringar i 24 kap. 1 § brottsbalken, t.ex. ett nytt stycke om vad som ska beaktas vid försvarlighetsbedömningen.

Nödvärnsrätten bör utformas så att den är ”situationsanpassad”. Den stränga nödvärnsrätten bärs bl.a. upp av intresset att man inte vill öppna för straffria uppgörelser mellan kriminella. Men bestämmelsens tillämpning bör ta hänsyn till varför och i vilken kontext den nödvärnsberättigade blivit angripen. Den som oprovocerat eller annars helt utan egen förskyllan blir angripen har ett mer långtgående anspråk på nödvärnsrätt än den som på något sätt har skuld till den uppkomna situationen, t.ex. genom att själv ha uppträtt brottsligt.

32. Narkotikabrott, punkt 40 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:148 av Edward Riedl (M),

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7,

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 62,

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 23 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Jag kan konstatera att den ovannämnda utredningens förslag om att skärpa straffet för narkotikabrott är i enlighet med vad riksdagen tidigare har

efterfrågat. Enligt min uppfattning saknas det därmed anledning för riksdagen att nu ta något ytterligare initiativ i frågan.

33. Lagen om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia, punkt 41 (V, KD)

av Ingemar Kihlström (KD), Magnus Oscarsson (KD) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:458 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V).

Ställningstagande

I gravfridslagen finns, som framgår ovan, ett undantag för verksamhet som avser att täcka över vraket. När lagen beslutades av riksdagen var övertäckning ännu ett realistiskt alternativ. Beslutet om övertäckning väckte protester bl.a. hos många anhöriga till offren för förlisningen. Övertäckningen påbörjades men avbröts genom ett regeringsbeslut. Skälet till att arbetena avbröts angavs vara att en övertäckning i praktiken skulle göra det omöjligt att söka efter ytterligare bevismaterial. Även byggnadstekniska och svåra markförhållanden har uppgetts som skäl för beslutet att avbryta övertäckningen. Under sommaren 2021 utfördes dykningar vid vraket som en del av en förstudie av bl.a. Statens haverikommission. Jag anser sammantaget att frågan om att täcka över Estonia är överspelad. Det har gått närmare 30 år sedan olyckan, och undantaget i gravfridslagen för att täcka över Estonia bör därför tas bort. Detta bör regeringen låta utreda.

34. Tortyrbrott, punkt 42 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 68.

Ställningstagande

Sverige har, i enlighet med FN:s konvention mot tortyr från 1984, åtagit sig att straffbelägga tortyr. I juni 2014 gav den dåvarande regeringen en utredning i uppdrag att utreda behovet av ett särskilt tortyrbrott i svensk rätt. Utredningen redovisade sina slutsatser 2015. Utredningen kom fram till att det fanns ett behov av ett särskilt tortyrbrott och lämnade konkreta lagförslag till hur ett sådant brott skulle utformas samt förslag till regler om universell jurisdiktion. Remissbehandlingen avslutades i januari 2016. Det bör särskilt observeras att Åklagarmyndigheten i huvudsak tillstyrkte utredningens förslag. Det har sedan dess gått över fem år utan att regeringen har återkommit till riksdagen med sina slutsatser. Frågan berördes senast i propositionen Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt. Där nämns dock bara kortfattat att utredningens förslag bereds i Regeringskansliet. Jag anser att det nu är hög tid för regeringen att avsluta beredningen och lägga fram ett förslag till riksdagen om tortyrbrott.

35. Översyn av bestämmelserna om preskription, punkt 43 (S, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 9,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 20,

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 11 och

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 71.

Ställningstagande

Som framgår av redogörelsen ovan överlämnades i december 2021 betänkandet En översyn av den straffrättsliga regleringen om preskription. Betänkandet innehåller förslag som ligger i linje med vad riksdagen tidigare har efterfrågat, bl.a. när det gäller att förlänga preskriptionstiden för allvarliga brott. Vi anser att beredningen av dessa förslag inte bör föregripas och att det därför inte nu finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna i frågan.

36. Preskription av verkställighet av fängelsestraff, punkt 44 (M, SD, KD)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD), Ingemar Kihlström (KD), Pontus Andersson (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:570 av Jan Ericson (M),

2021/22:940 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S),

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 10,

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 12 och

2021/22:4194 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi anser att det finns starka allmänna och enskilda intressen av att utdömda straff verkställs, inte minst ur ett brottsofferperspektiv. Den nuvarande ordningen, där en dömd person kan undkomma sitt fängelsestraff enbart genom att hålla sig undan verkställigheten av straffet, är inte tillfredsställande och riskerar att undergräva straffsystemets trovärdighet och legitimitet.

Vi välkomnar därför det utredningsförslag som innebär att verkställigheten av fängelsestraff inte ska preskriberas. Då det är angeläget att detta också leder till ett lagförslag från regeringen anser vi att riksdagen bör tillkännage detta för regeringen.

37. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 46 (M, SD)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Pontus Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 10 och

bifaller delvis motionerna

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 29 i denna del,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 45,
2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 89,
2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 och
2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 54.

Ställningstagande

Allteftersom fler brott kan lösas efter längre tid minskar de skäl som motiverat de nuvarande tidsgränserna för när brott preskriberas. Samtidigt finns det skäl att i större utsträckning än i dag beakta brottsoffrets behov av upprättelse. Vi anser därför att preskriptionen för våldtäkt och allvarliga sexualbrott bör tas bort på samma sätt som preskriptionen i dag är borttagen för bl.a. mord, dråp och terroristbrott.

38. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 46 (C, L)

av Johan Hedin (C) och Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 29 i denna del,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 45,

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 89 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 och

bifaller delvis motionerna

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 10 och

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 54.

Ställningstagande

Dagens möjligheter till forensiska undersökningar genom bl.a. dna-analyser gör att det numera finns möjlighet att få fram hållbar teknisk bevisning i betydligt fler äldre brottsutredningar, där man tidigare inte fått fram tillräckligt robust bevisning. Vi menar att detta gör det motiverat att förlänga preskriptionstiderna för sexualbrott, utöver vad som följer av det förslag som lämnas i den ovan redovisade utredningen om förlängda preskriptionstider. Det finns därför anledning för regeringen att återkomma med ett nytt förslag med en sådan innebörd.

39. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 46 (KD)

av Ingemar Kihlström (KD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 54 och
bifaller delvis motionerna

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 29 i denna del,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 45,

2021/22:3666 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 89,

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 10 och

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att den som har begått ett så grovt brott som grov våldtäkt alltid måste kunna ställas inför rätta och att det inte ska vara möjligt att undanhålla sig straff. Det kan ta flera år innan sexualbrottsoffer orkar berätta vad de har utsatts för. De skulle kunna få en bättre känsla av upprättelse om preskriptionstiden togs bort. Tack vare den senaste dna-tekniken finns det också bättre möjligheter att utreda dessa brott även om det har gått lång tid sedan brottet begicks. Preskriptionsutredningens förslag att förlänga preskriptionstiden för grov våldtäkt är därmed välkommet, men vi anser att den bör avskaffas helt.

40. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn, punkt 47 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 29 i denna del och
bifaller delvis motionerna

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4 och

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 72.

Ställningstagande

År 2020 togs preskriptionstiden bort för vissa sexualbrott mot barn. Det är bra. Jag anser dock att även sexuellt utnyttjande av barn och grovt sexuellt övergrepp mot barn bör omfattas av bestämmelserna om slopad preskriptionstid.

41. Preskriptionstid för sexualbrott mot barn, punkt 47 (L)

av Johan Pehrson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 4 och

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 72 och

bifaller delvis motion

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 29 i denna del.

Ställningstagande

De svenska reglerna för preskription av brott har i stora drag varit oförändrade under väldigt lång tid, samtidigt som de tekniska framstegen, inte minst genom dna-analyser, gjort att det finns helt andra möjligheter i dag att få fram bevisning som håller för fällande dom även om mycket lång tid förflutit sedan brottet begicks. Brottsofferfrågorna har också kommit i fokus på ett helt annat sätt. För att den som utsatts för ett allvarligt brott kan det vara av mycket stor vikt att få gärningsmannen ställd inför rätta även långt i efterhand. Jag välkomnar därför den ovan redovisade utredningens förslag om förlängda preskriptionstider. Jag anser emellertid att preskriptionstiden för alla sexualbrott mot barn under 18 år ska tas bort helt, eftersom det allmänna har ett särskilt ansvar att skydda barns sexuella integritet.

42. Försvårande omständigheter, punkt 49 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 25,
 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 30 och
 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 71 och
 bifaller delvis motion
 2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

Det finns många exempel på gärningsmän som begått allvarliga brott motiverade av hat mot kvinnor. Jag vill därför att kön införs som en hatbrottsgrund. Straffskärpningsgrunden kan komma i fråga för alla former av brott, såväl våldsbrott som förtalsbrott där brottsoffrets kön utgör motiv till brottet. Det är rimligt att kön, i likhet med exempelvis könsöverskridande identitet och sexuell läggning, kan utgöra grund för hatbrott. Det är välkommet att en utredning nu tillsätts med uppdrag att analysera frågan men jag anser att riksdagen ska rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den också ska återkomma med ett lagförslag i frågan. Jag anser vidare att funktionsnedsättning bör läggas till som hatbrottsgrund.

43. Försvårande omständigheter, punkt 49 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 12 och
 bifaller delvis motionerna
 2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 25,
 2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 30 och
 2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 71.

Ställningstagande

Frågan om att införa kön som hatbrottsgrund diskuterades redan på 90-talet, men regeringen valde då att inte gå vidare i frågan. Vi kan dock konstatera att det inte finns några tecken på att våldet och hatet mot kvinnor minskar. Jag anser därför att det finns övervägande skäl till att införa en ny hatbrottsgrund i form av kön. Det är därför välkommet att en utredning har tillsatts i frågan, men för att säkerställa att detta leder till ett lagförslag bör riksdagen tillkännage att regeringen bör återkomma med ett sådant förslag till riksdagen.

44. Förmildrande omständigheter m.m., punkt 50 (M, SD, KD)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD), Ingemar Kihlström (KD), Pontus Andersson (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7,

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5,

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 58 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1 och

avslår motion

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att bestämmelserna i 29 kap. 3 och 5 §§ brottsbalken måste skärpas. Flera av punkterna i dessa bestämmelser, i synnerhet billighetsskälerna i 5 §, är sådana att det inte är rimligt att de ska leda till ett lindrigare straff. Som exempel kan nämnas att den dömde ska utvisas från Sverige eller blir av med sitt arbete på grund av domen. I alla händelser ska förmildrande omständigheter och billighetsskäl i normalfallet inte kunna medföra att straffskalan ska kunna underskridas.

45. Förmildrande omständigheter m.m., punkt 50 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6 och

avslår motionerna

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7,

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 5,

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 58 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att det är orimligt att målsägandens otrohet eller i övrigt omoraliska beteende ska kunna ges juridisk relevans och ligga till grund för strafflindring. Det finns andra sammanhang där kränkande beteende bör kunna beaktas vid bedömningen av straffvärdet. Det kan t.ex. handla om ett fall där den tilltalade tidigare blivit misshandlad och sedan misshandlar sin förövare. Det kan dock, enligt min mening, inte antas vara lagstiftarens mening att otrohet ska kunna beaktas som förmildrande omständighet, vilket ibland har skett i domar. Regeringen bör därför tillsätta en utredning av 29 kap 3 § 1 brottsbalken om vad som utgör uppenbart kränkande beteende i syfte att klargöra att otrohet inte får beaktas som förmildrande omständighet vid domstolens bedömning av straffvärdet.

46. Hänsyn till utvisning som inte kan verkställas, punkt 51 (M, SD, KD)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD), Ingemar Kihlström (KD), Pontus Andersson (SD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

Om en person har begått ett brott och utvisas på grund av det brottet ska rätten i skälig omfattning beakta om den personen förorsakas men till följd av utvisningen. Det här innebär i praktiken att personer som döms för ett brott och samtidigt döms till utvisning kan få ett kortare straff än personer som inte döms till utvisning. Om personen som fått strafflindring med anledning av utvisning på grund av brott därefter inte kan utvisas finns ingen möjlighet att ompröva påföljden. Det innebär att påföljden i sådana fall blir lindrigare än vad den skulle ha blivit om personen inte dömts till utvisning, vilket vi menar är stötande. Det är därför välkommet att den ovan redovisade utredningen lämnar förslag i enlighet med detta. För att tillförsäkra om att detta också leder till ett lagförslag anser vi att riksdagen bör tillkännage detta för regeringen.

47. Straffmätning vid flerfaldig brottslighet, punkt 52 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:575 av Jan Ericson (M),

2021/22:951 av Mattias Ottosson m.fl. (S),

2021/22:1392 av Larry Söder (KD),

2021/22:2248 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 2,

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4,

2021/22:2900 av Arin Karapet (M),

2021/22:2996 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3709 av Fredrik Schulte (M) yrkande 3,

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 69,

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15 och

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Som framkommit ovan riktade utskottet våren 2021 ett tillkännagivande till regeringen om att föreslå ändringar i strafflagstiftningen i syfte att åstadkomma en skärpt straffmätning vid flerfaldig brottslighet. Med anledning av tillkännagivandet har en utredning tillsatts för att överväga och föreslå förändringar av strafflagstiftningen som ger uttryck för en skärpt syn på flerfaldig brottslighet. Detta arbete bör enligt min mening inte föregripas. Jag anser därför att det saknas anledning att ställa sig bakom motioner som åter yrkar på samma åtgärder.

48. Återfall i brott, punkt 53 (M, KD, L)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ellen Juntti (M), Johan Pehrson (L), Ingemar Kihlström (KD) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4,

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 70 och
2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 57 och 59 samt
bifaller delvis motionerna
2021/22:421 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8,
2021/22:3709 av Fredrik Schulte (M) yrkande 7 och
2021/22:3710 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Att en person gör sig skyldig till nya brott efter en tidigare dom kan i dag beaktas i tre olika avseenden: dels genom påföljdsvalet, dels som skäl för förverkande av villkorligt medgiven frihet och dels när man bestämmer straffets längd. Enligt dagens system beaktas återfallet framför allt genom de två första alternativen. Möjligheten att därutöver skärpa straffet tillämpas i ytterst få fall. Vi menar att straffskärpning på grund av återfall i brott måste bli betydligt vanligare. Vi vill därför införa en ny renodlad regel som tar sikte på straffskärpning i återfallssituationer. Återfallsskärpning bör därmed som huvudregel ske oberoende av om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad. Det är välkommet att den s.k. Gångbrottsutredningen lämnar förslag som utvidgar förutsättningarna för återfallsskärpning. Då det är angeläget att detta så snart som möjligt leder till ett lagförslag anser vi att riksdagen bör tillkännage detta för regeringen.

49. Återfall i brott, punkt 53 (SD)

av Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Pontus Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 8 och
bifaller delvis motionerna
2021/22:421 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2021/22:3709 av Fredrik Schulte (M) yrkande 7,
2021/22:3710 av Boriana Åberg (M),
2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 4,
2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 70 och
2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 57 och 59.

Ställningstagande

Vi vill att principen om ”tredje gången gillt” ska gälla för vissa brottstyper, exempelvis brott enligt 3, 4, 6 och 8 kap. brottsbalken. Principen skulle innebära att gärningsmannen, när han eller hon döms för tredje gången, döms till maximistraffet för det aktuella brottet. Vid flerfaldig brottslighet vid det tillfället bör detsamma gälla för tilläggsstraffskalan. Principen om tredje gången gillt ska endast gälla de brott som tidigare genererat en dom med fängelse, oavsett om fängelsetiden avtjänas villkorligt eller på anstalt. För att undvika orimliga effekter bör tillämpligheten av principen begränsas i tid i relation till när brotten begicks. Detta förslag bör utredas närmare.

50. Skyddstillsyn med elektronisk övervakning, punkt 54 (M)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 27.

Ställningstagande

Vi vill låta införa en särskild påföljd, skyddstillsyn med elektronisk övervakning, för att överbrygga klyftan mellan rent icke-frihetsberövande påföljder och fängelse. Därmed skulle fotboja som verkställighetsform av fängelse utgå. Detta skulle i första hand komma i fråga för brott med ett straffvärde om 6 till 12 månader.

51. Förvaring, punkt 55 (S, C, V, MP)

av Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Martin Marmgren (MP) och Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2021/22:1968 av Lars Jilmstad (M),
2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 12,
2021/22:3451 av Marlène Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M)
yrkande 5,

2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 23,
2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 73 och
2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 18.

Ställningstagande

Vi noterar att riksdagen för ett år sedan avlog motioner om förvaring, vilka utskottet hade tillstyrkt. Vi anser inte att det nu finns anledning att ta något nytt initiativ i frågan.

52. Rättspsykiatrisk vård m.m., punkt 56 (M)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 15 och
avslår motion

2021/22:1474 av Pia Steensland (KD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Många grova brottslingar döms till rättspsykiatrisk vård. Flertalet utgör en stor fara ute i samhället. I början av 2021 rymde en 19-åring från Helix rättspsykiatri i Huddinge under en permission. Mannen var dömd för knivmord. Rymningen fick förödande konsekvenser då mannen knivmördade en pappa i Rissne. Vi anser att rymningar från rättspsykiatrisk vård ska kriminaliseras.

Särskilda yttranden

1. Omvandlingsterapi, punkt 3 (S, MP)

Fredrik Lundh Sammeli (S), Petter Löberg (S), Maria Strömkvist (S), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S) och Martin Marmgren (MP) anför:

Vi anser att alla i Sverige ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Det är därför oacceptabelt att unga hbtq-personer genom s.k. omvändelseterapi eller omvändelseförsök utsätts för tvång eller olika slags påtryckningar för att dölja sin sexualitet eller könsidentitet. Agerandet kan redan i dag vara brottsligt och bestraffas som t.ex. olaga tvång.

Som framgår ovan gav regeringen MUCF i uppdrag att kartlägga och sammanställa kunskap om så kallade omvändelseterapi riktad mot unga hbtq-personer, varvid MUCF i sin rapport bl.a. föreslår att regeringen ska låta utreda förutsättningarna för att förbjuda omvändelseförsök av barn och vuxna.

Enligt uppgift pågår det för närvarande ett arbete i Regeringskansliet med att överväga vilka åtgärder som rapporten bör föranleda. Detta arbete bör inte föregripas. Även om vi delar motionärernas uppfattning i sak avstår vi därför från att reservera oss.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 57 (M)

Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Ellen Juntti (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella parti- och kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 57 (SD)

Katja Nyberg (SD), Tobias Andersson (SD) och Pontus Andersson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 57 (C)

Johan Hedin (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklad, punkt 57 (V)

Guðrun Nordborg (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

6. Motioner som bereds förenklad, punkt 57 (KD)

Ingemar Kihlström (KD) och Magnus Oscarsson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

7. Motioner som bereds förenklad, punkt 57 (L)

Johan Pehrson (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:148 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa straffpåföljden vid försäljning av narkotika och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:149 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skärpa straffpåföljden för grova våldsbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:159 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skärpa minimistraffet och maxstraffet för våldtäkt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:249 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen gällande uppmaning till brott av förtroendevalda och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för hot mot förtroendevalda politiker genom att låta det klassas som demokratibrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:251 av Markus Wiechel och Sara Gille (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tjänstedjur bör skyddas av en ny lag om djurplågeri mot tjänstedjur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny lag om grovt djurplågeri och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:275 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en civilkuragelag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:310 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en hårdare lagstiftning mot kränkande fotografering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:314 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med ett förslag för en mer tillåtande lag för nödvärn och nödvärnsexcess och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:321 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot att skända nationalsymboler och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:322 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skärpning av straffet för vårdslöshet med hemlig uppgift och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:339 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen i syfte att få mer proportionella bötesbelopp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:388 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för smuggling av hundar så att de bättre står i relation till djurens lidande och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:419 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det juridiska skyddet för förtroendevalda på samtliga nivåer för att säkra de demokratiska processerna och skydda vår demokrati och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:421 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffskalan för upprepad brottslighet och göra det kännbart med upprepat brottsligt beteende och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:422 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka rättsstatusen för djur i tjänst och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:432 av Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffskalan i sin helhet i syfte att höja straffet för barnpornografibrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:455 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över möjligheten att lägga till risken för att barnet ska bevittna våld som ett rekvisit i barnfridsbrottet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över möjligheten att komplettera fridskränkingsparagrafen med ett tredje stycke om grov barnfridskränkning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:456 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över möjligheten att relatera böter för de trafikbrott som innebär allvarlig fara för liv och hälsa, bl.a. fortkörning, till inkomst och ge dagsböter i stället för penningböter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:458 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att ta bort undantaget för verksamhet för att täcka över vraket i lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:552 av Edward Riedl och Josefin Malmqvist (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvåra möjligheten för män som dömts för misshandel och våldtäkt att använda förtalslagstiftningen mot sina tidigare offer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:570 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa möjligheten att få ett fängelsestraff preskriberat och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:572 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagen om hets mot folkgrupp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:575 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om slopad straffrabatt för villkorligt frigivna som återfaller i brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:592 av Magdalena Schröder (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med straffskärpning för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling så att minimistraffet höjs till fängelse i sex månader, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:659 av Patrick Reslow (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för brott kopplade till gängrelaterad brottslighet enligt dansk förebild och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:672 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera lagstiftningen så att det blir olagligt att fota och filma en olycksplats och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:753 av Mikael Strandman (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga i brottsbalken eller dess förarbeten att hatbrott mot svenskar som etnisk och kulturell grupp ska gälla på exakt lika villkor som övriga grupper som definieras i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:799 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i juridisk mening jämställa ett djur med en människa i beroendeställning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:940 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort preskriptionstiden för fängelsestraff och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:951 av Mattias Ottosson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över mängdrabatten vid återkommande brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1006 av Robert Stenkvist (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för att sälja, låna ut eller illegalt manipulera svenska pass och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1093 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av förtalslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1135 av John Weinerhall (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med förslag om fördubblade straffvärden för gängkriminalitet i enlighet med riksdagens tillkännagivande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att råda bot på gängkriminaliteten genom att förtidsfrigivning, straffrabatten för unga och mängdrabatten tas bort och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att råda bot på gängkriminaliteten genom att tillåta straffrabatt för kriminella som medverkar till fällande dom mot andra gängkriminella och genom att tillåta polisen att använda sig av brottsprovokation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1357 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brott som begås i samförstånd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1392 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av systemet med straffrabatter behöver göras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1432 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga skärpt straff för ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1444 av Boriana Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa presumtionen mot fängelsestraff som påföljd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra domstolarnas perspektiv från gärningsmannens till brottsoffrens och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera en genomgripande reform av straffrätten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1448 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rätten till nödvärn och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1462 av Boriana Åberg (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa straffansvar för den som uppsåtligen låter sitt pass användas av någon annan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1474 av Pia Steensland (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rättssäkerheten för personer med intellektuell funktionsnedsättning som begår brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra ett krav på tillräknelighet i lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1476 av Pia Steensland (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa tjänstemannastatus för viss sjukvårdspersonal och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten för viss sjukvårdspersonal att omfattas av brottet sabotage mot blåljusverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1488 av Borianan Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffet för brott mot sekretesslagen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1500 av Borianan Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ny brottsrubricering, grovt brott mot tystnadsplikten, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1503 av Borianan Åberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avskaffa böter som straffpåföljd för ringa stöld och stöld och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta böter med annan påföljd vid uppenbar risk att böter inte kommer att betalas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1508 av Borianan Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i lagstiftningen förtydliga begreppet trängande fara och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1516 av Borianan Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändring av brottsrubriceringen vid bilbrand och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1581 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffen för att misshandla gravida kvinnor påtagligt bör skärpas genom lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1584 av Ola Johansson och Helena Vilhelmsson (båda C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av straffskalorna för övergrepp mot barn och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1881 av Lars Hjälmered (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpningar och andra åtgärder för att komma åt organiserade bilstölder och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpningar och andra åtgärder för att komma åt organiserade bildelsstölder och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1968 av Lars Jilmstad (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett återinförande av straffet förvaringsstraff och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2047 av Marléne Lund Kopparklint och Ulrika Karlsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur sexualbrottslagstiftningen kan stärkas upp ytterligare för barn mellan 17–15 och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2065 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en utredning som fastställer principer för hur brottsbekämpande myndigheter och rättsväsendet ska hantera frågor om sexsomi vid sexualbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:2162 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över problemet att viltolyckor kan betecknas som jaktbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2194 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda konverteringsterapi och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2217 av Helena Storckenfeldt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det straffbart att springa från polis och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2248 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort straffrabatter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2361 av Robert Hannah och Arman Teimouri (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra omvandlingsterapi brottsligt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2386 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att belägga personer som deltar i, eller har samröre med, organiserad kriminalitet med näringsförbud och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företrädare för verksamheter som medvetet befattar sig med stöldgods bör beläggas med näringsförbud och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2412 av Hans Rothenberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitalt samlade aktioner i syfte att ofreda, förnedra och hota människor bör få en egen klassificering med tillhörande straffskala och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2430 av Josef Fransson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett samlat grepp om straffrätten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2437 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda avkriminalisering av för sent inlämnade årsredovisningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2443 av Ida Drougge (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och införa undantag i förtalslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2452 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpningar för handel och befattning med stulet metallskrot och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2481 av Runar Filper m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ny brottsrubricering för jaktsabotage och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kommande utredning om deltagande i kriminella organisationer ska inkludera kriminell verksamhet som bedrivs av organiserade djurrättsaktivister, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en straffskärpning specifikt för civil olydnad som drabbar djurägare och deras näringsgren och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2514 av Alexandra Anstrell (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras en översyn av lagstiftning och regelverk för att stävja huliganism vid stora evenemang och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2521 av Hans Rothenberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förtalslagstiftningen med utgångspunkten att allmän åklagare i ökad utsträckning bör driva förtalsmål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för enskild person att driva enskilt åtal avseende förtal och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2527 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny straffrättsreform och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om val av påföljd och artbrottslighet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om val av påföljd och översyn av påföljder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvårande omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förmildrande omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om billighetsskäl och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tredje gången gillt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtalspreskription och absolut preskription och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om påföljdspreskription och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktiga livstidsstraff och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förvaringsdom och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad nödvärnsrätt och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en civilkuragelag och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översikt av straffskalorna för våldsbrott och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översikt av straffskalorna för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om köp av sexuell handling av barn och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om misshandel av gravida och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våld mot tjänsteman och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera flykt från polis och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera olaga hindrande av rörelsefriheten och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera jakt sabotage och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2528 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om olaga hot mot polis och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för sabotage mot blåljusverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2534 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda regelverket mot ocker så att lagen får rimlig effekt på priser och avtal och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2535 av Angelica Lundberg m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om hur brott mot allemansrätten bättre kan bekämpas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag till konkreta åtgärder för att människor som begår brott genom

illegal bosättning ska kunna lagföras och att straffvärdet ska höjas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2540 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda den avlidnes integritet genom lagstadgad skyldighet att hålla känsliga digitala dokument som tillhört den avlidne hemliga och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2561 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sexualbrott, olaga förföljelse, grov kvinnofridskränkning och människosmuggling och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2563 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet mot sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa sänkning av straff i de fall gärningsmannen förlorar sin anställning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2597 av Tony Haddou m.fl. (V):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa ett liknande system som i Storbritannien med tillgångsbaserade böter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2599 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning av 29 kap. 3 § 1 brottsbalken om uppenbart kränkande beteende i syfte att klargöra att otrohet inte får beaktas som förmildrande omständighet vid domstolens bedömning av straffvärdet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning av våldtäktsparagrafen, 6 kap. 1 § brottsbalken, i syfte att det av lagtexten ska framgå om brottet begåtts av en man mot en kvinna eller om det varit en annan konstellation mellan gärningsperson och offer, utifrån att det huvudsakligen är män som våldtar främst kvinnor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att straffskärpningsgrunden 29 kap. 2 § 7 brottsbalken kompletteras med kön och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2753 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglerna i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott om att framförande av bl.a. tyngre fordon under påverkan av droger omedelbart ska anses vara ett grovt brott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2862 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera effekterna av lagen om olovlig identitetsanvändning som varit i bruk i fem år och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2900 av Arin Karapet (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa dagens form av mängdrabatt för att varje brottsoffer ska få sin upprättelse och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2904 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2909 av Runar Filper (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det som i USA och andra länder måste bli straffbart med föräldraalienation, Parental Alienation (PA), och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om egenmäktighet med barn och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om umgängessabotage och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2931 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och se över den nuvarande narkotikapolitiken beträffande kriminalisering av eget bruk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2934 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffskalan för dataintrång och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2986 av Christian Carlsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om en straffrättsreform i syfte att höja miniminivån i straffskalan för

vålds- och sexualbrott, avskaffa ungdomsrabatten i BrB 29:7, se över de förmildrande omständigheterna vid straffmätning i BrB 29:5 samt att avskaffa dagens mängdrabatt för brottslingar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2996 av Markus Wiechel (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa mängdrabatten för brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2997 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en dubblerad strafftid för gängkriminella och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3003 av Roger Hedlund (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt lagstiftning för tjänstehundar och tjänstehästar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3045 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förtalslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3067 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livstidsstraffet bör vara på livstid och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3129 av Ann-Sofie Alm och Ann-Sofie Lifvenhage (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn och en helhetsbedömning av sexualbrott mot barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3131 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en lagändring som gör det straffbart att försöka hindra polisen i yrkesutövningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3218 av Johan Hedin m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffet för sexualbrott mot barn och att sexualbrott mot barn aldrig ska vara ett bötesbrott och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimistraffet för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sexuell utnyttjande av barn och grovt sexuellt övergrepp mot barn ska omfattas av bestämmelserna om slopad preskriptionstid och att preskriptionstiderna för sexualbrott generellt ska ses över och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa kravet på att barnet har medverkat för att kunna döma till ansvar för utnyttjande av barn för sexuell posering och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över brister rörande det straffrättsliga skyddet när sexuella gärningar begås via digitala medier, särskilt frågan när gärningspersonen inte är närvarande när brottet spelas in, och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det straffrättsliga skyddet för barn mellan 15 och 17 år som utsatts för brottet köp av sexuell handling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över definitionen av ”barn” i barnpornografibrottet för att alla barn under 18 år ska få samma skydd och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att benämningen barnpornografibrott bör ändras till dokumenterade sexuella övergrepp mot barn och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnpornografibrottet ska definieras som ett brott mot person och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3222 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för hot och våld riktat mot rektorer och lärare som agerar inom ramen för sitt nationella uppdrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3224 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att komma åt den illegala låneverksamheten och bekämpa den ekonomiska brottsligheten som följer med detta och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3231 av Martina Johansson m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en modernisering av lagstiftningen rörande ocker och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3292 av Matheus Enholm m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beivra flaggskändning under vissa omständigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3340 av Sultan Kayhan m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda omvandlingsterapi och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3368 av Viktor Wärnick m.fl. (M):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheterna för enskilda att få förtal och förolämpningar på webben rättsligt prövade bör stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3387 av Juno Blom m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimipåföljden efter köp av sexuell handling av ett barn ska vara sex månaders fängelse, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändrad brottsrubricering av brottet köp av sexuell handling av ett barn och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändrad brottsrubricering av barnpornografibrottet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3426 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa dagsböter som straffpåföljd och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3451 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda den norska påföljden ”förvaring” och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3489 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att skärpa straffen för sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3495 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen så att högre krav ställs på den som begår handlingen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3501 av Niels Paarup-Petersen och Alireza Akhondi (båda C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda avkriminalisering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3509 av Annie Lööf m.fl. (C):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga till kön och funktionsnedsättning som hatbrottsgrunder i lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över om lagstiftningen kring universell jurisdiktion är ändamålsenlig för att driva fler fall, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3514 av Johan Hedin m.fl. (C):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om restriktionsdom vid återfall i brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kön som hatbrottsgrund och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3579 av Johan Hedin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förändring av straffmätningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyndsam förändring av dagens mängdrabatt och en skärpt syn på flerfaldig brottslighet och återfall i brott och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen avsevärt för brott kopplade till kriminella uppgörelser och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för narkotikabrott och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över preskriptionstiderna för brott och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra och skärpa det straffrättsliga ansvaret för den som förmår en minderåring att begå brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett särskilt brott för återkommande vålds- och fridskränkningar av ett närstående barn och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att preskriptionstiderna för sexualbrott generellt ska ses över och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för vissa sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en högre straffskala för sexualbrott som sexköp och sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda kopplerlagstiftningen till att även omfatta uppmuntran till prostitution och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3625 av Lars Beckman och Jan Ericson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med en adekvat lagstiftning som gör det brottsligt att fuska vid förarprov och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3627 av Lars Beckman och Jan Ericson (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av lagreglerna om hets mot folkgrupp i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3634 av Ulrika Karlsson och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka barn under arton års sexuella integritet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en särskild byxskyddslag, i syfte att stärka barn under arton års sexuella integritet, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt strafflagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3666 av Annie Lööf m.fl. (C):

71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kön som hatbrottsgrund och tillkännager detta för regeringen.
89. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att preskriptionstiderna för sexualbrott generellt ska ses över och tillkännager detta för regeringen.
90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för vissa sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.
93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en högre straffskala för sexualbrott som sexköp och sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.
95. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda kopplerilagstiftningen att även omfatta uppmuntran till prostitution och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3698 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftning och regelverk gällande hot och våld mot vård- och omsorgspersonal och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3709 av Fredrik Schulte (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa mängdrabatter vid bestämmandet av brottspåföljd när någon döms för flera brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa presumptionen mot fängelse, dvs. att rätten ska fästa särskilt avseende vid omständigheter som talar för en lindrigare påföljd än fängelse, i 30 kap. brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som avtjänat ett straff för allvarlig brottslighet och därefter ånyo döms för allvarlig brottslighet där det samtidigt kan troliggöras att vederbörande har en kriminell livsstil automatiskt ska tilldömas maxstraff, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3710 av Borian Åberg (M):

- Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tredje våldsbrottet ska rendera maxstraff och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3758 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt skärpa straffet för grova stölder genom att höja minimistraffet till fängelse i ett år och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3778 av Johan Forssell m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över nödvärnsrätten i syfte att stärka den och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjda straff för vållande till annans död och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffet för barnfridsbrott bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3779 av Johan Forssell m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera rymningar från rättspsykiatrisk vård och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa förvaringsstraff för samhällsfarliga brottslingar och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skyddstillsyn med elektronisk övervakning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3781 av Johan Forssell m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätthålla respekten för polis och rättsväsen med ett starkt straffrättsligt skydd och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våld mot tjänsteman som en egen brottsrubricering med straff om minst sex månaders fängelse och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3786 av Johan Forssell m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt skärpa straffet för grova stölder genom att höja minimistraffet till fängelse i ett år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med skyndsamhet ta bort dagens form av mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tydligare straffskärpningsregel vid återfall i brott och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de s.k. billighetsskälerna i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta ställning till om det bör införas en möjlighet för åklagaren att återkomma med yrkande om en ny påföljd när utvisningen har beaktats i domen men utvisningsbeslutet inte har kunnat verkställas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3787 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen senast 2022 med ett lagförslag om skärpta straff för våldtäkt av normalgraden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen utan dröjsmål ska återkomma med en ny brottsrubricering i form av grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffet för olaga integritetsintrång, s.k. hämndporr, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra brottsrubriceringen från barnpornografibrott till dokumenterade sexuella övergrepp mot barn och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att preskriptionstiderna för sexualbrott bör avskaffas helt och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att under 2022 tillsätta en utredning med uppdrag att göra en total översyn av bestämmelserna om preskription och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort preskriptionen på verkställighet av fängelsestraff och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3935 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av brottsbalkens femte kapitel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3965 av Johan Pehrson m.fl. (L):

70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera upprättandet av vägspärrar i brottsliga syften och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3972 av Juno Blom m.fl. (L):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffrättsligt skydd mot misshandel och annat våld mot barn och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3973 av Johan Pehrson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minimistrafvet för våldtäkt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grovt sexuellt ofredande och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förlängda preskriptionstider för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om helt borttagna preskriptionstider för alla sexualbrott mot barn under 18 år och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kränkande fotografering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3974 av Johan Pehrson m.fl. (L):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka brottskatalogen som omfattas av EU-rätten och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra övergrepp i brottsak mot barn till eget brott med strängare straffskala och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt minimistrafvet för grovt våld mot tjänsteman och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av försök till ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt minimistrafvet för rån, grovt olaga tvång, olaga hot, grovt olaga hot, utpressning och grov utpressning och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt straff för överlåtelse av narkotika och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utnyttjande av olycka eller samhällskris som straffskärpningsgrund och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av ett tortyrbrott och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i grunden reformera dagens system för straffmätning vid flerfaldig brottslighet och tillkännager detta för regeringen.

70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffmätningen vid återfall i brott och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om generell förlängda preskriptionstider och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffad preskriptionstid för alla sexualbrott mot barn under 18 år och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om påföljdssystemet för personer som begår brott under inflytande av psykisk störning samt utredning om eventuellt införande av förvaring som påföljd och tillkännager detta för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om föraransvar vid ofredande och liknande brott då de begås från fordon och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3975 av Johan Pehrson m.fl. (L):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för att rekrytera barn och unga in i kriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dömda gängkriminella under en prøvotid ska kunna åläggas att inte interagera med minderåriga barn utanför den egna familjen och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra övergrepp i rättssak mot barn till ett eget brott och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för brott i kriminella nätverk och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för rån, grov misshandel och grov utpressning och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kartläggning av omfattningen och skärpning av den straffrättsliga regleringen av illegala vägspärrar och liknande begränsningar av rörelsefriheten och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kriminalisering av förstadierna till fler brott och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3997 av Jakob Olofsgård m.fl. (L):

55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fastighetsägares ansvar för lägenheter och utrymmen som används till kriminell verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4000 av Robert Hannah m.fl. (L):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av den straffrättsliga regleringen av ocker och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4003 av Christer Nylander m.fl. (L):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av påföljderna för hot och våld mot journalister och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4031 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dubbla straff för gängkriminella och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler gängmedlemmar ska utvisas från Sverige oavsett om de dömts för brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mängdrabatten i dess nuvarande form bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffskalorna i brottsbalken, i synnerhet avseende våldsbrott och sexualbrott, ska ses över i skärpande riktning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förvaringsstraff för samhällsfarliga brottslingar bör införas och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straff för den som hanterar sprängmedel och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straff för narkotikaförsäljning och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om respekt för polis och rättsväsen och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny och mer rättvis modell för straffmätning och tillkännager detta för regeringen.

57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att presumtionen för fängelse vid återfall ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av de s.k. billighetsskålen i brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpning vid återfall och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rätten till självförsvar mot oprovocerade angrepp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4034 av Josefin Malmqvist (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa minimistraffet för våldtäkt av normalgraden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa strafflagstiftningen avseende aktiviteter som betecknas som hybridhot och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4102 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förtroendevaldas och opinionsbildares trygghet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4178 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för våld mot lärare och annan skolpersonal och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4187 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en s.k. civilkuragelag och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4189 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffflindring och villkorlig frigivning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mängdrabatt och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om aspirationsprincipen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om väsentligt skärpta straff för brott begångna av kriminella nätverk och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för narkotikabrott och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om ett generellt straffsanktionerat skydd mot kränkningar på nätet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om köp av sexuell handling av barn och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnpornografibrott och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffad preskriptionstid för mord och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grov stöld och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att byta namn på barnpornografibrottet till dokumenterade sexuella övergrepp på barn och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvårade omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försök till ringa stöld och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om presumtion mot fängelse och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om attacker mot vitala samhällsfunktioner och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4194 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffade preskriptionstider och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en frivårdsreform och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4203 av Nicklas Attefjord och Rasmus Ling (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera narkotikastrafflagen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD):

54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om borttagen preskriptionstid vid grov våldtäkt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa brottet attack mot vital samhällsfunktion och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
57. Motioner som bereds förenklad		
2021/22:149	Edward Riedl (M)	
2021/22:249	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1 och 2
2021/22:314	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	
2021/22:321	Markus Wiechel och Alexander Christiansson ³ (båda SD)	
2021/22:322	Markus Wiechel (SD)	
2021/22:339	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	
2021/22:419	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2021/22:432	Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M)	
2021/22:455	Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)	1 och 2
2021/22:456	Linda Westerlund Snecker m.fl. (V)	
2021/22:572	Jan Ericson (M)	
2021/22:753	Mikael Strandman (SD)	
2021/22:1006	Robert Stenkvis (SD)	2
2021/22:1432	Boriana Åberg (M)	1
2021/22:1444	Boriana Åberg (M)	1–3
2021/22:1448	Boriana Åberg (M)	
2021/22:1462	Boriana Åberg (M)	2
2021/22:1503	Boriana Åberg (M)	1 och 2
2021/22:1516	Boriana Åberg (M)	
2021/22:1581	Johnny Skalin (SD)	
2021/22:1584	Ola Johansson och Helena Vilhelmsson (båda ⁴ C)	
2021/22:1881	Lars Hjalmered (M)	1 och 2
2021/22:2162	Pål Jonson (M)	
2021/22:2194	Margareta Cederfelt (M)	
2021/22:2217	Helena Storckenfeldt (M)	
2021/22:2386	Tobias Andersson m.fl. (SD)	8 och 9
2021/22:2430	Josef Fransson m.fl. (SD)	7

2021/22:2437	Tobias Andersson m.fl. (SD)	
2021/22:2452	Eric Palmqvist m.fl. (SD)	4
2021/22:2481	Runar Filper m.fl. (SD)	3–5
2021/22:2514	Alexandra Anstrell (M)	
2021/22:2521	Hans Rothenberg (M)	1 och 2
2021/22:2527	Adam Marttinen m.fl. (SD)	1–3, 5, 11, 24, 27, 36 och 41
2021/22:2528	Adam Marttinen m.fl. (SD)	35
2021/22:2534	Angelica Lundberg m.fl. (SD)	28
2021/22:2535	Angelica Lundberg m.fl. (SD)	10 och 11
2021/22:2563	Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD)	9 och 11
2021/22:2597	Tony Haddou m.fl. (V)	8
2021/22:2753	Anders Hansson (M)	
2021/22:2862	Betty Malmberg (M)	1
2021/22:2909	Runar Filper (SD)	4, 5 och 7
2021/22:2931	Markus Wiechel (SD)	
2021/22:2934	Jimmy Ståhl m.fl. (SD)	2
2021/22:2986	Christian Carlsson (KD)	
2021/22:3067	Boriana Åberg (M)	
2021/22:3218	Johan Hedin m.fl. (C)	38 och 39
2021/22:3224	Alireza Akhondi m.fl. (C)	14
2021/22:3231	Martina Johansson m.fl. (C)	8
2021/22:3292	Matheus Enholm m.fl. (SD)	17
2021/22:3387	Juno Blom m.fl. (L)	7
2021/22:3426	Boriana Åberg (M)	
2021/22:3501	Niels Paarup-Petersen och Alireza Akhondi3 (båda C)	
2021/22:3579	Johan Hedin m.fl. (C)	44
2021/22:3625	Lars Beckman och Jan Ericson (båda M)	
2021/22:3627	Lars Beckman och Jan Ericson (båda M)	1
2021/22:3640	Pål Jonson m.fl. (M)	6
2021/22:3709	Fredrik Schulte (M)	6
2021/22:3778	Johan Forssell m.fl. (M)	14
2021/22:3787	Johan Forssell m.fl. (M)	6
2021/22:3972	Juno Blom m.fl. (L)	23

2021/22:3974	Johan Pehrson m.fl. (L)	40, 45, 60, 67 och 80
2021/22:3975	Johan Pehrson m.fl. (L)	35 och 48
2021/22:4000	Robert Hannah m.fl. (L)	29
2021/22:4031	Ulf Kristersson m.fl. (M)	17, 22 och 56
2021/22:4039	Ulf Kristersson m.fl. (M)	5
2021/22:4102	Camilla Hansén m.fl. (MP)	4
2021/22:4189	Andreas Carlson m.fl. (KD)	18, 23, 35, 38, 39 och 43
2021/22:4194	Andreas Carlson m.fl. (KD)	26
2021/22:4203	Nicklas Attefjord och Rasmus Ling (båda MP) 1	